

KONGL. MAJ:TS BEFALLNINGSHAFVANDES

OCH

KONGL. JERNVÄGSSTYRELSENS

UTLÅTANDEN

I ANLEDNING AF

KOMITÉNS FÖR REVISION AF GÄLLANDE STADGANDEN

ANGÅENDE FÖRSÄLJNING AF VIN OCH

MALTDRYCKER M. M.

DEN 23 MAJ 1900 AFGIFNA

BETÄNKANDE

STOCKHOLM
ISAAC MARCUS' BOKTR.-AKTIEBOLAG
1901.

Innehållsförteckning.

	Sid.
Utlåtande af öfverståthållareembetet i Stockholm	1
” ” Kongl. Maj:ts befallningshafvande i Malmöhus län	6
” ” ” ” Skaraborgs ”	9
” ” ” ” Norrbottens ”	13
” ” ” ” Vesternorrlands ”	14
” ” ” ” Örebro ”	17
” ” ” ” Vesterbottens ”	19
” ” ” ” Vestmanlands ”	22
” ” ” ” Kronobergs ”	26
” ” ” ” Södermanlands ”	29
” ” ” ” Jönköpings ”	35
” ” ” ” Gotlands ”	43
” ” ” ” Christianstads ”	”
” ” ” ” Östergötlands ”	45
” ” ” ” Gefleborgs ”	48
” ” ” ” Jemtlands ”	49
” ” ” ” Vermlands ”	50
” ” ” ” Göteborgs och Bohus län	52
” ” ” ” Hallands län	58
” ” ” ” Kopparbergs ”	74
” ” ” ” Upsala ”	78
” ” ” ” Elfsborgs ”	82
” ” ” ” Stockholms ”	”
” ” ” ” Kalmar ”	90
” ” ” ” Blekinge ”	96
” ” Kongl. jernvägsstyrelsen	103

Öfverståthållareembetet i Stockholm.

Till Konungen.

I nådig remiss den 6 juni 1900 har Eders Kongl. Maj:t anbefalt öfverståthållareembetet att afgifva underdånigt utlåtande öfver det af särskildt utsedde komiterade den 23 maj 1900 afgifna underdåniga förslag till ändringar i gällande stadganden angående försäljning af vin och maldrycker m. m.

Till åttlydnad af denna nådiga befallning får öfverståthållareembetet härmed i underdånighet anföra följande:

Enligt det komitén genom nådigt bref den 7 oktober 1898 meddelade uppdrag skulle det allmänna syftet med de ändringar i hittills gällande lagstiftning, som komitén egde föreslå, vara att ytterligare främja nykterheten. Vid sådant förhållande och då, såsom komitén sjelf framhåller, bland de för ämnet intresserade den uppfattningen är allmän, att för nående af detta mål intet vore viktigare än uppställande af en viss i lag stadgad gräns mellan maldrycker af högre och lägre alkoholhalt, är det naturligt, att frågan om möjligheten att fastställa en dylik alkoholgräns skulle te sig såsom det viktigaste bland de spörsmål, komitén hade att behandla. Komitén har ock egnat denna fråga en mycket allvarlig och omsorgsfull pröfning, men det resultat, till hvilket komitén kommit, är negativt, i det nemligen komitén anser sig icke kunna förorda införande af olika lagbestämmelser om handel med mera och med mindre alkoholhaltiga maldrycker.

Då öfverståthållareembetet anser, att konsumtionen af rusgifvande maldrycker, åtminstone på flera ställen i vårt land, stigit till en grad,

som innebär en verklig fara för nykterheten, samt öfverståhållareembetet icke tror det vara möjligt att å lagstiftningens väg på ett verksamt sätt hämma denna konsumtion, så länge samma stadganden skola gälla för dessa drycker och för de svagare maltdryckerna, hvilka knappast ega karakteren af rusdrycker, men flerstädes torde vara en nödvändighetsartikel för kroppsarbetarne, finner öfverståhållareembetet det resultat, till hvilket komitén i denna fråga kommit, vara synnerligen att beklaga. Men öfverståhållareembetet har icke af komiténs framställning blifvit öfvertygad om riktigheten af komiténs mening om omöjligheten att uppställa eller åtminstone att i praktiken tillämpa en åtskilnad af ifrågavarande slag.

De hufvudsakligaste skäl, komitén anført till stöd för sin åsigt, äro de, att en alkoholgräns, afsedd att tillämpas endast gent emot försäljaren, vore olämplig dels därför att kontrollen öfver stadgandenas efterlevande skulle vara alltför svår att utöfva för att kunna handhafvas af polismyndigheten, dels ock därför att alkoholhalten i den färdiga maltdrycken genom efterjäsning kunde vexla från dag till dag, samt att frågan om uppställande af en alkoholgräns, gällande för tillverkarne, fölle utom komiténs uppdrag, hvarjemte en sådan begränsning stode i strid med näringsfrihetsförordningen.

Hvad nu det första af dessa skäl angår, kan öfverståhållareembetet omöjligen tillmäta detsamma någon afgörande vikt. Redan nu är åklagaremagten i en mängd fall hänvisad att anlita tekniskt biträde, och större svårighet att erhålla sådant torde icke möta i frågor af förevarande art än i en mängd andra, der det nu sker. Och äfven om i vissa landsorter erhållandet af sakkunnigt biträde skulle vara förenadt med svårighet och därför en del förseelser mot författningen blifva obeifrade, är detta i och för sig icke anledning att låta äfven de delar af landet, der sådant biträde med lätthet kan bekommas, gå miste om fördelarne af lagen i fråga.

Ett viktigare inkast är onekligen det, som grundar sig på föränderligheten af den färdiga maltdryckens alkoholhalt, och öfverståhållareembetet vill ingalunda förneka, att denna omständighet måste, om icke rättvisans allmänna grundsatser skola trädas för nära, medföra betydande svårigheter för genomförande af ett lagbud, som gör försäljaren för hvarje dag ansvarig för den salubjudna maltdryckens alkoholhalt. Som alkoholprocentens vexling icke kan öfverstiga vissa gränser, finnes emellertid ingen absolut omöjlighet för en samvetsgrann försäljare att rätta sig från kollision med en lag af nu antydt innehåll.

Finner man emellertid, att på grund af nu omförmälda förhållande

en lagstiftning, som fastställer en mot försäljarne gällande alkoholgräns, möter allt för stora svårigheter, må man då, enligt öfverståthållareembetets mening, tillgripa den af komitén antydda utvägen att lägga ansvaret för alkoholgränsens genomförande å tillverkarne, en utväg, som, enligt hvad komitén påvisar, icke i praktiken möter några afsevärda svårigheter och som tillämpas i Danmark. Att, i fall på detta sätt ett så viktigt mål kan ernås som nykterhetens främjande, afvisa tanken på denna utväg allenast af det skäl, att ett sådant lagbud skulle komma i strid med näringsfrihetens allmänna grundsatser, synes öfverståthållareembetet alltför doktrinärt. Och dessutom torde böra besinnas, att principerna för näringsfriheten just i fråga om rusdrycker redan förut äro i betydande grad öfverträdde; stadgandena om försäljning af sådana drycker t. ex. stå ingalunda i öfverensstämmelse med de allmänna grunderna för lagstiftningen om handel. Sant är visserligen, att genomförandet af ett sådant lagbud skulle i betydande grad underlättas, om det kombinerades med införande af skatt å de mera alkoholhaltiga maltdryckerna, men öfverståthållareembetet har heller intet att erinra mot påläggande af en dylik skatt, utan finner tvärtom, ifall statens inkomster behöfva höjas, ölet såsom skatteobjekt i flera afseenden vara att förorda.

Det af komitén utarbetade lagförslag omfattar, liksom nu gällande förordning af den 24 oktober 1885, handel icke blott med vin och malt-drycker utan äfven med tillagade, icke spirituösa drycker. Någon grund för att sammanföra bestämmelserna om försäljningen af dessa olika slags drycker i *en* författning lär emellertid icke finnas. Lagstiftningen rörande de icke sprithaltiga dryckerna har naturligtvis icke samma hufvudmål som stadgandena om de alkoholhaltiga dryckerna, nemligen nykterhetens främjande, utan afser i hufvudsak endast upp-rätthållande af god ordning. Öfverståthållareembetet anser olämpligt, att stadganden af så olika karakter, som de måste blifva, hvilka röra försäljning såväl af sprithaltiga som af icke sprithaltiga drycker, sammanföras i en och samma lag, samt förordar därför, för sin del, utfärdandet af två särskilda författningar i ämnet, afseende en vin och malt-drycker samt den andra tillagade, icke spirituösa drycker.

Vid granskningen af det lagförslag, komitén i öfverensstämmelse med de af komitén uppställda allmänna grundsatser utarbetat, har öfverståthållareembetet med synnerlig tillfredsställelse funnit, att komitén, i enlighet med embetets hemställan i skrifvelse till komitén den 27 april 1899, ur hittills gällande lag upptagit den bestämmelsen, att den allmänna förordningen icke skall gälla för Stockholm, utan öfverståthållare-

embetet ega att med ledning af grunderna för förordningen meddela de närmare bestämmelser i ämnet, som kunna anses erforderliga. Vid sådant förhållande har också öfverståthållareembetet vid granskningen af komiténs författningsförslag ansett sig icke behöfva beröra förslagets detaljer utan endast grunderna för detsamma.

Öfverståthållareembetet har dervid till en början fäst uppmärksamheten derå, att komitén, i strid mot hvad embetet hemställt såväl i underdånig skrifvelse den 26 oktober 1891 (se komiténs betänkande bilaga 13) som ock i förberörda skrifvelse den 27 april 1899, föreslagit bibehållande af de i nu gällande förordning föreskrifna två olika slag af rättigheter till utskänkning af vin och maltdrycker. Öfverståthållareembetet anser fortfarande af skäl, som i embetets ofvanberörda skrivelser finnas närmare utvecklade, skilnaden mellan de olika utskänkingsrättigheterna, sådan den nu finnes i lag fastställd, vara, åtminstone i Stockholm, omöjlig att i praktiken upprätthålla samt vidhåller därför sin mening, att denna åtskilnad bör, åtminstone i hufvudstaden, upphöra eller gifvas en annan form.

Gentemot hvad öfverståthållareembetet anfört i sin ofvanberörda underdåniga skrifvelse anmärker komitén, att det i § 2 af nu gällande förordning och § 3 af komiténs förslag förekommande uttrycket »värdshusrörelse» icke är af så vidsträckt omfattning, som öfverståthållareembetet förmenat, samt tillägger, att någon tolkning af uttrycket icke är erforderlig, enär uttrycket »icke har någon betydelse för det särskiljande af olika slags utskänkingsrättigheter, hvarom här är fråga.» Är det så, att detta uttryck är så betydelselöst, att icke ens en tolkning deraf är af nöden, anser öfverståthållareembetet, att hela uttrycket bör ur författningen utgå, så mycket mer som ifrågavarande slags utskänkingsställen i regel alls icke motsvara hvad som i allmänhet benämnes »värdshus» och användandet af detta ord således här är vilseledande.

I fråga om öfverlåtelse af meddelade rättigheter till utskänkning innehåller komitéförslaget icke någon uttrycklig bestämmelse, men torde kunna antagas, att komitén ansett framgå af § 1 i förslaget, att sådan öfverlåtelse icke får förekomma. Öfverståthållareembetet hyser samma mening, men anser det, till förekommande af ovisshet härom, böra uttryckligen stadgas, att sådan öfverlåtelse är förbjuden. Endast i ett fall synes rättighet till utskänkning böra få utöfvas af annan än den, hvilken den beviljats, i det nemligen, derest rättighetsinnehafvare affider, hans sterbhusdelegare torde böra under någon tid få fortsätta rörelsen. Komitén har icke heller förbisett behofvet häraf, utan föreslagit, att i dylikt fall rörelsen finge fortsättas, derest tillståndet afsett bestämd tid,

intill utgången af denna tid och eljest intill dess en månad förflutit från den dag, då bouppteckningen efter den döde afslutades. Öfverståthållareembetet anser emellertid, att sterbhuset icke bör få fortsätta rörelsen under längre tid, än som behöfves för affärens afveckling; och som denna tid icke lär kunna beräknas efter en på förhand gifven regel, hemställer öfverståthållareembetet, att de af komitéén i detta afseende föreslagna fixa tidsbestämmelserna måtte utbytas mot ett stadgande af innehåll, att vid rättighetsinnehafvares död rörelsen må, efter särskild pröfning af vederbörande, kunna få fortsättas under den tid, som finnes erforderlig för affärens afveckling.

I § 4 af komitééns förslag förbehålles jernvägsstyrelsen rätt att inom staten tillhörigt område för station vid statens jernvägar meddela tillstånd åt lämplig person att utskänka vin eller maldrycker. Öfverståthållareembetet hyser icke några betänkligheter mot denna bestämmelse i och för sig, men anser sig böra fästa uppmärksamheten derå, att, då sålunda tvenne olika myndigheter, nemligen jernvägsstyrelsen och Eders Kongl. Maj:ts befallningshafvande, ega meddela utskänkningsrättigheter inom samma kommun, synnerlig vigt ligger derå, att dessa myndigheter handla efter ungefär enahanda grundsatser, så att icke de olika rättigheterna gifvas en väsentligt olika omfattning eller form. Af sådan anledning anser sig öfverståthållareembetet böra hemställa, att, åtminstone såvidt städerna angår, det stadgande införes, att jernvägsstyrelsen, innan den meddelar utskänkningsrättighet, skall hafva infortrat yttrande i ärendet från Eders Kongl. Maj:ts vederbörande befallningshafvande, äfvensom att afskrift af de utaf jernvägsstyrelsen utfärdade resolutioner angående tillstånd till utskänkning skall Eders Kongl. Maj:ts befallningshafvande tillställas.

I fråga om 5 § i komitéförslaget anser sig öfverståthållareembetet böra anmärka, att den rätt, som der tillförsäkras innehafvare af fabrik eller annan industriel anläggning att kunna förvärfva tillstånd till utskänkning åt sin personal, synes böra utsträckas till jemväl innehafvare af mera betydande kommersiella företag, t. ex. större handelshus, bankinrättningar o. d. I sådana affärer inträffar nemligen numera esomoftast, likaväl som vid fabriker, att personalen i större eller mindre grad intager sina måltider inom arbetslokalen.

Hvad slutligen angår de i komitéförslaget upptagna straffbestämmelser, har öfverståthållareembetet funnit, att komitéén föreslagit en höjning af nu gällande straff för olaga utskänkning af vin och maldrycker i så mätto, att vid iteration ijerde resan eller oftare böternas maximibelopp höjts från 200 kronor till 500 kronor. Öfverståthållare-

embetet har intet att invända mot en straffhöjning i detta fall; fastheltre befarar öfverståhållarembetet, att straffen äfven med denna skärpning i vissa fall icke skola blifva tillräckligt effektiva. I vidsträckt omfattning förekommer olaga vin- och ölutskänkning å de ställen i städerna, der sedeslösa qvinnor hafva sin bostad, och att utrota denna olagliga rörelse med hjälp af nu gällande straffbestämmelser har åtminstone i Stockholm visat sig omöjligt. Att någon väsentlig förbättring häri skulle åstadkommas genom införande af den af komitén föreslagna straffskala anser öfverståhållarembetet icke vara att hoppas, utan måste till bekämpande af dylika lagöfverträdelser ännu strängare påföljder stadgas.

Stockholm den 4 januari 1901.

Underdånigst:

GUST. TAMM.

G. Edgren.

Kongl. Maj:ts befallningshafvande i Malmöhus län.

Till Konungen.

Till åtlydnad af Eders Kongl. Maj:ts nådiga befallning i remiss den 6 juli innevarande år får Eders Kongl. Maj:ts befallningshafvande härmed afgifva underdånigt utlåtande öfver underdånigt förslag, afgifvet den 23 maj 1900 af komitén för revision af gällande stadganden angående försäljning af vin och maltdrycker med mera; och kan Eders Kongl. Maj:ts befallningshafvande härvid instämman i komiténs yttrande angående olämpligheten af att dels i lagstiftningen uppdraga en gräns mellan maltdrycker af olika slag och dels förbjuda, att handel med vin och maltdrycker till afhämtning må förenas med annan handel. Förslaget, som i dessa delar är lika med nu gällande förordning i ämnet, eger emellertid icke i dessa afseenden något företräde framför densamma.

Såsom företräden framför den nu gällande lagstiftningen får Eders Kongl. Maj:ts befallningshafvande åter framhålla hvad komiterade föreslagit dels i 1 § 4 mom. angående maltdrycksförsäljning vid inackordering, dels i 4 § 2 mom. sista stycket angående tillstånd till utskänkning af vin och maltdrycker å enskild jernvägs tåg, dels i 5 § angående tillstånd för arbetsgifvare att inom området för fabrik eller industriell anläggning utskänka maltdrycker till de i hans arbete sysselsatta personer, dels i allmänhet till hämmande af missbruk vid kringföring af maltdrycker, dels i 16 § angående rörelses fortsättande för sterbhusdelegares räkning, dels ock angående borttagandet af rättigheten att utomhus i mindre omfattning försälja maltdrycker.

Deremot synes förslaget i vissa delar väl starkt begränsa tillfället att erhålla vin, af hvars försäljning oordningar ej försports, och maltdrycker, hvilka med afseende å dels tillverkningens omfattning och dels den mindre tillfredsställande beskaffenheten af dricksvattnet på vissa ställen eller vid vissa tillfällen måste anses såsom en för allmänheten nödig vara. Den så kallade tiolitersförordningen synes äfven enligt komiténs åsigt icke haft en gynnsam verkan. Emellertid vill komitén skärpa stadgandet ännu mer genom att till tjugu liter höja det belopp, för hvars försäljning särskildt tillstånd erfordras, samt genom att utsträcka föreskriftens tillämpning äfven till städerna, så att ingen utan tillstånd af Kongl. Maj:ts befallningshafvande eller under vissa förhållanden af magistrat skulle ega att till afhemtning sälja maltdrycker i mindre mått än tjugu liter. Härigenom skulle i myndigheternas händer läggas en synnerligen stor magt. Eders Kongl. Maj:ts befallningshafvande hoppas visserligen, att den icke skall missbrukas, men den synes väl stor. Åtminstone torde den icke böra anförtros åt magistrat utan förbehållas länsstyrelsen, så att icke allt för olika grundsatser måtte göra sig gällande inom olika städer i ett och samma län. Hvad härutinnan föreslås anser således Eders Kongl. Maj:ts befallningshafvande betänkligt.

Stadgandet i 14 § 3 mom. att annan än tillverkare af vin och maltdrycker ej må bedrifva försäljning af nämnda drycker genom kringföring eller till sådan försäljning erhålla tillstånd synes äfven betänkligt. Det synes vara egnadt att å landet framkalla anläggandet af flera och smärre bryggerier, hvilka vid eventuellt införande af en maltdrycksbeskattning skola finnas synnerligen hindersamma för en billig och verksam kontroll.

Likaså synas betänkligheter möta mot stadgandet i 18 § att återkallelse af tillstånd att på landet genom kringföring försälja vin och maltdrycker skall ega rum, då både kommunalstämma och kommunal-

nämnd i den kommun, tillståndet afser, det påyrka. Eders Kongl. Maj:ts befallningshafvandes ställning varder i sådant fall icke värdig.

Eders Kongl. Maj:ts befallningshafvande betviflar, att omsorgen om nykterhet och god ordning påkallar det i 17 § 6 mom. stadgade förbud för eu handlande att i sin bod framsätta kolsyradt vatten för kundernas bekvämlighet.

Mot den i 26 § 4 mom. föreslagna beslagsrätt kunna visserligen icke framställas alla de anmärkningar, hvilka drabbat de inom riksdagens kamrar framställda förslag om rätt till beslag af vin och maltdrycker, då olofflig försäljning egt rum; men Eders Kongl. Maj:ts befallningshafvande finner dock förslaget vara af tvifvelaktigt värde samt lida af brist på begränsning.

I 30 § föreslås, att för förseelse, begången vid kringföring eller annan forsling af vin och maltdrycker, äfven den, för hvars räkning forslingen sker, skall ansvara såsom vore förseelsen af honom sjelf begången, derest icke omständigheterna göra sannolikt, att förseelsen skett utan hans vetskap eller vilja. Den omflyttning af bevisningsskyldigheten, som sålunda föreslås, öfverensstämmer icke med allmänna rättsregler och är ej heller såsom vid tillverkning af bränvin grundad i förhållanden, som göra en sådan presumtion antaglig. Om vid tillverkning af bränvin något svek öfvas, användes dervid vanligen dolda ledningar eller andra anordningar, om hvilka tillverkaren ej kan vara i okunnighet, och den vinst, som sveket skulle medföra, tillkommer väl tillverkaren, såvida icke oloffligt tillgrepp från honom eger rum. Så är icke förhållandet vid forsling af maltdrycker, der särskildt den, som verkställer kringföringen, kan bereda sig fördel af den oloffliga försäljningen. Komiterade anse skärpningen påkallad af behovet af restriktiva bestämmelser och förmena, att den säljaren åliggande bevisningsskyldigheten borde lätt kunna af honom fullgöras; men behovet af restriktiva bestämmelser bör icke föranleda rubbning af sunda och allmängiltiga grundsatser, och komiterade hafva icke ens antydt, hvilka bevisningsmedel skulle användas och till och med vara lätt tillgängliga. En sådan omkastning af bevisningsskyldigheten föreslås äfven i 28 §, der försäljare åläggas styrka, att han allenast till köpare forslat förut beståda drycker. Hur denna bevisningsskyldighet skall fullgöras, förmar ej Eders Kongl. Maj:ts befallningshafvande fatta.

I öfrigt har förslaget icke synts gifva anledning till annan erinran, än att dels i 27 § 1 mom. torde böra utsättas jemväl det minsta bötesbelopp, som må ådömas, samt att i fråga om böters förvandling torde

böra hänvisas till allmän strafflag i stället för, såsom i 31 § 4 mom. sker, till förordningen angående villkoren för försäljning af bränvin.
Malmö i landskansliet den 29 september 1900.

Underdånigst:
ROBERT DICKSON.

Gustaf Olsson.

Kongl. Maj:ts befallningshafvande i Skaraborgs län.

Till Konungen.

Genom remissresolution den 6 juli innevarande år har Eders Kongl. Maj:ts befallningshafvande i Skaraborgs län undfått nådig befallning att afgifva underdånigt utlåtande öfver det af utsedde komiterade med betänkande den 23 sistlidne maj aflemnade förslag till förordning om försäljning af vin och maldrycker samt utskänkning af tillagade icke spirituösa drycker m. m.

Eders Kongl. Maj:ts befallningshafvande får i anledning häraf underdånigst tillkännagifva, att Eders Kongl. Maj:ts befallningshafvande finner berörda förslag, om än nära anslutande sig till nu gällande författning i ämnet, likväl innehålla åtskilliga ganska afsevärda förbättringar. Eders Kongl. Maj:ts befallningshafvande anser således samma förslag kunna och böra läggas till grund för lagstiftning i ämnet, dock med iakttagande af de ändringar, som kunna föränledas af hvad här nedan anföres.

De uti 4 § föreslagna bestämmelser gifva icke anledning till anmärkning. Men här borde lämpligen införas stadgande i fråga om rättighet att meddela tillstånd till försäljning af vin och maldrycker å kronans fästningar inom det område, som omslutes af fästningsverken. Enligt nu gällande bestämmelser kan väl länsstyrelse på framställning af kommandant eller truppförbands befälhafvare meddela tillstånd till sådan försäljning utan vederbörande kommunala myndigheters hörande.

Men tillståndet kan i sådant fall endast beviljas för viss tid, kortare än ett år. Anses deremot tillståndet böra gälla tillsvidare eller omfatta ett år eller längre tid, så måste frågan härom blifva föremål för de kommunala myndigheternas behandling. Till följd häraf kan kommandant eller befälhafvare, äfven om försäljning är afsedd endast för dem underlydande personer och deras familjer, beträffande tillståndet härtill ställas i visst beroende af de vexlaude åsigter, som kunna göra sig gällande inom kommunalstämma eller kommunalnämnd. Ett sådant förhållande kan mången gång finnas olämpligt och oegentligt samt står ej rätt väl tillsammans med tjänstgöringsreglementets bestämmelser om ordnande af marketenterier. Enligt Eders Kongl. Maj:ts befallningshafvandes uppfattning bör derföre, med hänsyn till de säregna förhållandena inom en fästning, beslutanderätten i omförmälda hänseende öfverlemnas åt kommandanten, så att denne tillerkännes samma rätt inom det af fästningsverken omslutna område som jernvägsstyrelsen inom staten tillhörigt område för station vid statens jernvägar.

Om minuthandel med maltdrycker likasom sådan handel med bränvin vore underkastad särskild beskattning, skulle det naturligtvis vara oundgängligen nödigt att bestämma den gräns, der försäljningen upphörde att betraktas som minuthandel och blefve allenast partihandel. Men då sådan beskattning ännu icke blifvit införd, saknas verklig och hållbar grund för gränsbestämning i nämnda hänseende. Hvarje stadgande härom med deraf följande inskränkning i försäljningsrätten måste ju medföra ett betänkligt ingrepp i alla laglydige, nyktre medborgares rätt att få af en för honom behöflig, för att icke säga nödvändig vara köpa den myckenhet, som i hvarje fall kan vara för honom behöflig. Eders Kongl. Maj:ts befallningshafvande har derföre alltid ansett och anser fortfarande rätten att i minut försälja maltdrycker till afhemtning eller försändning icke böra, utan tvingande skäl, göras beroende af särskildt tillstånd. Nu är emellertid nykterhetens främjande en synnerligen viktig uppgift för staten. En bestämmelse i antydd riktning skulle derföre kunna försvaras, om man med visshet kunde antaga, att derigenom vunnes något verkligt och afsevärdt framsteg i sträfvet för nykterhetens främjande. Enligt erfarenhetens vittnesbörd är dock förhållandet alldeles motsatt. Komiterade hafva (sid. 110 och 111) funnit det vara uppenbart, att det gällande förbudet att på landet utan tillstånd försälja maltdrycker för afhemtning till mindre belopp än tio liter, den s. k. tiolitersförordningen, icke motsvarat de förhoppningar, man fäst vid densamma; hvarjemte komiterade meddelat, att af de i ämnet tillsporda myndigheter flertalet länsstyrelser samt trettiotre

kronofogdar ansett tiolitersförordningen hafva verkat uteslutande eller öfvervägande skadligt.

Man hade på grund häraf kunnat vänta, att komiterade skulle hemställt om upphäfvande af tiolitersförordningen i fråga om maldrycker, så att handeln med maldrycker åter blefve fri liksom med andra varor, eller åtminstone föreslagit nedsättning i den bestämda gränsen, så att förbudet kommit att gälla endast verklig minuthandel med maldrycker eller med andra ord sådan handel, som afser tillfredsställande af köpares dagliga behof. Men komiterade hafva i stället valt den utvägen att göra det förbud, som till följd af sin stränghet förorsakat olägenheter, dubbelt strängare än förut. Det är svårt att inse, huru olägenheterna skola kunna härigenom afhjelpas. De skäl, komiterade anfört till stöd för sitt förslag, äro ingalunda fullgiltiga.

Eders Kongl. Maj:ts befallningshafvande hemställer alltså, att det i 9 § föreslagna förbud mot försäljning af maldrycker till afhemtning eller till försändning i mindre myckenhet än tjugo liter icke må godkännas, eller att åtminstone gränsen bestämmes till allenast två liter (6 halfbuteljer), så att försäljning af två liter eller derutöfver må ega rum utan särskildt tillstånd, i hvilken händelse förbudet, sålunda inskränkt, borde gälla äfven för tillverkare af maldrycker; och torde i författningen vidtagas de ändringar, som föranledas af bifall till denna hemställan i ena eller andra hänseendet.

Uti 14 § 1 mom. är föreslaget, att, der särskilda omständigheter dertill föranleda, Konungens befallningshafvande må ega att på ansökning lemna tillverkare af vin eller maldrycker tillstånd att i stad under viss kortare tid genom kringföring försälja af annan tillverkade sådana drycker. Detta förslag är grundadt på goda skäl, som dock med lika rätt kunna åberopas i fråga om medgifvande af tillfällig rätt såväl att genom kringföring å landsbygden försälja af annan tillverkade vin- eller maldrycker som ock att å tillverkningsstället försälja sådana drycker till afhemtning.

Eders Kongl. Maj:ts befallningshafvande hemställer derföre, att den ifrågasatta rättigheten för Konungens befallningshafvande må gälla i fråga om alla nu antydda fall.

Det säger sig sjelft, att om både kommunalstämma och kommunalnämnd i en kommun påyrka återkallelse af meddeladt tillstånd att på landet genom kringföring försälja vin eller maldrycker, länsstyrelsen bör fästa synnerligt afseende å en sådan framställning. Men det lärer väl ändock icke gå an att, såsom komitén föreslagit i 18 §, stadga ovillkorlig skyldighet för länsstyrelse att äfven mot sin öfvertygelse

bifalla en sådan framställning och således försätta länsstyrelsen i lyd-
nadsförhållande till de kommunala myndigheterna. Detta stadgandes
orimlighet är uti komitéledamoten Falks reservation så fullständigt
ådagalagd, att något vidare icke behöfver härom anföras. Under åbe-
ropande af nämnda reservation hemställer Eders Kongl. Maj:ts befall-
ningshafvande, att uti 18 § 1 uteslutas orden: »och skall återkallelse
af tillstånd att på landet genom kringförelse försälja nämnda drycker ega
rum, då både kommunalstämma och kommunalnämnd i den kommun,
tillståndet afser, det påyrka».

Den i 22 § stadgade rättighet för Konungens befallningshafvande
att vid vissa tillfällen förbjuda eller inskränka eljest tillåten försäljning
af vin och maldrycker är utan tvifvel både nyttig och nödvändig. Men
verkan af detta stadgande upphäfves i väsentlig mån derigenom, att
rättighetens utöfvande gjorts beroende deraf, att utskänkning eller annan
försäljning visat sig föranleda oordningar. Meningen är ju, att Konungens
befallningshafvande skall sättas i tillfälle, så vidt möjligt, förekomma
oordningar vid tillfällen, då sådana skäligen äro att befara. Men anled-
ning att frukta oordningar kan förefinnas, äfven om sådana vid ett
föregående liknande tillfälle icke förekommit. Eders Kongl. Maj:ts
befallningshafvande hemställer derföre, att första punkten af 22 § må
erhålla följande lydelse: Konungens befallningshafvande eger att för
bestämt tillfälle, då oordningar skäligen kunna vara att befara, såsom
vid marknad, allmän torgdag, läger eller annat vapenöfningsmöte,
mönstring, ting, auktion eller annan till folksamling föranledande för-
rättning eller då eljest större folksamling väntas ega rum, förbjuda
bedrifvandet af eljest tillåten utskänkning eller annan försäljning af vin
eller maldrycker eller att för sådant tillfälle föreskrifva de inskränk-
ningar i försäljningsrätten, som till ordningens upprätthållande kunna
finnas nödiga.

Komitén har uti 24 § 2 mom. upptagit den redan nu gällande
bestämmelsen, att vin eller maldrycker icke må å utskänkingsställe
utlemnas till minderårig. Häremot är intet att invända. Men der-
jemte har föreslagits, att sådana drycker ej heller må å annat försälj-
ningsställe utlemnas till minderårig. En sådan inskränkning i hand-
lingsfriheten bör icke utan tvingande skäl föreskrifvas. Hvad komitén
till stöd för detta förslag åberopat kan emellertid icke tillmätas afsevärd
betydelse. Den klagan, som enligt komiténs uppgift skulle »från städerna
försports», har nog framförts af dem, som helst skulle se, att *all* för-
säljning af vin och maldrycker blefve förbjuden. Eders Kongl. Maj:ts

befallningshafvande har för sin del aldrig försport någon sådan klagan och hemställer, att komiténs förslag i denna del icke måtte bifallas.

Mariestad i landskansliet den 29 september 1900.

Underdånigst:

C. A. SJÖCRONA.

N. Sunnerholm.

Kongl. Maj:ts befallningshafvande i Norrbottens län.

Till Konungen.

Genom nådig remiss den 6 sistlidne juli har Eders Kongl. Maj:t anbefalt Eders Kongl. Maj:ts befallningshafvande att afgifva underdånigt utlåtande i anledning af maltdryckskomiténs underdåniga betänkande med förslag till förordning om försäljning af vin och maltdrycker samt utskänkning af tillagade icke spirituösa drycker m. m.; och får landshöfdingeembetet till åtlydnad häraf underdånigst anföra följande.

Såsom en brist i nu gällande stadganden angående försäljning af maltdrycker har på senare tider framhållits saknaden af bestämmelser om en alkoholgräns för särskiljande af de svagare maltdryckerna (svagdricka), som ej äro egnade att användas såsom rusmedel, och de starkare, hvilka för sådant ändamål kunna missbrukas och hvilkas tillhandahållande åt allmänheten derföre borde strängare reglementeras. Denna fråga har äfven utgjort föremål för komiténs uppmärksamhet och synes hafva blifvit inom densamma rätt lifligt diskuterad, men har komiténs flertal på anförda skäl ansett sig icke kunna tillstyrka några bestämmelser i denna riktning. Såsom ett af de förnämsta bland dessa skäl har komitén åberopat svårigheten att få till stånd en effektiv kontroll öfver efterlefnaden af bestämmelserna om en alkoholgräns, då alkoholhalten hos en i marknaden utsläppt vara kan genom efterjäsning betydligt tilltaga och öfverskrida den fastställda gränsen. Landshöfdingeembetet kan dock icke finna den af komitén åberopade omständigheten af sådan vigt, att densamma bör hindra införandet i lagstiftningen af en bestämmelse om särskiljandet af starkare och svagare maltdrycker, ty å ena sidan

är det ju konstateradt, att alkoholhaltens ökning genom efterjäsning sker endast till en viss grad, hvarefter densamma genom ättiksbildning åter nergår, och å andra sidan föreställer sig landshöfdingeembetet, att, för det fall att en osedvanligt hög alkoholhalt hos saluförd svagdricka icke kan tillskrifvas tillfälliga omständigheter, utan beror på afsigtligt och konsekvent användande af kraftigare stamvört vid tillverkningen just för erhållande af en brygd, hvars alkoholhalt står den fastställda alkoholgränsen ytterst nära, förhållandet skall så mycket hellre ådraga sig åklagaremagtens uppmärksamhet och inskridande, som det väl är att förutsätta, att en dylik vara betingar ett osedvanligt högt såväl tillverknings- som försäljningspris.

Likaså håller landshöfdingeembetet före, att komiterade ej obetydligt öfverdrifvit farhågorna för att ett dylikt särskiljande mellan starkare och svagare maltdrycker skall, i stället för att befordra nykterhetssträfvandena, verka i rakt motsatt riktning. I alla händelser anser landshöfdingeembetet de af komiterade i detta hänseende befarade olägenheterna i väsentlig mån kunna afhjälpas derigenom, att rätten till utskänkning af svagdricka göres beroende af särskildt tillstånd, under det rätten till annan försäljning deraf fritt får idkas.

I öfrigt biträder landshöfdingeembetet de anmärkningar i sak mot komiterades förslag, som framstälts å den af M. Falk afgifna reservationen, likasom landshöfdingeembetet ock finner det af denne afgifna särskilda förslag ega företräde framför komiténs genom en mera logisk uppställning.

Landskansliet i Luleå den 9 oktober 1900.

Underdånigst:

Landshöfdingeembetet

A. EURÉN.

A. PIPON.

Kongl. Maj:ts befallningshafvande i Vesternorrlands län.

Till Konungen.

Af Eders Kongl. Maj:t genom nådig remiss den 6 sistlidne juli infordradt underdånigt utlåtande öfver maltdryckskomiténs den 23

näsförutgångne maj afgifna underdåniga betänkande med förslag till förordning om försäljning af vin och maltdrycker samt utskänkning af tillagade icke spirituösa drycker m. m. får Eders Kongl. Maj:ts befallningshafvande härmedelst i underdånighet afgifva.

Sedan uti flere inom riksdagen väckta motioner framhållits önskvärdheten af en förändring i lagstiftningen angående handel med vin och maltdrycker i syfte att motarbeta missbruket af dessa drycker, och detta ändamål ansetts kunna vinnas genom att, bland annat, underlätta åtkomsten af den oskadliga och billiga dryck, som under namn af svagdricka allmänt förekomme och som för de mindre bemedlade blifvit snart sagdt en nödvändighetsvara, förklarade riksdagen i en till Eders Kongl. Maj:t den 30 april 1892 aflåten skrifvelse sig anse i hög grad önskvärdt, att mellan de svagare och starkare maltdryckerna uppdroges en så bestämd gräns, att den kunde i lag fästas, och anhöll följaktligen, att Eders Kongl. Maj:t ville låta utreda, huru på det mest praktiska sätt en gräns måtte kunna bestämmas mellan svagdricka, å ena sidan, och starkare maltdrycker, å den andra, samt derefter vidtaga de förändringar i Kongl. förordningen den 24 oktober 1885 angående försäljning af vin och maltdrycker m. m., att en sådan gräns bestämdes, och att handeln med svagdricka undandrogen de inskränkande bestämmelser, som gälde för handeln med maltdrycker i allmänhet, och ställdes på samma linie med de i 8 § af nämnda förordning omförmälda drycker. — Efter att hafva hört Kongl. finansdepartementets kontroll- och justeringsbyrå angående lämpligaste sättet för bestämmandet af en gräns emellan svagdricka, å ena, samt starkare maltdrycker, å andra sidan, fann Eders Kongl. Maj:t emellertid den 17 mars 1893 på anförda skäl frågan om bestämmande af en dylik gräns böra för det då närvarande förfalla.

Vid 1896, 1897 och 1898 årens riksdagar upptogs frågan ånyo i motioner inom andra kammaren; och vunno dessa motioner vid alla tre riksdagarne understöd af det kammarens utskott, som behandlade frågan. I de särskilda utskottsbetänkandena åberopades, bland mycket annat, att såväl kontroll- och justeringsbyråns utlåtande som andra för utskottet tillgängliga utlåtanden af fullt kompetenta auktoriteter öfverensstämde deri, att en gräns kunde bestämmas mellan öl och svagdricka. Bryggaren kunde utan svårighet göra stamvörten sådan, att den vid jäsning icke utvecklade öfver en viss procent alkoholhalt; och ville en bryggare för ett särskildt tillfälle brygga en alkoholsvag maltdryck med större extrakthalt, så kunde han genom pasteurisering afbryta jäsningen på hvilket stadium som helst. Man hade sålunda

öfvervunnit den förr vanliga invändningen, att öl och svagdricka icke kunde skiljas. — Vidare åberopades, att gränsen både kunde och lämpligast borde bestämmas efter alkoholhalten. Detta vore den enda gräns, som intresserade den stora allmänheten, emedan denna gräns ensam vore af betydelse för nykterhetsarbetet. Visste derjemte tillverkaren, att en viss extrakthalt i vörten icke kunde vid utjäsning utveckla öfver en viss alkoholhalt i drycken, så borde det icke möta någon svårighet för honom att vid svagdricksbrygd reglera vörtens extrakthalt så, att den utjästa drycken aldrig kunde öfverstiga högsta i lag för sådan dryck tillåtna alkoholhalt.

Vid alla tre riksdagarna beslöt jemväl andra kammaren för sin del att till Eders Kongl. Maj:t i det syfte, som sålunda framhållits, aflåta skrifvelse; och blef den vid 1898 års riksdag beslutade på det sätt formulerad, att hos Eders Kongl. Maj:t skulle anhållas om en omarbetning af Kongl. förordningen den 24 oktober 1885 i den riktning, att ur densamma aflägsnades alla stadganden angående handel icke allenast med de verkliga icke spirituösa dryckerna, kokadt kaffe, te, choklad och dylikt, utan ock med svagdricka, som, ehuru spirituöst, likväl hade så ringa alkoholhalt, att det icke kunde hänföras till rusgifvande drycker.

För sin del ställer sig Eders Kongl. Maj:ts befallningshafvande på samma ståndpunkt som den, hvilken riksdagen år 1892 samt andra kammaren åren 1896, 1897 och 1898 sålunda intagit. En lagstiftning rörande maltdrycker kan, enligt Eders Kongl. Maj:ts befallningshafvandes åsigt, omöjligen blifva tillfredsställande förr än deri uppdrages en bestämd gräns emellan de maltdrycker, som äro rusdrycker, och dem, som innehålla så låg alkoholhalt, till exempel $2\frac{1}{2}$ volymprocent, att deraf ingen berusning är att befara. Sammankopplingen af dessa begge olika slag af maltdrycker skall alltid komma att visa sig ogynsam; och det nu föreliggande förslaget visar många prof derpå. Så till exempel har komitén, för att söka bereda arbetarne vid en fabrik eller annan industriell anläggning tillfälle att erhålla svagare maltdrycker och »sålunda förhindra, att de för tillfredsställandet af sitt behof uppsöka närliggande utskänkningsställen och der till öfvermått förtära maltdrycker af starkare slag», ansett sig böra i sitt förslag införa den bestämmelsen, att arbetsgifvaren skulle kunna erhålla särskildt tillstånd att inom anläggningens område utskänka »maltdrycker» till derstädes i hans arbete sysselsatta personer, en tillåtelse, som i sig likväl innebär rättighet till ett tillhandahållande af jemväl starkare maltdrycker, och som derjemte lätt kan leda till missbruk i det s. k. trucksystemets anda. Å andra sidan

måste den, som endast vill sälja svagdricka och icke alls vill befatta sig med någon handel med starkare maltdrycker, likväl, blott för sammankopplingens skull, underkastas en mängd formaliteter och inskränningar samt till och med i fråga om tillståndet till försäljningen blifva beroende af de kommunala myndigheternas samtycke.

Vid dessa förhållanden anser sig Eders Kongl. Maj:ts befallningshafvande, utan att för öfrigt ingå i någon detaljgranskning af det föreliggande förslaget, hafva berättigad anledning hemställa, att detsamma *icke* må läggas till grund för en lagstiftning i ämnet.

Hernösand i landskansliet den 17 oktober 1900.

Underdånigst:
G. RYDING.

O. Hammar.

Kongl. Maj:ts befallningshafvande i Örebro län.

Till Konungen.

Sedan en af Eders Kongl. Maj:t i nåder förordnad komité utarbetat och den 23 sistlidne maj afgifvit betänkande med förslag till förordning om försäljning af vin och maltdrycker samt utskänkning af tillagade icke spirituösa drycker m. m., har Eders Kongl. Maj:t, genom nådig remiss den 6 derpåföljande juli, anbefalt Eders Kongl. Maj:ts befallningshafvande att öfver berörda förslag afgifva underdånigt utlåtande.

Till underdånig åtlydnad af den nådiga befallningen får Eders Kongl. Maj:ts befallningshafvande härmed afgifva det underdåniga utlåtandet och dervid anföra:

Beträffande först den viktiga frågan om åtskilnad mellan de alkoholsvaga och de alkoholstarka maltdryckerna synes väl en sådan åtskilnad önskvärd såsom varande af praktisk betydelse för dem, för hvilka, genom nuvarande lagstiftning och äfven genom förevarande lag-

förslag, tillgången till de alkokolsvaga maldryckerna försvåras, men anser Eders Kongl. Maj:ts befallningshafvande likväl på de af komiterade anförda skäl det icke tillrådligt att i lag stadga en alkoholgräns, hvars behöriga iakttagande icke synes kunna på ett tillfredsställande sätt öfvervakas.

Rörande bestämmelserna om utskänkning af vin eller maldrycker i §§ 1, 4 och 5 anser Eders Kongl. Maj:ts befallningshafvande sig böra göra följande erinringar:

att det för kontrollens skull synes önskvärdt, att för den, som, enligt § 1 mom. 4, eger rätt att vid slutet bord till spisande gäster utskänka maldrycker, stadgas skyldighet att anmäla sådant till polismyndighet;

att, beträffande § 4 mom. 1, för Kongl. jernvägsstyrelsen torde böra stadgas samma skyldighet att före meddelande af i paragrafen omfördt tillstånd låta höra vederbörande kommunalmyndighet, som, enligt mom. 2, åligger Eders Kongl. Maj:ts befallningshafvande,

att, vidkommande § 5, förslaget synes vara af den beskaffenhet att detsamma bör i praktiken prövas, dock endast under den uttryckliga förutsättning att arbetsgifvare icke må anses skyldig att utlemna maldrycker i den utsträckning, som å vanliga utskänkingsställen får ega rum, utan må ega rätt att vägra utskänkning, när helst han anser så erforderligt.

Hvad derefter angår § 10 mom. c, torde försäljning till afhemtning ej böra medgifvas under annan tid än den, under hvilken utskänkning är tillåten.

Då i förevarande lagförslag föreslagits ett höjande af den stadgade myckenhetsgränsen för den fria handeln, samt, med hänsyn härtill, bestämmelserna i 11 och 14 §§ säkerligen komma att vålla svårigheter för konsumenter på många ställen å landsbygden att få sitt hembehof af maldrycker tillgodosedt, synes det Eders Kongl. Maj:ts befallningshafvande icke obilligt, att tillverkare af dylik dryck må kunna tillåtas att, i bryggeriets namn och under dess ansvar, å landsbygden upprätta nederlag, med rätt att derifrån till såväl afhemtning som försändning och kringföring tillhandahålla allmänheten maldrycker under samma villkor, som gälla för dylik försäljning vid tillverkningsstället.

Ansökning härom torde böra göras hos Eders Kongl. Maj:ts befallningshafvande med uppgift å det ställe, der försäljningen skall ega rum, dock må tillståndet, som efter vederbörande kommunalmyndighets hörande endast bör få meddelas att gälla tills vidare, kunna, der så visas nödigt, af Eders Kongl. Maj:ts befallningshafvande återkallas.

Beträffande slutligen § 22 synes densamma böra ersättas med nu gällande förordnings stadgande i dess 15 §, som lemnar platsmyndigheterna bättre tillfälle att öfvervaka ordningen och hvilket icke, såvidt Eders Kongl. Maj:ts befallningshafvande har sig bekant, blifvit missbrukadt.

I öfrigt har Eders Kongl. Maj:ts befallningshafvande icke något att vid förslaget erinra.

Örebro slott i landskansliet den 5 november 1900.

Underdånigst:
AX. G. SVEDELIUS.

Robert Richter.

Kongl. Maj:ts befallningshafvande i Vesterbottens län.

Till Konungen.

Till underdånig åtlydnad af Eders Kongl. Maj:ts remiss den 6 juli innevarande år i anledning af maltdryckskomiténs underdåniga betänkande med förslag till förordning om försäljning af vin och maltdrycker samt utskänkning af tillagade icke spirituösa drycker m. m. får Eders Kongl. Maj:ts befallningshafvande härmed afgifva underdånigt utlåtande i ämnet och dervid anföra:

För att kunna på ett tillfredsställande sätt ordna försäljningen af ifrågavarande varor anser Eders Kongl. Maj:ts befallningshafvande nödvändigt, att en bestämd skilnad emellan rusgifvande och icke rusgifvande drycker i lagstiftningen uppdrages; men för den händelse Eders Kongl. Maj:t, med hänsyn till de skäl komiterade anført för svårigheten att på nyssberörda väg under nuvarande förhållanden lösa frågan, skulle pröfva lämpligt att i enlighet med komiterades förslag genom omarbetande af nu gällande nådiga förordning och införande af delvis strängare bestämmelser aflägsna en del öfverklagade missförhållan-

den och derigenom i någon mån tillgodose nykterhetens intressen, har Eders Kongl. Maj:ts befallningshafvande ansett sig böra fästa uppmärksamheten å de i komiténs föreliggande betänkande viktigaste punkter, som icke kunna af Eders Kongl. Maj:ts befallningshafvande biträdas.

Enligt komitéförslaget skulle Eders Kongl. Maj:ts befallningshafvande komma att sakna befogenhet att bevilja rättighet till försäljning af *endast* alkoholsvaga maltdrycker; men på de af reservanten, herr Falk, framhållna skäl anser Eders Kongl. Maj:ts befallningshafvande, att tillstånd till utskänkning eller annan försäljning af maltdrycker må kunna begränsas att gälla visst eller vissa slag af maltdrycker. Det synes vara af så mycken större vikt, att ett dylikt stadgande kommer till tillämpning, som det torde vara mindre lämpligt, att, derest någon gör framställning om rättighet att försälja t. ex. endast svagdricka, denna framställning icke skulle kunna — till följd deraf att ur komitéförslaget uteslutits hvarje i nu gällande förordning förekommande stadgande, som kan tydas derhän, att tillstånd till försäljning af visst slag af maltdrycker kunde beviljas — under annan form bifallas, än att rättigheten komme att omfatta maltdrycker i allmänhet och följaktligen jemväl alkoholstarkare sådana.

Den rättighet, som i 4 punkten af 1 § lemnas en hvar, som i sitt hem mottager gäster under minst en vecka till bespisning vid slutet bord, att emot betalning till sådana gäster utskänka maltdrycker, synes böra i ordningens intresse göras beroende af en skriftlig anmälan i stad hos magistraten och på landet hos kommunalnämnden.

Den i 5 § föreslagna bestämmelsen om tillstånd för arbetsgifvare att å fabriks- eller annan industriell anläggnings område tillsvidare utskänka maltdrycker till derstädes i hans arbete sysselsatte personer torde böra utsträckas derhän, att Eders Kongl. Maj:ts befallningshafvande eger berättigande meddela arbetsgifvaren tillstånd att »sjelf eller genom annan» under ofvanberörda vilkor utskänka maltdrycker, helst det kan tänkas i mer än ett fall inträffa, att arbetsgifvaren väl kan vilja hafva denna fråga lämpligen ordnad, men icke sjelf är i tillfälle eller ens villig att öfvervaka handhafvandet af sjelfva försäljningen.

Den s. k. tiolitersförordningen är af komitén i 9 § utbytt emot en tjugulitersbestämmelse såsom minimiqvantitet vid inköp för afhämtning af maltdrycker. Redan i sitt till maltdryckskomitén afgifna yttrande har Eders Kongl. Maj:ts befallningshafvande framhållit, att ett fastställande af ensidiga bestämmelser till inskränkning i möjligheten att anskaffa maltdrycker desto mindre är egnadt att främja nykterheten, som just derigenom en ökad bränvinskonsumtion lätteligen kan fram-

tvingas och således ett resultat ernås alldeles motsatt det som åsyftats. I enlighet härmed och då en s. k. tjugulitersförordning kan komma att lända mera till skada än gagn för nykterheten, kan förslaget i denna del ej af Eders Kongl. Maj:ts befallningshafvande tillstyrkas.

I 10 § af komitéförslaget är försäljning vid afhemtning och vid försändning af vin eller maldrycker i mindre myckenhet än 20 liter endast medgifven tillverkare å tillverkningsstället och den, som erhållit minuthandels- eller utskänkingsrätt, å försäljningsstället; men då nederlagssystemet härigenom skulle komma att helt och hållet upphöra, kan Eders Kongl. Maj:ts befallningshafvande desto mindre biträda komiterades åsigt härutinnan, som den föreslagna bestämmelsen skulle kunna medföra den fara, att smärre bryggerier med måhända sämre tillverkning och svagare kontroll i fråga om författningens efterlefnad skulle, särskildt i de aflägsnare landsdelarne, uppstå.

Den skilnad komiterade i § 14 gjort emellan rätt till kringföring af vin eller maldrycker af *egen* och *annans* tillverkning synes Eders Kongl. Maj:ts befallningshafvande obehöflig och utan tvifvel ledande till missbruk och förvecklingar, som böra, såvidt möjligt är, förebyggas.

Enligt förslaget 17 § skulle den, som ej har god frejd, kunna medgifvas rätt att under vilkor, som af Eders Kongl. Maj:ts befallningshafvande bestämmes, idka utskänkning af kokadt kaffe, thé, chokolad och andra tillagade icke spirituösa drycker, men då till och med en dylik mindre utskänkingsrätt kan tjena såsom skylt för lönkrögeri, synes det mindre välbetänkt att i något fall anförtro en dylik rätt åt den, som saknar god frejd.

I 18 § 1 punkten har det stadgande blifvit ifrågasatt, att ett af Eders Kongl. Maj:ts befallningshafvande meddeladt tillstånd att på landet genom kringföring försälja vin eller maldrycker ovilkorligen skall, derest såväl kommunalstämma som kommunalnämnd i den kommun, tillståndet afser, det påyrka, återkallas. Då emellertid det kommunalstämmobeslut, på grund hvaraf återkallelsen af det meddelade tillståndet ytterst komme att hvila, kan i besvärsväg hos Eders Kongl. Maj:ts befallningshafvande öfverklagas, skulle den oegentlighet kunna komma att inträffa, att samma myndighet, som hade skyldighet att återkalla sitt eget tillståndsbref, jemväl skulle komma att pröfva lagligheten af det beslut, med stöd hvaraf återkallelsen skett.

Beträffande de af komiterade i 26 § föreslagna bötesbelopp för oloflig utskänkning af vin och maldrycker må det väl kunna medgifvas, att synnerligen förmildrande omständigheter kunna förekomma, som böra till låg bötespåföljd föranleda, men att, då minimibeloppet blifvit

i regel satt för förbrytelse första gången till tjugufem kronor och för förbrytelse fjerde gången eller oftare till tvåhundra kronor, stadga, att böterna kunna under särskilda förhållanden i hvarje kategori nedsättas till fem kronor, kommer otvifvelaktigt att väsentligt minska den effektivitet, som är nödvändig för hvarje lagbuds noggranna efterlefnad.

I 30 § 1 punkten har blifvit föreslaget, att för förseelse begången vid kringföring till försäljning eller annan försling af vin eller malt-drycker äfven den, för hvars räkning förslingen sker, skall ansvara såsom vore förseelsen af honom sjelf begången, derest icke omständigheterna göra sannolikt, att förseelsen skett utan hans vetskap eller vilja; men då ett dylikt stadgande kan föranleda till att en icke brottslig person, som saknar möjlighet att styrka att kringföringen skett utan hans vetskap eller vilja, varder fäld till ansvar, synes den föreslagna bestämmelsen härutinnan böra, såsom ohållbar, ur en blifvande förordning uteslutas.

Umeå, i landskansliet, den 9 november 1900.

Underdånigst:

A. ASKER.

Arv. Almqvist.

Kongl. Maj:ts befallningshafvande i Vestmanlands län.

Till Konungen.

Till följd af nådig remiss den 6 juli 1900 får landshöfdingembetet härmed meddela underdånigt utlåtande öfver det af komitén för revision af gällande stadganden angående försäljning af vin och maldrycker m. m. den 23 maj 1900 afgifna underdåniga betänkande.

Vid flera föregående tillfällen, senast i sitt yttrande till maldrycks-komitén den 24 mars 1899, har Eders Kongl. Maj:ts befallningshafvande såsom sin åsigt uttalat misstroende emot lagstiftningens förmåga att genom allt talrikare skrankor stäfja missbruket af rusdrycker. Under det att ett fortgående upplysningsarbete utan allt tvifvel är det i längden verksammaste medlet att bibringa folket insigt om det förderfbringande

i rusdryckers missbruk, skola undantagslagar, huru förtänksamt de än må vara inrättade, städse locka mången att söka kringgå dem; och äfven om man, såsom fallet är, genom oupphörliga lagändringar fullföljer målet, skall uppfinningsförmågan hos lagbrytare dock lika ifrigt sträfva att uppsöka nya utvägar att gäcka lagstiftarens möda.

Härmed är dock ingalunda sagdt, att lagstiftaren får lemna allt vind för våg, utan det är tydligt, att lagstiftningen på den en gång beträdda vägen måste fullkomnas för att kunna stödja upplysningsarbetet. Men då är ock af vigt att tillse, att man icke i nitälskan för det goda skjuter öfver målet.

En anledning till denna i underdånighet framställda erinran finner landshöfdingeembetet deri, att, då komitén för revision af gällande maldryckslagstiftning tydligen haft till uppgift att i nykterhetsarbetets intresse skärpa lagstiftningen och dervid bland annat försvåra åtkomsten af rusbringande maldrycker, komitén icke förmått begränsa sig till dessa senare och lemna det för kroppsarbetare och mången annan hardt nära oundärliga svagdrickat utanför den föreliggande uppgiften.

Väl har komitén uti en vidlyftig utredning sökt visa, att en alkoholgräns emellan de ifrågavarande slagen af maldrycker icke utan tekniska och kostsamma hjälpmedel kan fastställas, och det har ganska tydligt uppvisats, att dessa hjälpmedel till målets uppnående knappast böra sättas i fråga annat än i sammanhang med en maldrycksbeskattning; men landshöfdingeembetet betvivlar, att komitén lyckats öfvertygande bevisa, att nyss angifna gräns icke kan medelst skäligen enkla bestämmelser utan alla instrument fastslås. Tvärtom håller landshöfdingeembetet, i likhet med en reservant, före, att erfarenhet och vetenskap i förening temligen tydligt och åtminstone för praktiskt behof tillfredsställande utvisa, huruledes man skall vid brygd af svagdricka förfara utan att löpa risk, att den färdiga produkten skall förr eller senare hallstämplas såsom öl, allt under förutsättning att man i lagstiftningen fastställt en viss alkoholprocent såsom maximum för svagdricka. Skulle detta antagande vara riktigt, synes landshöfdingeembetet, att det rätta är att taga steget fullt ut och i en ny maldrycksförfattning skilja de svagare maldryckerna från en lagstiftning, som bör hafva till mål allenast de starkare.

Med denna åsigt i hufvudsaken kunde landshöfdingeembetet måhända stanna vid en underdånig hemställan, att det nu föreliggande författningsförslaget icke måtte vinna nådigt godkännande. Men för den händelse Eders Kongl. Maj:t skulle gilla komiténs utredning i nu afhandlade principfråga eller eljest finna tiden icke vara inne att från

maldryckslagstiftningen undantaga svagdricka, tillåter sig landshöfdingeembetet att beträffande förslaget, sådant det föreligger, framställa några anmärkningar, hvilka i det följande skola hänföras till vissa angifna paragrafer i förslaget.

§ 4. Kongl. jernvägsstyrelsen eger enligt förslaget att inrätta utskänkning af vin eller maldrycker vid station å statens jernvägar, oafsedt om den ligger i stad eller på landet. Deremot låter förslaget Eders Kongl. Maj:ts befallningshafvande ordna denna fråga endast för landet. Det är svårt att fatta, hvarför Eders Kongl. Maj:ts befallningshafvandes befogenhet skulle i detta hänseende vara mindre än jernvägsstyrelsens. Då trafiken åtminstone inom Vestmanlands län redan sedan lång tid tillbaka kräft, att dylika försäljningsrättigheter blifvit på vederbörande jernvägsaktiebolags begäran af Eders Kongl. Maj:ts befallningshafvande medgifna jemväl i stad, föreslår Eders Kongl. Maj:ts befallningshafvande, att befogenhet derutinnan varder i förordningen införd.

§ 6. Bestämningen »i fartygets restaurationslokal», hvilket uttryck hemtats från 1895 års förordning angående vilkoren för försäljning af bränvin, utesluter möjlighet till laglig maldrycksutskänkning åt flertalet fördäckspassagerare, hvilka merendels icke spisa i restaurationslokalen, och åt dem, hvilka intaga måltid ur medförd matsäck eller å däck, samt synes kunna utan fara utbytas mot »å fartyget».

§ 10. Den här införda inskränknigen, att maldryckstillverkare endast från tillverkningsstället eger utan särskildt tillstånd försälja maldrycker i mindre myckenhet än tjugu liter, torde komma att drabba hufvudsakligen bryggerier å landet. Åtminstone har det meddelats landshöfdingeembetet, att bryggerier i länets städer icke i allmänhet pläga hålla nederlag å andra orter. Men fråga är, huruvida icke ifrågasvarande bestämmelse ändock innefattar ett allt för starkt ingrepp uti en loflig näringsfrihet och ett ingalunda nödvändigt hinder för allmänheten att bekvämt förse sig med maldrycker för hushållsbehof. Det vill vidare synas, som om nykterhetssträfvandet icke skulle vinna på, att, i stället för att nederlag med ett större bryggeris godkända produkter, ett mindre bryggeri inrättas, hvilket redan genom den mindre skala, hvori det arbetar, lemnar grundade tvifvel om varans godhet; men just denna påföljd torde man hafva att af ifrågasvarande stadgande vänta.

§ 12. I denna paragraf säges, att rätt till försäljning för afhemtning innefattar rätt till försändningshandel. Stadgandet synes vara insatt med särskild hänsyftning på § 11, der det talas endast om försäljning till afhemtning. Men då i §§ 9 och 10 de olika handelsrätterna

till afhemtning och till försändning behandlats jemsides, vill det synas, som om enheten fordrade, att så skedde äfven i § 11, hvarigenom, såvidt landshöfdingeembetet finner, § 12 kunde alldeles uteslutas. Motiven gifva ingen förklaring, hvarför §§ 11 och 12 i detta fall redigerats i annan ordning än §§ 9 och 10. Slutligen synes det hvarken nödigt eller nyttigt att, såsom i § 12 skett, medgifva ett berättigande, som åtminstone för vissa förhållanden lemnats redan förut i §§ 9 och 10.

§ 18. Bestämmelsen i senare punkten af denna paragraf öfverensstämmer ej med grundsatsen om den pröfningsrätt, som är lagd i Eders Kongl. Maj:ts befallningshafvandes hand, innan ifrågavarande tillstånd beviljades. Skall afgörandet af tillståndsfrågan hvila hos offentlig myndighet, hvilket icke lärers bestridas, bör ock återkallelsen tillhöra samma myndighet och hos denna icke vara beroende af eller kunna framtingas genom beslut af oansvariga korporationer. Väl kan häremot invändas, att samma oansvariga kommunala myndigheter, hvarom här är fråga, kunna t. ex. vid inträffade oordningar förbjuda utöfningen af en utaf offentlig embetsmyndighet beviljad rättighet; men dervid föreligger dock den väsentliga skilnaden, att sistnämnda myndighet genom frågans anbefalda underställning till sist får det definitiva afgörandet i sin hand.

§ 26. Mot straffbestämmelserna i denna paragraf torde befogade erinringar kunna göras. De gälla såväl det lägre straffmättet »under synnerligen förmildrande omständigheter» som ock skärpningen, när förseelsen föröfvats å sön- eller helgdag. Hvad beträffar det förra, förefaller det icke rimligt, att straffet för tredje eller fjärde gången föröfvad öfverträdelse, der minimum är satt till respektive etthundra och tvåhundra kronor, skall i anledning af »synnerligen förmildrande omständigheter» kunna sänkas till fem kronor. Redan det, att frågan gäller en flera gånger upprepad öfverträdelse, synes motsäga antagandet af förmildrande omständigheter.

I fråga åter om straffmättets skärpning med visst belopp böter vid öfverträdelse å sön- eller helgdag har det icke undgått landshöfdingeembetet, att motsvarande bestämmelse finnes uti bränvinsförordningen af år 1895. Men utom det, att detta exempel knappast borde manat till efterföljd, utan fasthellre den grundsats ur allmänna strafflagen tillämpas, att förseelsen uti nu ifrågavarande fall skall anses vara begången under försvårande omständigheter, så synes det landshöfdingeembetet oegentligt, att ett straff af t. ex. 450 kronor för enkel iteration skall, med hänsyn till att det gäller sabbatstid, anses fullt uppväga förbrytelsen först sedan dertill lagts ett ytterligare bötesbelopp af exempelvis tjugu kronor. Landshöfdingeembetet hemställer således i under-

dånighet, att skärpningen genom ett tillagdt ytterligare bötesbelopp måtte i förevarande fall utbytas emot ett förklarande, att, om förseelse begås å sön- eller helgdag, detta skall såsom försvårande omständighet anses.

Vesterås slott i landskansliet den 13 november 1900.

Underdånigst:

Landshöfdingeembetet

HERMAN UDDÉN.

WILHELM LANGE.

Kongl. Maj:ts befallningshafvande i Kronobergs län.

Till Konungen.

Med föranledande af Eders Kongl. Maj:ts nådiga befallning i remiss af den 6 sistlidne juli har Eders Kongl. Maj:ts befallningshafvande härmed skolat afgifva underdånigt utlåtande öfver maldryckskomiténs underdåniga betänkande med förslag till förordning om försäljning af vin och maldrycker samt utskänkning af tillagade icke spirituösa drycker m. m.; och får Eders Kongl. Maj:ts befallningshafvande i sådant afseende underdånigst anföra följande.

Hvad angår de af komiterade ifrågasatta hufvudgrunder för den nya lagstiftningen angående försäljning af vin och maldrycker, möter först frågan, huruvida vinhandeln och maldryckshandeln lämpligen böra inordnas i samma författning och under ensartade bestämmelser.

I likhet med komiterade finner Eders Kongl. Maj:ts befallningshafvande med stöd af hittills vunnen erfarenhet sådan gemensam lagstiftning fortfarande kunna bibehållas.

Ett synnerligt viktigt spörsmål, hvilket tillvunnit sig mycken uppmärksamhet på grund af de flere fördelar i nykterhetsafseende, som sannolikt skulle varda att påräkna, derest alkoholsvaga och alkoholstarka maldrycker kunde genom olika stränga försäljningsvilkor göras mer eller mindre lätt tillgängliga för allmänheten, innefattas uti den ofta

dryftade frågan angående möjligheten och lämpligheten att i försäljningsafseende fastslå och tillämpa en gränsbestämmelse fotad på maltdryckernas olika beskaffenhet i förenämnda hänseende.

Efter en synnerligen allsidig och grundlig utredning af denna fråga och dermed sammanhängande spörsmål hafva komiterade funnit sig icke kunna tillråda, att en slik gränsbestämmelse göres gällande uti den tillämnade nya försäljningslagen.

Eders Kongl. Maj:ts befallningshafvande finner för sin del de af komiterade åberopade skäl mot genomförande af en alkoholgräns vid försäljning af maltdrycker böra i frågans för handen varande läge tillmätas afgörande betydelse, hvadan således, huru tilltalande en dylik gränsbestämmelse än kan förefalla, några praktiska lagstiftningsåtgärder i antydda afseendet icke synas för det närvarande kunna vidtagas.

Vill man i handelsafseende göra en alkoholgräns gällande, skall det på grund af det rådande sambandet mellan tillverkning och försäljning af maltdrycker förvisso befinnas nödvändigt att lagbinda jemväl maltdryckstillverkningen samt ställa densamma, för såvidt den bedrifves till afsalu, under offentlig kontroll.

Mot införande i blifvande ny förordning af bestämmelse, som regelbinder jemväl det försäljningssätt, som af komiterade benämnts försäljning till försändning, har Eders Kongl. Maj:ts befallningshafvande icke funnit anledning till särskild erinran.

Komiterades förslag att lägga försäljningen genom kringföring samt dermed förenade rättigheter och skyldigheter uteslutande i tillverkarnes händer har synts Eders Kongl. Maj:ts befallningshafvande lämpligt och välbetänkt.

I fråga om försäljningsväsendets ordnande hafva komiterade vidare uttalat den meningen, att handeln med en viss större myckenhet vin och maltdrycker fortfarande som hittills bör vara helt och hållet fri, och har i sådant afseende på anförda skäl föreslagits, att gränsen för den fria handeln sättes vid 20 liter.

Det skulle således med undantag för de särskilda inskränkningar, som af komiterade ifrågasatts för försäljning genom kringföring, stå hvar och en fritt att bedriva partihandel med ifrågavarande slags drycker till myckenhet af 20 liter och deröfver.

I olikhet med komiterade håller emellertid Eders Kongl. Maj:ts befallningshafvande för sin del före, att, derest på lagstiftningens väg anses böra vidtagas verksamma åtgärder till nykterhetens främjande på det område, om hvilket här är fråga, inga synnerliga betänkligheter böra möta deremot, att *all* försäljningsrätt, som icke nödvändigtvis

finnes böra i denna deras egenskap tillkomma tillverkare af ifrågavarande slags drycker, göres beroende af särskildt för viss tid eller bestämdt tillfälle meddeladt tillstånd. Genom sådant tillvägagående kommer denna handels behöriga och ändamålsenliga utöfvande att i möjligast vidsträckt omfattning blifva underkastad en direkt och fortgående kontrollerande uppmärksamhet från de kommunala och administrativa myndigheternas sida.

För hvarje gång tillstånd skall meddelas eller förnyas kunna de omständigheter och synpunkter, som finnas böra inverka på frågans bedömande, göras i allo gällande.

Och Eders Kongl. Maj:ts befallningshafvande anser sig icke hafva anledning befara, att nyssnämnda myndigheter skola vidtaga åtgärder eller förfoganden, hvarigenom den maltdryckskonsumerande allmänhetens befogade anspråk och önskemål, att försäljningsväsendet ordnas så, att möjlighet förefinnes att få det sunda och berättigade behovet af vin och maltdrycker på beqvämt sätt fylldt, komma att åsidosättas eller tillspillo gifvas.

Derest tillstånd, såsom ofvan nämnts, erfordras för rätt till bedrivande af ifrågavarande slags dryckesförsäljning, vinnes jemväl den enligt Eders Kongl. Maj:ts befallningshafvandes uppfattning obestriddliga fördelen, att denna försäljning varder skild från annan handel i alla de fall, der icke vederbörande myndigheter finna sådan förenad affärsrörelse lämpligen böra och kunna af samma person utöfvas.

Komiterades förslag, att den, som i sitt hem mot betalning mottager gäster till bespisning vid slutet bord, skall, utan att anmälan behöfver göras eller tillstånd förvärfvas, ega att, derest aftal om bespisning träffats för en tid af minst en vecka, till gästerna vid deras måltider utskänka maltdrycker, finner Eders Kongl. Maj:ts befallningshafvande icke heller vara af beskaffenhet att böra tillstyrkas.

Ett dylikt utskänkningsväsende skulle tvifvelsutan komma att gifva anledning till så många missbruk, att det näppeligen kan vara ändamålsenligt att legalisera detsamma, och genom den snäfva begränsning, som stadgats för ifrågavarande utskänkningsrätt, uppnås i allt fall icke det hufvudsyfte, som komiterade velat med stadgandet främja. Riktigast synes därför vara, att den, som önskar att i sammanhang med så kallad privatspisning utskänka maltdrycker, dertill förvärfvar sig särskildt tillstånd.

Beträffande förslaget derom att tillstånd att på landet genom kringföring försälja vin och maltdrycker skall af den embetsmyndighet, som meddelat detsamma, utan vidare pröfning af förhållandena åter-

kallas, då både kommunalstämma och kommunalnämnd i den kommun, tillståndet afser, det påyrka, ansluter sig Eders Kongl. Maj:ts befallningshafvande till den reservation, som gent emot samma förslag blifvit anförd af komitéledamoten herr Matths Falk.

I öfrigt har Eders Kongl. Maj:ts befallningshafvande icke funnit anledning att framställa erinringar emot förslaget detaljbestämmelser, hvilka synas Eders Kongl. Maj:ts befallningshafvande både i formelt och materielt hänseende vara att föredraga framför nu gällande föreskrifter i ämnet.

De redaktionsförändringar samt jemkningar i återkallelse- och förbudsrätten, hvilka påkallas, derest Eders Kongl. Maj:ts befallningshafvandes ofvan antydda åsigter skulle komma att i blifvande författning göras gällande, torde i detta sammanhang icke behöfva särskildt omnämnas.

Vexjö å landskansliet den 26 november 1900.

Underdånigst:

CH. E. VON OELREICH.

Frithiof Ohlsson.

Kongl. Maj:ts befallningshafvande i Södermanlands län.

Till Konungen.

Till åtlydnad af nådig remiss den 6 sistlidne juli får landshöfdinge-
embetet härmed afgifva infordradt underdånigt utlåtande öfver det af
maltdryckskomitén afgifna betänkande och förslag till förordning om
försäljning af vin och maltdrycker samt utskänkning af tillagade icke
spirituösa drycker m. m. och dervid i underdånighet anföra:

Den fråga, som, vid granskning af komiténs förslag, i främsta
rummet tilldrager sig uppmärksamheten och intresset, är onekligen
frågan om bestämmande af en laga gräns emellan starkare och svagare

maltdrycker med hänsyn till deras alkoholhalt, eller, som det i dagligt tal heter, emellan öl och svagdricka. Yrkandet härom har med allt större enighet och kraft framstälts af landets nykterhetsvänner, riksdagen har i underdånig skrifvelse af den 30 april 1892 uttalat sig för en sådan gräns, »för såvidt en följdriktig lagstiftning i detta ämne kunde åstadkommas, samt lagens tillämpning låte sig praktiskt genomföra», och andra kammaren har vid riksdagarne 1896, 1897 och 1898 för sin del ytterligare begärt en dylik gräns. Det synes ock otvifvelaktigt, att uppdragande af en sådan gräns skulle vara i hög grad önskvärdt. Det är ovedersägligt, att förtärandet af öl till berusning på de senare åren tilltagit i den grad, att det hos alla vänner af nykterhet, vare sig mer eller mindre avancerade, väckt en allvarlig önskan att derpå råda verksam bot. Och lika uppenbart synes, att, om man kunde verka dertill att ölet såsom läskedryck mera allmänt ersattes af det såsom rusdryck icke användbara svagdrickat, mycket skulle vara vunnet för ett minskadt förtärande af de mera rusgifvande maltdryckerna. Men för sådant ändamål är det oundgängligen nödigt, att tillgången till svagdricka göres lättare än nu, under det att ölet å andra sidan underkastas strängare bestämmelser.

En ovilkorlig förutsättning för uppdragande af en gräns af ofvan antydda slag emellan starkare och svagare maltdrycker är emellertid, såsom ock så väl i riksdagens förberörda skrifvelse som i andra kammarens beslut antydes, att denna gräns låter sig praktiskt genomföras. I detta hänseende fordras det, att gränsen är så bestämd, att kontroll kan med lätthet utföras. Eljest är det fara, att den nya lagstiftningen kan gifva upphof till ett lönkrögeri med öl, som med sina moraliska konsekvenser vore vida farligare än det nuvarande tillståndet.

Att emellertid det ifrågasatta förslaget att bestämma en gräns emellan olika slag af maltdrycker grundad på dessa dryckers alkoholhalt vid försäljningen, uttryckt i visst procenttal, icke är så beskaffad att den erbjuder en lätt kontroll, måste enligt landshöfdingeembetets uppfattning framgå af den utaf komiterade verkställda utredningen i detta hänseende. En kontroll, som förutsätter en undersökning, hvilken enligt allas utlåtande icke kan verkställas utan med instrument, som fordra särskild sakkunskap för att kunna med trygghet för riktigt resultat handteras, kan nemligen icke erbjuda tillräcklig säkerhet mot missbruk. Jemförelsen mellan föreliggande fall och handeln med margarin eller med varor, som innehålla arsenik, är, såsom ock maltdryckskomitén anmärkt, i teoretiskt hänseende haltande, något som också gäller om likställandet härmed af förbudet mot saluhållande af bränvin,

hvars styrka ej uppgår till fyratio procent. Men hvad som, enligt landshöfdingeembetets mening, gör denna jämförelse obetingadt omöjlig är den olika fara, som i ena eller andra fallet med öfverträdelse är förbunden. Om med margarin uppblandadt natursmör en eller annan gång, utan att förfalskningen upptäckes, säljes såsom verkligt smör, eller någon nödgas förtära för svagt bränvin, så föreligger visserligen en lagöfverträdelse, hvilkens strafflöshet är att beklaga, men någon samhällsfara förefinnes hvarken i ena eller andra fallet, lika litet som någon sådan kan anses vara för handen, om en eller annan gång någon en smula för mycket arsenikhaltig vara saluhålles. Om deremot genom fastslående af en bestämd alkoholgräns emellan starkare och svagare maltdrycker, hvilken icke kan af åklagaremagten utan anlitan af sakkunniges biträde kontrolleras, uppkallas ett lönkrögeri med öl, som säljes i smyg under benämning af svagdricka, kan en verklig samhällsfara uppstå; det är ju allmänt känt, att intet inverkar så depraverande på en Orts befolkning som ett der utöfvadt lönkrögeri. Och man må icke invända, att ett sådant lönkrögeri i förevarande fall icke är att befara. Med hänsyn å ena sidan till det behof och den utsträckta användning af öl, som för närvarande förefinnes, och å den andra till de ifrågavarande särskilda dryckesslagens jämförelsevis lika tillredelsesätt och utseende föreligger, enligt landshöfdingeembetets mening, just en stor fara att, derest åtkomsten af öl afsevärdt försvåras och svagdrickat deremot alldeles lös-gifves, en lönkrögerihandtering, som så öfverensstämmer med mängdens vanor och önskningsar, skall finna ett synnerligen tacksamt verksamhetsfält. Just på förevarande område har det i praktiken alltid visat sig, att brådstörtade reformer framkallat bakslag. Så, för att icke anföra varnande föredömen från andra länder, framkallade hos oss den så kallade tiolitersförordningen den ohejdade kringföringen, hvars beklagliga följder varit icke mindre framträdande än det onda, man ville motverka. På grund häraf anser landshöfdingeembetet, i likhet med maltdrycks-komiténs flertal, det icke för närvarande kunna tillstyrkas att fastställa en bestämd alkoholgräns mellan starkare och svagare maltdrycker samt att göra detta till föremål för olika lagstiftning, hvilken skulle väsentligen försvåra åtkomsten af de förra, under det de senare skulle frigifvas från alla de inskränkande bestämmelser, som nu gälla handeln med maltdrycker i allmänhet.

Om således, äfven enligt landshöfdingeembetets mening, tiden icke är inne för uppdragande på ofvan antydda sätt af en viss alkoholgräns emellan olika slag af maltdrycker, samt frigifvande af handeln med dem, som falla nedanför denna gräns, synes dock maltdryckskomitén

hafva gått alldeles för långt i motsatt riktning. Äfven om den nu gällande författningen icke gifver någon direkt anledning att göra åtskilnad mellan olika slag af maltdrycker, har den dock ej heller bestämdt uttalat sig deremot. Också hafva en del länsstyrelser ansett sig kunna, i öfverensstämmelse med författningen, meddela tillstånd till försäljning enbart af svagdricka i mindre belopp än tio liter. Så har äfven länsstyrelsen i Södermanlands län, såsom framgår af det till maltdryckskomitén afgifna utlåtandet, gjort. Några olägenheter eller missbruk af den sålunda medgifna handelsrätten hafva, enligt hvad kronobetjeningen i orten meddelat, icke försports.

Genom det af maltdryckskomitén framlagda förslaget har emellertid ett dylikt förfarande, som det vill synas, af mer teoretiska än praktiskt hållbara skäl blifvit helt och hållet omöjliggjordt. Landshöfdingeembetet kan för sin del icke i den delen ansluta sig till komiténs mening och förslag, utan håller före, att större möjligheter till ett dylikt åtskiljande borde anvisats åt de kommunala och administrativa myndigheterna. Då det icke är fråga om att göra de alkoholsvagare maltdryckerna till föremål för särskild lagstiftning, hvarigenom de skulle fritagas från alla för maltdrycksförsäljningen nu gällande band, är faran för missbruk mindre; och de kommunala och administrativa myndigheterna hade ju tillfälle framdeles som hittills att efter behovet afpassa och reglera handeln med såväl öl som svagdricka samt ingripa, derest missbruk af handeln med det senare slaget funnes uppkomma. Utländska föredömen i denna riktning saknas icke; särskildt i Norge och delvis äfven i Finland har gällande lagstiftning tillåtit en sådan åtskilnad, som här förordas, utan att, såvidt upplyst blifvit, några olägenheter deraf försports. En lagstiftning, som i ofvan antydda riktning underlättade möjligheterna att bereda lätt tillgång till svagdricka, utan att medföra faran för öllönröeri, skulle säkerligen i hög grad medverka till att svagdrickat kunde ersätta ölet som läskedryck och att undantränga bruket af de mera rusgifvande maltdryckerna.

Ehuru landshöfdingeembetet således i den otvifvelaktigt viktigaste fråga, som varit föremål för maltdryckskomiténs behandling, intager en i viss mån afvikande ståndpunkt, hvilken icke kan undgå att göra sig gällande med afseende på komiténs förslag i sin helhet, vill landshöfdingeembetet dock jemväl framställa några erinringar, som vid förslagets granskning företett sig emot en del af komiténs föreslagna specialstadganden.

Stadgandet i 1 § 4 mom. derom att person, som mot betalning emottager gäster i sitt hem »till bespisning vid slutet bord» för minst

en veckas tid, skulle ega till dem vid måltiderna utskänka maldrycker synes väl obestämdt och egnadt att framkalla missbruk. Landshöfdingeembetet anser det i detta afseende vara bättre att blifva vid hvad nu gäller, då sådan utskänkning icke är tillåten. Om sådan i vissa fall idkas utan att blifva beifrad, är detta, enligt landshöfdingeembetets mening, mindre farligt än att, såsom väl kan befaras, derest det föreslagna stadgandet blefve lag, öppna dörren för en ohejdad ölkommers under täckmantel af de sväfvande bestämmelserna »i sitt hem» och »bespisning vid slutet bord».

Af ungefär enahanda skäl kan landshöfdingeembetet ej heller biträda förslaget i § 5 om rätt att meddela tillstånd för fabriksägare att utskänka maldrycker till sina arbetare eller andra, som äro sysselsatta i hans arbete. En sådan rättighet kan missbrukas och synes i alla händelser olämplig, då arbetsgifvaren härigenom nödvändigtvis måste komma i en skef ställning till arbetarne; man bör icke ställa så till, att han kommer i tillfälle att draga vinst eller misstänkas draga vinst af försäljning till sina arbetare af drycker, som dock räknas till de rusgifvande. I 8 § 1 mom. har föreslagits ett tillägg, hvarigenom förbud för handlande att vinna rättighet till utskänkning af maldrycker inskränkes till handlande, som idkar handel inom den kommun, der utskänkingsrättigheten skall utöfvas. Något behof af en sådan inskränkning har, landshöfdingeembetet veterligen, ej framträdt; den synes onödig och kunde möjligen föranleda till oegentligheter.

De i 16 § föreslagna bestämmelser om sterbhusdelegares försäljningsrätt synas landshöfdingeembetet knappast vara af behofvet påkallade. Då rättigheter af ifrågavarande slag äro och måste vara rent personliga, synas de rätteligen ock böra upphöra med innehafvarens död. Huruvida rättigheten derefter må utöfvas af någon bland hans sterbhusdelegare eller upplåtas till annan person eller indragas, synes böra blifva föremål för särskild pröfning. Under den föreslagna respitiden finnes i sjelfva verket ingen, som svarar för rättighetens lagliga utöfvande. Någon svårighet att reda sig med den nu gällande lagstiftningen har, åtminstone icke inom detta län, veterligen framträdt.

Bland de omständigheter, som nu kunna föranleda till förbud för försäljning af maldrycker till afhemtning, har förslaget enligt § 19 utslutit den att genom försäljningen främjas oloflig utskänkning, såvidt landshöfdingeembetet kan finna, utan tillfyllestgörande skäl. Komiterade anföra i motiven, att de icke hafva sig bekant, att denna omständighet någonsin åberopats såsom anledning till ett gifvet förbud. Inom detta län åtminstone har erfarenheten visat, att just detta förhållande i många

fall utgjort skäl för meddeladt förbud. Och ett sådant fall som det att en handlande säljer öl, som han låter förtäras i närheten af boden på plats, deröfver han dock icke kan sägas ega att förfoga, för hvilken försäljning han alltså icke kan drabbas af bötesansvar, är, synes det, af beskaffenhet att böra träffas medelst ett förbud, äfven om oordningar icke i egentlig mening vållats af försäljningen.

Det föreslagna stadgandet i 31 § 1 mom. synes landshöfdingeembetet vara i viss mån egendomligt, för så vidt som det synes kunna medföra, att särskilda brottsliga handlingar, hvilka icke utgöra fortsättning af ett och samma brott, skulle i visst fall bedömas enligt reglerna i 4 kapitlet 1 § strafflagen. Till införande med afseende å här behandlade förseelser af en sådan för vår strafflagstiftning eljest i allmänhet främmande grundsats synes icke föreligga tillräckliga skäl; den omständigheten att förseelserna begåtts inom samma kommun är väl ock nog tillfällig för att härutinnan vara bestämmande.

Hvad angår bestämmelserna om straff för olofflig handel med vin eller maltdrycker, håller landshöfdingeembetet före, att dessa bort kunna skärpas i högre grad än komitén föreslagit. Särskildt synas maximistrafen, hvilka för första, andra och tredje resan dylik försäljning äro lika med de nuvarande, vara allt för låga. Något missbruk från domstolarnes sida af höjda straffmaxima torde icke vara att befara; men det måste vara af stor betydelse för framtvingande af lagens efterlefnad, att de i erforderliga fall kunna ådöma ett verkligen kämbart straff.

Slutligen anser landshöfdingeembetet för sin del, att de kommunala myndigheternas befogenhet, särskildt med afseende på de fall, som beröras i förslagets 6 §, samt i afseende på rätten att påyrka eller meddela återkallelse eller förbud, kunnat utan fara eller olägenhet mera utsträckas än i förslaget egt rum.

Nyköping i landskansliet den 11 december 1900.

Underdånigst:

Landshöfdingeembetet

E. PLOMAN.

JOHAN WIDÉN.

Kongl. Maj:ts befallningshafvande i Jönköpings län.

Till Konungen.

Genom nådig remissresolution af den 6 sistlidne juli anbefaldt att afgifva underdånigt utlåtande öfver den så kallade maldryckskomiténs utarbetade förslag till förordning om försäljning af vin och maldrycker samt utskänkning af tillagade icke spirituösa drycker äfvensom till ändrad lydelse af 8 och 28 §§ i nådiga stadgan angående skjutsväsendet den 31 maj 1878 samt 8 § i nådiga förordningen den 18 juni 1864 angående utvidgad näringsfrihet, får Eders Kongl. Maj:ts befallningshafvande härmed i underdånighet anföra följande.

Det är gifvetvis en ytterligt svår sak att finna fullt lämpliga lagbestämmelser rörande försäljning under olika förhållanden af en vara, hvilken, såsom maldryckerna, numera af en stor allmänhet brukas såsom ett dagligt närings- och njutningsmedel, utan att någon som helst olägenhet eller oordning deraf behöfver uppstå, men som också af mången, och det ofta nog med uppoffring af en stor del af hans till andra ändamål väl behöfliga arbetsförtjenst, användes till berusning samt till följd deraf föranleder oordningar och andra olägenheter.

Vid en maldryckslagstiftning gäller det sålunda att försvåra åtkomsten af öl till berusning utan att på samma gång allt för mycket inkräkta på den allmänna medborgerliga friheten och öfver höfvan försvåra åtkomsten af maldrycker för dem, som deraf begagna sig på ett måttligt sätt, samt utan att i större grad, än som är oundgängligen nödigt för upprätthållande af allmän ordning och sedlighet, lägga hämmande band på den lofliga och ekonomiskt betydelsefulla bryggerinäringsen, hvarförutom den risken ligger nära till hands att genom allt för stränga föreskrifter åstadkomma motsatser till det som åsyftas och sålunda föranleda lagöfverträdelse eller kringgående af lagen samt dermed följande slappad moral och en ökad konsumtion af andra starkare och farligare stimulerande drycker. Lagbestämmelser i ämnet måste sålunda alltid noga vägas från de olika synpunkterna med omsorgsfullt aktgifvande på att man icke går för långt åt något håll.

Ett bevis på de svårigheter, som möta lagstiftaren i detta hänseende, erbjuder den under år 1893 uti nykterhetens intresse utfärdade så kallade *tiolitersförordningen*, innefattande förbud att utan särskildt

tillstånd sälja vin och maltdrycker för afhemtning till mindre belopp än tio liter. Komiterade säga sjelfva (sidan 110), att nämnda förordning icke motsvarat de förhoppningar, man fäst vid densamma, i det att väl handlandena å landsbygden i allmänhet upphört att försälja öl, men förordningen deremot gifvit anledning till anläggning af nya bryggerier, till inrättande af öltapperier och bryggerinederlag samt till en betydande utveckling af försäljningen genom kringföring af maltdrycker. Endast inom få orter hade därför ölåtkomsten blifvit genom förordningen försvårad, hvaremot denna i många fall gifvit anledning till ökad fylleri. Af sådant skäl hade ock flertalet länsstyrelser samt trettiotre kronofogdar i sina till komitén afgifna yttranden ansett tiolitersförordningen hafva verkat uteslutande eller öfvervägande skadligt, under det att af etthundratjugutvå kronofogdar endast tjugu anført, att af samma förordning icke rönts annat än goda verkningar, samt tjugusex ansett, att de goda verkningarne af förordningen varit öfvervägande.

Denna enligt Eders Kongl. Maj:ts befallningshafvandes uppfattning temligen afgörande erfarenhet af verkan utaf en alltför restriktiv bestämmelse har dock icke föranledt komitén att ifrågasätta tiolitersförordningens upphäfvande, utan komitén har sökt botemedel uti att göra bestämmelsen dubbelt strängare genom sitt förslag att sätta minimum vid handel med maltdrycker utan särskildt tillstånd till tjugu liter.

Då öl i buteljer i allmänhet icke håller sig friskt och välsmakande längre tid än omkring fjorton dagar, kan möjligen ett hushåll på landet, om det får inköpa tio liter, det vill säga trettio halfbuteljer, hålla sig till en vanlig handlande, men om minimum för dennes försäljningsrätt höjes till sextio halfbuteljer, blir snart sagdt hvarje landbo för sitt behof af öl hänvisad till bryggerinederlag och ölutkörare, och vinsten för det allmänna af ett sådant förhållande blir högst tvifvelaktig, så mycket mera som den allt för mycket försvårade åtkomsten af öl lätt kan leda antingen till en återgång till det lättare transporterade och förvarade bränvinet eller ock till ett allmännare bruk af ett billigt men alkoholstarkt vin. De senare årens ökade bränvinskonsumention i motsats till den i årtionden derförut ständigt pågående minskningen deraf torde väl till stor del bero på de betydligt ökade arbetslönerna och deraf följande större köpkraft hos arbetarne, men den kan ock delvis hafva sin grund i den genom tiolitersförordningen försvårade åtkomsten af öl. En sådan erfarenhet har ock blifvit gjord i Danmark genom beskattning af ölet.

Eders Kongl. Maj:ts befallningshafvande anförde i sitt på anmodan af komitén afgifna utlåtande af den 30 mars 1899, att tiolitersförord-

ningen syntes hafva öfverskridit den gräns, intill hvilken de restriktiva förbuden kunde gå, utan att olägenheter uppstode, som kunde blifva större än de med förbuden vunna fördelarne. Och Eders Kongl. Maj:ts befallningshafvande kan nu icke annat än i underdånighet afstyrka komiterades förslag, att minimum vid handel med maltdrycker utan särskildt tillstånd bestämmes till tjugu liter. En begränsning af rättigheten att sälja vin och maltdrycker till afhemtning anser Eders Kongl. Maj:ts befallningshafvande emellertid fortfarande böra finnas, och goda skäl synas föreligga att för närvarande icke ändra tiolitersgränsen.

Då Eders Kongl. Maj:ts befallningshafvande i likhet med komitén anser, att ölhandel icke behöfver eller bör skiljas från *annan handel*, håller Eders Kongl. Maj:ts befallningshafvande likväl före, att den för landet gällande begränsningen i handel med vin och maltdrycker äfven bör utsträckas till *stad*. Der förekommer nemligen ej så sällan, att en handlande använder sin handelsrätt hufvudsakligen såsom skylt för bedrivande af ölförsäljningen, och att dylika handlandes försäljningslokaler hållas öppna under tider, då stadens utskänkningsställen enligt utfärdade ordningsföreskrifter äro stängda. Från dessa handelsbodas ser man då ofta folk utkomma med inköpta ölbuteljer, som derefter utdrickas på gatan eller i närmaste portgång. Att ett sådant förhållande verkar störande på allmän ordning och sedlighet är uppenbart, och det vore derfor önskligt, att för denna handel erfordrades tillstånd af Eders Kongl. Maj:ts befallningshafvande, som säkerligen icke skulle vägra någon ordentlig handlande sådant, men, derest ölförsäljningsrättigheten missbrukades, kunde ega rätt att förbjuda densamma.

En annan ytterst vigtig fråga beträffande lagstiftningen rörande maltdrycksförsäljningen är den, huruvida det kan uppställas en lämplig *alkoholgräns* mellan olika slag af maltdrycker, så att de maltdrycker, som äro under denna gräns, såsom svagdricka med mera, och som icke af någon betraktas såsom rusgifvande samt hvilka särskildt af den kroppsarbetande befolkningen användas i betydligare quantiteter, kunde få fritt försäljas och derigenom jämväl blifva billiga och lätt åtkomliga. Ett sådant förhållande skulle sannolikt mången gång minska begäret efter den starkare maltdrycken eller ölet. Komitén har äfven upptagit en stor del af sitt betänkande med denna vigtiga frågas utredning, men stannat vid att afstyrka bestämmandet af en sådan alkoholgräns.

Eders Kongl. Maj:ts befallningshafvande kan emellertid icke känna sig öfvertygad af komiténs skäl för afstyrkandet af en dylik gräns, utan anser i stället, att de uti komitébetänkandet med bilagor anförda uppgifter och undersökningar med mera mycket tala för fastställandet

af en alkoholgräns till två och en half volymsprocent, såsom det skett uti Danmark och äfven blifvit föreslaget i Norge.

Redan i sitt underdåniga utlåtande af den 8 oktober 1892 anför kontroll- och justeringsbyrån, att af femtiotvå prof å svagdricka icke något haft större alkoholhalt än två och en half volymsprocent, och att sju procent extrakthalt hos stamvörten vore en lämplig gräns mellan svagdricka och andra maldrycker, men att svagdricka mestadel brygges af en vört af sex procent extrakthalt, samt att det ej torde vara någon svårighet för bryggaren att nedbringa vörtens styrka till sex å sju procent och således äfven svagdrickas alkoholhalt till två och en half volymsprocent eller derunder. Uti Danmark synas inga svårigheter möta för att hålla dricka vid en alkoholhalt af högst 2,25 vigtprocent. Äfven den inför maldryckskomitén såsom sakkunnig afhörde professorn vid Stockholms Högskola Sven Otto Pettersson ansåg, att några större svårigheter icke förefinnas för att uppdraga en alkoholgräns, samt att bryggarne för sådant ändamål kunde använda en areometer af enkel konstruktion utan annan skala eller gradering än ett i glaset inbrändt märke, angifvande den största extrakthalt hos vörten, som vore förenlig med alkoholgränsen för svagdricka. Den likaledes såsom sakkunnig inför komitén hörde apotekaren C. M. Sundberg, föreståndare för ett svagdricksbryggeri i Eskilstuna, anförde, att han icke i något fall iakttagit att en vört af fem procent extrakthalt lemnat en färdig vara af högre alkoholhalt än en och en half volymsprocent, ehuru han på försök låtit vörten utjäsa under åtta dagar.

Den af komitén åvägabragta utredningen synes alltså ådagalägga, att det för bryggarne icke möter någon svårighet att tillverka ett svagdricka, som med säkerhet faller under en viss alkoholgräns.

Beträffande derefter kontrollen öfver att en sådan gräns iakttages är det tydligt, att den, som verkligen vill tillverka och sälja en svag och billig maldryck, ej frestas att göra den starkare än lagen föreskrifver och till följd deraf dyrare, utan faran skulle ligga deri, att den, som försäljer dylika drycker, skulle begagna rättigheten att försälja svagdricka såsom täckmantel för en otillåten ölförsäljning med högre priser. Ett dylikt tillvägagående blefve dock snart känt, och allmän åklagare kunde låta undersöka varan af sakkunnig person vid kemisk station eller annorstädes samt, om den öfverstege den bestämda alkoholgränsen, anställa åtal för förseelsen.

Eders Kongl. Maj:ts befallningshafvande tillåter sig därför i underdånighet föreslå, att handel med maldryck, hvars alkoholhalt ej öfver-

stiger två och en half volymsprocent, icke må underkastas andra bestämmelser än vanlig handel.

Efter Eders Kongl. Maj:ts befallningshafvandes uppfattning äro stora *bryggerier* att föredraga framför små, detta såväl ur statsekonomisk och teknisk som den allmänna ordningens synpunkt äfvensom med hänsyn till en möjligen blifvande maltbeskattning. De större bryggerierna bedrifva sin tillverkning efter rationela grunder och med tillräckliga kapital, lemna en god vara samt hafva för mycket att förlora för att bryta mot lagen, hvarför deras nederlag äro att föredraga framför de små bryggerierna, som ofta hafva dåliga affärer, lemna dålig vara och åstadkomma oordningar.

Deremot kan Eders Kongl. Maj:ts befallningshafvande ej finna bryggarnes anspråk på rätt att få försälja öl till afhemtning i huru liten kvantitet som helst befogad. Något afgörande teoretiskt skäl för en sådan rätt torde ej finnas, och om ett sådant funnes, skulle det naturligtvis gälla lika väl för rätt till utskänkning som för rätt till försäljning för afhemtning och lika väl för försäljning från nederlag som för afyttring från tillverkningsställe. I sådant fall skulle det ju ej vara till någon nytta att med afseende å andra försäljningsställen hafva vare sig en tioliters- eller en tjuguliters gräns, enär bryggarne kunde få försälja öl i hvilka kvantiteter som helst. Att en tillverkare inom en laglig näring bör utan egentliga hinder få sälja sin vara, är tydligt, men det är ej därför sagdt, att han bör så sälja den under hvilka omständigheter som helst. När staten för att skydda sig kringgårdat ölförsäljningen med en mängd inskränkningar, som ofta ställa minutpriset för butelj dubbelt högre än partipriset, bör det ej vara någon rättighet för tillverkaren att särskildt få draga vinst af denna prisförhöjning. Inlåter sig tillverkaren på detaljhandel, bör han vara underkastad samma föreskrifter som andra detaljhandlare, det vill säga i detta fall, att om han vill sälja i mindre kvantiteter än tio liter, bör Eders Kongl. Maj:ts befallningshafvande efter kommunalmyndighets hörande hafva dertill lemnat tillstånd.

Ett ytterligare skäl för en sådan inskränkning i bryggarnes försäljningsrätt ligger uti de stora svårigheter, som bryggerierna på landet vålla med afseende å ordningens upprätthållande vid marknader och torgdagar med flera dylika tillfällen. Ty hvad tjenar det till att dervid låta stänga öfriga försäljningsställen, så länge allmänheten kan vid bryggeriet på platsen köpa öl buteljvis. Detta utdrickes då dessutom på vägar och gårdar, hvilket ofta åstadkommer förargelse samt leder till folkskockningar och störande af allmän ordning och säkerhet. Ofta

är det då bättre att vid sådana tillfällen lemna utskänkingsställena öppna, så att de, som vilja dricka öl, kunna göra det inomhus.

Eders Kongl. Maj:ts befallningshafvande anser sålunda, att *all* detaljhandel med öl, således äfven bryggarnes från såväl tillverkningsstället som nederlag, skall vara underkastad samma bestämmelser, och att således därför skall erfordras Eders Kongl. Maj:ts befallningshafvandes, efter kommunalmyndigheternas hörande, meddelade tillstånd. Tydligt är, att hvarje ordentlig bryggare får dylikt tillstånd, åtminstone vid tillverkningsstället, men blir underkastad samma inskränkningar till tider och tillfällen som andra ölförsäljare på platsen och kan förlora rättigheten till dylik detaljförsäljning, om den missbrukas.

Den af komitén föreslagna rättigheten för fabriksidkare att *inom fabriksområdet* försälja maltdrycker anser Eders Kongl. Maj:ts befallningshafvande ovilkorligen böra inskränkas till svagdricka, med hvilken inskränkning denna rättighet skulle kunna vara till nytta, under det att den utan sådan inskränkning säkerligen skulle lända till skada.

Den i förslagets 4 § 3 moment omnämnda försäljning till passagerare å tåg afser enligt motiven endast försäljning från jernvägsperrongerna, genom öfverlemnande till resande af påsar eller korgar med kall mat och dryck uti, men redigeringen af momentet kan, synnerligen vid jemförelse med 1 momentet, gifva anledning till den tolkning, att 3 momentet jemväl afsåge utskänkning å restaurationer, som vore belägna strax utom stationsområdet, hvarföre redigeringen af paragrafen synes böra ändras.

Det i komitéförslagets 14 § 1 moments 2 punkt intagna stadgandet, att Eders Kongl. Maj:ts befallningshafvande, då särskilda omständigheter till exempel eldsvåda i bryggeriet dertill föranledde, skulle ega att lemna tillverkare af vin och maltdrycker tillstånd att i *stad* under viss kortare tid genom kringförelse försälja af annan tillverkade sådana drycker, synes Eders Kongl. Maj:ts befallningshafvande böra gälla äfven för landsbygden och omfatta hvarje slag af tillåten försäljning. Eljest skulle nemligen orättvisa vederfaras de rätt talrika, jemväl större bryggerierna i landsorten, och äfven tillverkaren i stad skulle kunna förlora kunder derigenom att han icke egde rätt hvarken att till afhemtning sälja öl till en landbo eller att hemsända öl till en landbo, äfven om denne bodde blott ett stenkast utanför staden. Några olägenheter af en sådan utsträckning af ifrågavarande stadgande synas icke vara att befara.

Föreskriften i komitéförslagets 18 §, att Eders Kongl. Maj:ts befallningshafvande skall vara pligtig att återkalla en försäljningsrättig-

het, som Eders Kongl. Maj:ts befallningshafvande en gång medgifvit, synes Eders Kongl. Maj:ts befallningshafvande vara olämplig. Det lär, såsom också en reservant inom komitén anført, vara något hittills okänt, att en embetsmyndighet, hos hvilken kommunalbeslut kunna öfverklagas och ändras och som i vissa fall har att tillhålla kommunerna att fullgöra dem åliggande skyldigheter, skall kunna af kommunalmyndigheterna tvingas att, med upphäfvande af sitt eget beslut, vidtaga en embetsåtgärd, som embetsmyndigheten sjelf kanske anser obillig och orättvis.

Stadgandet torde ock vara onödigt, enär, om begge kommunalmyndigheterna sammanstående på hållbara skäl hos Eders Kongl. Maj:ts befallningshafvande gjorde framställning om tillståndets återkallande, Eders Kongl. Maj:ts befallningshafvande, som är underkastad laga ansvar för hvad han gör eller låter, något som deremot icke är fallet med de oansvariga kommunalmyndigheterna, icke lär å framställningen, deröfver dock rättighetsinnehafvaren bör lemnas tillfälle att sig förklara, lemna afslag utom i det fall att därför kunde visas så goda skäl, att de vid eventuel klagan hos Eders Kongl. Maj:t kunde antagas komma att gillas. Ett sådant återkallelsebeslut skulle ej heller, om komiténs förslag blefve lag, lämpligen kunna af Eders Kongl. Maj:ts befallningshafvande meddelas förr, än kommunalmyndigheternas beslut i ämnet vunnit laga kraft, ty eljest kunde det hända, att sistnämnda beslut öfverklagades och blefve upphäfd, i hvilket fall Eders Kongl. Maj:ts befallningshafvande icke vore bunden af kommunens beslut. Detta skulle äfven vålla ett skadligt dröjsmål med återkallelse af en sådan rättighet, som missbrukades, och det af komitén föreslagna stadgandet skulle därför verka skadligt för det intresse, som komitén afsett att främja. Det vore dessutom, såsom ofvan antydts, farligt att hos kommunerna lägga en makt, hvilken, då de beslutande ej vore personligen ansvarige för beslutet, lätt kunde föranleda missbruk.

Stadgandet i 30 § 1 punkten af komitéförslaget, att för förseelse, begången vid kringföring till försäljning eller annan försling af vin eller maltdrycker, äfven den, för hvars räkning förslingen skedde, skulle vara ansvarig, såsom vore förseelsen af honom sjelf begången, derest icke omständigheterna gjorde sannolikt, att förseelsen skett utan hans vetskap eller vilja, skulle leda till betänkliga konsekvenser. Det är nemligen betydligt svårare att öfvervaka en ölutkörares åtgöranden än tjänares på ett försäljningsställe. Så skulle till exempel en ölkörare, som hyste agg till sin husbonde, kunna få denne dömd såväl att utgifva dryga böter som förlustig rätten att kringföra sina maltdrycker. Eders

Kongl. Maj:ts befallningshafvande hemställer därför, att denna punkt i paragrafen måtte utgå.

Komitén har i motiven framhållit såsom sin åsigt, att Eders Kongl. Maj:ts befallningshafvande icke skulle kunna i nykterhetens eller ordningens intresse göra några *inskränknings* vid tillåtelsen till utminuterung eller utskänkning. En sådan tolkning synes dock ej Eders Kongl. Maj:ts befallningshafvande behöfva framgå af komiterades förslag, der uti 2 § 3 momentet och 3 § 2 momentet tydligen säges, att inskränknings i tiden för utskänknings »eller eljest» kunna föreskrifvas. Sådana inskränknings anser Eders Kongl. Maj:ts befallningshafvande ock i många fall vara synnerligen lämpliga. Här i länet har Eders Kongl. Maj:ts befallningshafvande dels på polisens och de kommunala myndigheternas begäran på många ställen inskränkt rätten till utskänkning i afseende å tiden vid marknader, torgdagar med mera och detta med stor fördel för ordning och nykterhet, dels på kommunalmyndigheternas begäran inskränkt utskänknings till svensköl och svagdricka, hvilket behöfdes för orten, dels ock vid två å enskilda jernvägar belägna stationer, hvilka äro af turister med flere mycket besökta platser, tillåtit ölutskänkning under sommaren under förbehåll dock af förtäring för 25 öre för hvarje halfbutelj öl eller glas vin. Efter sistnämnda anordning hafva kommunernas klagomål öfver olägenheterua af den för de många resande nästan nödvändiga ölutskänknings vid dessa jernvägsstationer upphört.

Emot ifrågavarande förslag i öfrigt har Eders Kongl. Maj:ts befallningshafvande icke något att i underdånighet erinra.

Jönköping, i landskansliet, den 30 november 1900.

Underdånigst:

HJ. PALMSTIERNA.

J. W. Spens.

Kongl. Maj:ts befallningshafvande i Gotlands län.

Till Konungen.

Anbefald att afgifva underdånigt utlåtande öfver det af utsedde komiterade afgifna betänkaude med förslag till förordning om försäljning af vin och maldrycker samt utskänkning af tillagade icke spirituösa drycker m. m., får Eders Kongl. Maj:ts befallningshafvande underdånigst anförä, att detta förslag icke gifvit anledning till anmärkning från Eders Kongl. Maj:ts befallningshafvandes sida.

Visby i landskansliet den 5 december 1900.

Underdånigst:

E. POIGNANT.

Johan Hambræus.

Kongl. Maj:ts befallningshafvande i Christianstads län.

Till Konungen.

Sedan den af Eders Kongl. Maj:t tillsatta komitén för revision af gällande stadganden angående försäljning af vin och maldrycker m. m. den 23 maj innevarande år afgifvit underdånigt betänkaude med förslag *dels* till förordning om försäljning af vin och maldrycker samt utskänkning af tillagade icke spirituösa drycker *dels* till ändrad lydelse af 8 och 28 §§ i stadgan angående skjutsväsendet den 31 maj 1878 och *dels* till ändrad lydelse af 8 § i förordningen angående utvidgad

näringsfrihet den 18 juni 1864, samt Eders Kongl. Maj:t i nådig remiss-resolution den 6 sistlidne juli anbefalt Eders Kongl. Maj:ts befallningshafvande att afgifva underdånigt utlåtande öfver berörda förslag, får Eders Kongl. Maj:ts befallningshafvande i sådant hänseende underdånigst anföra följande.

Onekligt är, att det af komitén utarbetade förslag till förordning om försäljning af vin och maltdrycker samt utskänkning af tillagade icke spirituösa drycker, i hvad det afviker från förordningen angående försäljning af dylika drycker den 24 oktober 1885 med deri tid efter annan gjorda ändringar, i flere hänseenden innehåller bättre och mera tydliga bestämmelser än den nu gällande författningen. I berörda förslag har emellertid icke, såsom önskvärdt och behöfligt varit, meddelats särskilda bestämmelser för försäljning af alkoholstarka och af alkoholsvaga maltdrycker, till hvilka senare uppenbarligen äro att hänföra de såsom rusdrycker oskadliga maltdrycker, hvilka i handeln förekomma under benämning af dricka eller olika slag deraf och hvilka torde böra likställas med de tillagade icke spirituösa drycker, som omförmälas i 17 § af författningsförslaget. Då i följd häraf, enligt Eders Kongl. Maj:ts befallningshafvandes förmenande, ett af hufvudsyftemålen med förslaget förfelats, finner sig Eders Kongl. Maj:ts befallningshafvande icke heller kunna tillstyrka, att det upphöjes till lag. Skulle det dock läggas till grund för en blifvande lagstiftning i ämnet, instämmer Eders Kongl. Maj:ts befallningshafvande i de anmärkningar mot detsamma, som blifvit framställda af reservanten inom komitén, landssekreteraren Matths Falk.

Emot de föreslagna förändringarne i skjutsstadgan och näringsfrihetsförordningen har Eders Kongl. Maj:ts befallningshafvande icke något att erinra.

Christianstads landskansli den 19 december 1900.

Underdånigst:

M. G. DE LA GARDIE.

W. Ehrenborg.

Kongl. Maj:ts befallningshafvande i Östergötlands län.

Till Konungen.

Såsom infordradt utlåtande öfver af Eders Kongl. Maj:t i nåder tillsatta komiterades förslag till förordning om försäljning af vin och maltdrycker samt utskänkning af tillagade icke spirituösa drycker får landshöfdingeembetet i underdånighet anföra följande:

Till en början kan då landshöfdingeembetet icke annat än på det högsta beklaga den af komiterade framhållna svårigheten eller omöjligheten att uppställa en alkoholgräns mellan olika slag af maltdrycker, afsedd att tillämpas vid dessa dryckers försäljning, hvarigenom lagstiftningen till förmån för nykterhetens befrämjande i högst väsentlig mån skulle underlättats.

Derjemte hafva komiterade ansett lämpligt att fråntaga Eders Kongl. Maj:ts befallningshafvande möjligheten att bevilja rätt till utskänkning af endast ett slag af maltdrycker, ett förfaringssätt, hvilket, i föregående författningar om försäljning af maltdrycker icke förbudet, emellanåt användts, då en person begärt tillstånd till försäljning af till exempel endast öl eller endast svagdricka; men om komiterades förslag blir lag, finnes, derest en dylik framställning göres, icke någon annan utväg än att antingen afslå framställningen eller också meddela tillstånd att försälja alla slags maltdrycker, hvilket åter lätt kan föranleda till missbruk, som eljest icke kommit ifråga. Särskildt önskvärdt skulle det varit, om en sådan rättighet medgifvits Eders Kongl. Maj:ts befallningshafvande vid meddelandet af tillstånd till utskänkning å fabriksområde. Nu måste sådant tillstånd, derest förslaget blir lag, omfatta jemväl porter och starkare maltdrycker, hvilket lätt kan framkalla anspråk från arbetarnes sida att bekomma jemväl sådana drycker, i följd hvaraf oordningar och misshälligheter lätt skulle kunna uppstå, hvilka helt och hållet skulle kunnat undvikas, om Eders Kongl. Maj:ts befallningshafvande egt rättighet att bestämma, det endast svagdricka fått å sådant område utskänkas.

Med anledning häraf och med anslutning till hvad en af komiténs ledamöter, herr Falk, anfört anser landshöfdingeembetet, att tillstånd till försäljning af maltdrycker, som beviljas tillsvidare och följaktligen när

som helst kan återkallas, må kunna begränsas till visst eller vissa slag af maltdrycker.

Den i § 1 moment 4 af förslaget upptagna bestämmelsen derom att den, som i sitt hem under minst en vecka mottager gäster till spisning vid slutet bord, eger att till gästerna vid deras måltider utskänka maltdrycker synes utesluta möjligheten för personer, som hafva så kallade inackorderingar, att vid ett eller annat tillfälle använda vin vid måltiderna, hvilket väl icke torde böra föranleda till större missbruk än om till exempel porter dervid begagnas; men i hvad fall som helst synes det landshöfdingeembetet behöfligt att, när nu en gång ett dylikt stadgande föreslagits till lag, den, som vill använda sig af berörda rättighet, derom gör anmälan i stad hos vederbörande magistrat eller poliskammare samt på landet hos kronofogde eller länsman, på det tillfälle dem må beredas att förskaffa sig kännedom om, att ifrågavarande rättighet icke missbrukas.

Såsom landshöfdingeembetet i förut till komiterade den 8 april 1899 afgifvet utlåtande anført, har den så kallade tiolitersförordningen föranlett der till, att maltdrycksförsäljningen från handelsbodarna på landet och de i sammanhang dermed förekommande oordningarna så godt som upphört, hvaremot i stället kringresande ölförsäljare frestat en del af befolkningen till salning och andra öfverträdelser af förordningen, och då sålunda berörda förordning, enligt landshöfdingeembetets åsigt, visat sig effektiv, torde behovet af en tjugulitersförordning få anses skäligen tvifvelaktigt. Den ökade svårigheten att erhålla ett lagom förråd af maltdrycker torde snarare uppmuntra än förhindra salningen, helst, med hänsyn till det alltjemt sjunkande penningvärdet, värdet å tjugu liter maltdrycker icke lärer verka synnerligen afskräckande, och föröfrigt torde de i §§ 13 och 14 föreslagna bestämmelserna om tillvägagåendet vid försändning af sålda maltdrycker samt vid försäljning genom kringföring af samma drycker vara tillfyllest för förebyggandet af öfverträdelser, men särskildt för den laglydiga befolkningen kommer stadgandet om tjugu liter att verka tryckande. Konsumtionen i ett mindre hushåll torde i allmänhet icke vara så stor, att icke en jemförelsevis lång tid åtgår för förbrukningen af sistnämnda myckenhet maltdrycker, och under tiden surna och förderfvas varorna. Jemväl blifva frakterna dyra och transportkostnaderna obehöfvade. Att i städerna förvaringsrum finnas, som lämpa sig för så stora förråd, torde höra till undantagen. Om, såsom landshöfdingeembetet i sitt förutberörda utlåtande föreslagit, fem liter bestämdes skola utgöra minsta försäljningsbeloppet samt derjemte föreskrefves, att sådan försäljning icke finge

ega rum senare än till exempel klockan 7 eftermiddag, torde detta, i förening med öfriga af komiterade föreslagna ordningsföreskrifter, komma att utgöra en tillräcklig hämsko mot öfverträdelser af författningen.

Men ännu ett missförhållande, och detta kanske det svåraste, torde komma föranledas genom bestämmelserna om, att gränsen för den fria handeln med maltdrycker skall utgöra 20 liter.

På sätt komiterade i motivena framhållit, är nemligen afsigten dermed samt med de i 1 och 4 §§ föreslagna stadgandena angående försäljning från tillverkningsställena och genom kringföring den, att mellanhänderna vid maltdryckshandeln mera och mera skola försvinna samt handeln allt mera ske från bryggerierna direkt till konsumenten. Derigenom skulle tappningsaffärer och bryggerinederlag blifva mera sällsynta, hvaremot komiterade ej förutsett faran af att för fyllande af konsumenternas behof kunde komma att i för stor omfattning inrättas nya småbryggerier, hvilka icke alltid tillverkade goda varor, men på allt möjligt sätt sökte uppdrifva sin omsättning. Denna fara skulle då, anse komiterade, förebyggas af de kommunala myndigheterna genom att åt personer, för hvilka de egde förtroende, meddela tillstånd till bedrifvande af försäljning till afhemtning under tjugu liter eller att befintliga bryggerier finge för sådan handel inrätta bryggerinederlag eller bedrifva försäljning genom kringföring, då konkurrensen borde omöjliggöra uppkomsten af nyssnämnda slags bryggerier. Denna komiterades uppfattning kan landshöfdingeembetet icke dela i annat afseende än att bryggerinederlagen komma att försvinna och små bryggerier med usla varor att inrättas; och hafva dessa en gång kommit till stånd, torde de också blifva qvar, helst som det är högst sannolikt, att en del af kommunernas egna innevånare blifva delegare uti dylika bryggerier.

Den i § 13 omförmälda förteckning torde kunna fullständigas så, att mottagaren ålägges teckna qvitto å att han mottagit betingadt parti maltdrycker, hvarigenom förteckningen ändå mera kommer att underlätta bevisningen derom, att försäljningen tillgått på lagligt sätt.

Den i § 17 från äldre författningar återkomna bestämmelsen derom, att personer, hvilka sakna god frejd, få under vissa vilkor idka försäljning af kokadt kaffe, thé, choklad och andra tillagade icke spirituösa drycker, synes landshöfdingeembetet desto mera olämpligt, som den kan föranleda till lönkrögeri bland dräggen af befolkningen.

I fråga om det i § 18 föreslagna stadgandet att af Eders Kongl. Maj:ts befallningshafvande meddeladt tillstånd att på landet genom kringföring försälja vin eller maltdrycker skall återkallas, då både kommunalstämma och kommunalnämnd i den kommun, tillståndet afser, det på-

yrka, förenar sig landshöfdingeembetet med herr Falk i den af honom anförda reservation på de skäl, som af honom till stöd för reservationen anförts.

Ehuru i § 26 straffet för utskänkning af vin eller maldrycker bestämts till lägst 25 kronors böter, har på samma gång föreslagits, äfven när iteration eger rum, att böterna under synnerligen förmildrande omständigheter kunna nedsättas till 5 kronor.

Detta anser landshöfdingeembetet för sin del olämpligt, då derigenom aktningen för straffbestämmelserna äfventyras.

Linköpings slott i landskansliet den 31 december 1900.

Underdånigst:

På landshöfdingeembetets vägnar

C. O. DE FRESE.

JOHAN LINDBY.

Kongl. Maj:ts befallningshafvande i Gefleborgs län.

Till Konungen.

Genom nådig remiss den 6 juli innevarande år har härvarande länsstyrelse ålagts att afgifva underdånigt utlåtande öfver maldrycks-komiténs förslag till förordning om försäljning af vin och maldrycker samt utskänkning af tillagade icke spirituösa drycker; och får landshöfdingeembetet i sådant afseende i underdånighet anföra, att landshöfdingeembetet, som i hufvudsak instämmer i den af landssekreteraren M. Falk emot omförmälda förslag afgifna reservation, visserligen anser förslaget för öfrigt i flere delar innefatta förbättringar af nu gällande lagstiftning; men då ifrågavarande förslag, som enligt det åt komitén gifna uppdrag egentligen skulle hafva till syfte att ytterligare främja nykterheten, efter hvad sig visat, mötes af nästan allmänt ogillande af de för nykterhetens främjande särskildt intresserade föreningar och enskilde, finner landshöfdingeembetet sig böra hemställa, att detsamma

icke torde till någon vidare åtgärd från Eders Kongl. Maj:ts sida för-
anleda.

Gefle slott å landskansliet den 31 december 1900.

Underdånigst:
Landshöfdingeembetet

C. M. STRÖM.

J. J. SMITH.

Kongl. Maj:ts befallningshafvande i Jemtlands län.

Till Konungen.

Öfver det förslag till förordning om försäljning af vin och malt-
drycker samt utskänkning af tillagade icke spirituösa drycker, som af-
gifvits af den genom nådiga brefvet den 7 oktober 1898 förordnade
komité, får länsstyrelsen jemlikt nådig befallning uti remiss den 6 sist-
lidne juli härmed afgifva underdånigt utlåtande.

Genom den utredning, som meddelats i komiténs betänkande, synes
det vara ådagalagdt, att behof verkligen förefinnes af en i lag bestämd
skilnad mellan svagdricka eller sådan maldryck, som innehåller högst
2,5 volymprocent alkohol, å ena, samt öfriga slag af maldrycker, å
andra sidan, och anser länsstyrelsen, att försäljning och kringföring till
försäljning af svagdricka bör kunna af Konungens befallningshafvande
tillåtas oberoende af de inskränkingar, som med afseende å öfriga malt-
drycker kunna stadgas.

Mot ett sådant särskiljande har invändts, hufvudsakligen, att
kontroll ej kan utöfvas derå, att den fastställda alkoholgränsen ej öfver-
skrides, och att i följd af svårigheten att förvissa sig om varans alkohol-
halt och af alkoholhaltens föränderlighet en försäljare af svagdricka
skulle kunna utsättas för möjligheten att utan sitt förvållande blifva
fäld till ansvar för oloflig försäljning af starkare maldrycker.

Dessa betänkligheter synas dock ej böra tillmätas sådan betydelse,

att de må utgöra hinder för den ifrågavarande skilnadens uppställande. Det torde nemligen få antagas, att en samvetsgrann försäljare af svagdricka icke behöfver befara, att tillverkaren skall lemna honom annan och dyrbarare vara än den han önskar, och hvilken, äfven om alkoholhalten tillfälligtvis skulle med en eller annan tiondedels procent öfverskrida den lagbestämda, svårligen skulle kunna åstadkomma berusning med deraf följande oordningar; och skulle försäljningen visa sig medföra sådana verkningar, kan å andra sidan svårigheten att anskaffa bevisning om den försålda varans beskaffenhet ej anses vara öfverstiglig eller ens större än i många andra fall, der åklagaremyndigheterna hafva att öfva tillsyn å efterlefnaden af gällande författningar.

I öfrigt ansluter sig länsstyrelsen till de åsigter, som komitéledamoten, landssekreteraren Falk i sitt särskilda yttrande uttalat beträffande så väl den föreslagna författningens uppställning som dess innehåll.

Östersund i landskansliet den 23 januari 1901.

Underdånigst:

På landshöfdingeembetets vägnar

L. TH. JACOBSON.

OTTO V. LANDÉN.

Kongl. Maj:ts befallningshafvande i Vermlands län.

Till Konungen.

Af Eders Kongl. Maj:t genom nådig remiss den 6 juli 1900 anbefald att afgifva underdånigt utlåtande öfver maldryckskomiténs den 23 nästföretgångne maj afgifna underdåniga betänkande med förslag till förordning om försäljning af vin och maldrycker samt utskänkning af tillagade icke spirituösa drycker med mera, får Eders Kongl. Maj:ts befallningshafvande i sådant afseende underdånigst anföra följande.

Eders Kongl. Maj:ts befallningshafvande delar för sin del den upp-

fattningen, att det för ett ur nykterhetssynpunkt fullt tillfredsställande ordnande af försäljningen af ifrågavarande varor måste uppdragas en bestämd gräns mellan rusgifvande och icke rusgifvande maltdrycker. I sitt betänkande hafva komiterade kommit till den slutsats, att en dylik gräns icke kan vid varornas *försäljning* uppdragas. Utan att känna sig fullt öfvertygad af de skäl, komiterade härutiinnan anfört, anser Eders Kongl. Maj:ts befallningshafvande, att, innan förslag föreligger rörande den af komiterade sjelfve antagna möjligheten att vid varornas *tillverkning* uppdraga denna gräns, någon större omarbetning af nu gällande maltdrycksförordning icke bör ske. Under uttalande häraf får Eders Kongl. Maj:ts befallningshafvande beträffande komiténs betänkande och förslag i öfrigt i underdånighet göra följande erinringar:

Redan i sitt till komitéen den 1 april 1899 afgifna yttrande har Eders Kongl. Maj:ts befallningshafvande såsom sin åsigt framhållit, att den s. k. 10:litersförordningen icke varit egnad att främja nykterheten, och Eders Kongl. Maj:ts befallningshafvande tillåter sig betvifla, att förslaget om förordningens utsträckande till 20 liter skulle medföra afsedda resultat. Deremot synes det uppenbart, att bestämmelsen skulle blifva ytterst hinderlig för dem, som använda maltdrycker till måttligt husbehof, och arbetarebefolkningen, för hvilken svagdrickat mångestädes blifvit en nödvändighetsvara, skulle af en dylik föreskrift förledas till lagens kringgående.

Likaså kan Eders Kongl. Maj:ts befallningshafvande icke biträda det af komiterade, genom stadgandet i § 10, framlagda förslag om borttagande från bryggerierna af rätt till nederlag. Följden af en sådan bestämmelse skulle måhända endast blifva den, att å landsbygden uppstode smärre bryggerier med dåliga varor och svag kontroll.

Den i förslaget § 14 uppställda skilnaden mellan *egen* och *annans* tillverkning synes skäligen obehöflig och torde lätt kunna föranleda onödiga förvecklingar.

Mot de af komitéen föreslagna ansvarsbestämmelser har Eders Kongl. Maj:ts befallningshafvande icke annat att erinra, än att föreskriften i § 30 punkt 1 — att för förseelse, begången vid kringföring till försäljning eller annan försling af vin eller maltdrycker ansvarar äfven den, för hvars räkning förslingen sker, såsom vore förseelsen af honom sjelf begången, derest icke omständigheterna göra sannolikt, att förseelsen skett utan hans vetskap eller vilja — torde, då genom densamma bevisskyldigheten blefve lagd på den tilltalade och en icke brottslig sålunda lätteligen skulle kunna blifva fäld till ansvar, böra såsom stridande mot gällande processgrundsatser ur förslaget utgå.

Beträffande frågan om beviljande af tillstånd till utskänkning af allenast visst eller vissa slag af maltdrycker samt om kommunalmyndigheternas bestämmanderätt i angifna fall får Eders Kongl. Maj:ts befallningshafvande till alla delar ansluta sig till hvad ena reservanten, landssekreteraren M. Falk, inom komitén härutinnan anført.

Mot komiténs förslag till ändringar i skjutsstadgan och näringsfrihetsförordningen har Eders Kongl. Maj:ts befallningshafvande icke något att erinra.

Karlstad i landskansliet den 26 januari 1901.

Underdånigst:

ADOLF MALMBORG.

Frith. Grafström.

Kongl. Maj:ts befallningshafvande i Göteborgs och Bohus län.

Till Konungen.

Till underdånig åttlydnad af Eders Kongl. Maj:ts nådiga befallning i remiss den 6 sistlidne juli åligger det Eders Kongl. Maj:ts befallningshafvande att afgifva underdånigt utlåtande öfver maltdryckskomiténs den 23 maj 1900 afgifna förslag till förordning om försäljning af vin och maltdrycker samt utskänkning af tillagade icke spirituösa drycker med mera, och får Eders Kongl. Maj:ts befallningshafvande i sådant afseende i underdånighet anföra följande.

I det utlåtande, som Eders Kongl. Maj:ts befallningshafvande meddelat till maltdryckskomitén, har Eders Kongl. Maj:ts befallningshafvande med hänsyn till spörsmålet, huruvida och i hvad mån genom förändrad lagstiftning beträffande maltdrycksförsäljningen nykterheten kunde befrämjas, uttalat såsom sin uppfattning, att den nykterhet, som man eftersträfvat bland landets befolkning, icke kan åstadkommas på lagstiftningens väg, utan att uppfostran och upplysning äro de enda medel, som, så vidt möjligt är, kunna bortarbета eller åtminstone förminska det hos en stor del menniskor förefintliga rusdrycksbegäret. Denna uppfattning vidhåller Eders Kongl. Maj:ts befallningshafvande alltjemt.

Lagstiftningsarbetet i hithörande delar får derföre fortgå med en viss varsamhet, dels för att ej det beaktansvärda målet genom okloka och för långt gående åtgärder må än mera aflägsnas och dels derföre, att lagstiftningen i fråga träffar det måttliga och derföre också tillåtna bruket af rusedrycker, på samma gång som den närmast vill drabba det omåttliga och otillåtna missbruket deraf. En god hjälp vid nykterhetsarbetets utförande i vårt land anser emellertid Eders Kongl. Maj:ts befallningshafvande en sansad och väl afvägd lagstiftning vara.

För att lagstiftningen i fråga om maldrycker skall kunna få dessa egenskaper måste enligt Eders Kongl. Maj:ts befallningshafvandes förmenande en *alkoholgräns* emellan starkare och svagare maldrycker uppdragas och sålunda nykterhetsvännernas första fordran i maldrycksfrågan uppfyllas. Så länge det oskyldiga svagdrickat skall drabbas af samma inskränkande lagbestämmelser som de starkare, rusgifvande maldryckerna, måste all lagstiftning på detta område blifva otillfredsställande; och kan icke denna gräns bestämmas med hänsyn till dryckens alkoholhalt vid försäljningen, så må gränsen uppdragas vid tillverkningen, äfven om en mer eller mindre kostsam kontroll derför skulle blifva erforderlig.

Lagstiftningsens främsta uppgift torde sedan blifva att uppställa praktiska och i öfrigt lämpliga bestämmelser dels för utskänknigen och dels för försäljningen af maldrycker.

I afseende på den förra eller *utskänknigen* anser Eders Kongl. Maj:ts befallningshafvande den nuvarande och af komitén förordade fördelningen af denna rörelse i två olika slags rättigheter olämplig. Rättigheten att utskänka maldrycker endast åt spisande gäster vid måltider kräfver nemligen ett bestämdt svar på frågan: hvad menas med spisande gäster och huru mycket mat skall serveras för att det serverade skall göra skäl för namnet måltid? Dylika, obestämda uttryck kunna nästan sägas uppfordra till kringgående och böra derföre, så vidt möjligt är, undvikas i en lag. Att genom de så kallade ölrättigheternas sammanförande till en enda klass fara skulle uppstå för att matställen i tillräckligt antal icke skulle finnas att tillgå lärer icke vara att befara, då det nemligen ligger i innehafvarnes af dylika ställen intresse att söka förskaffa sig rättighet att servera maldrycker till maten och den myndighet, som har att bevilja sådan rättighet, väl torde låta sig angeläget vara att se till att bland de sökande tillräckligt antal innehafvare af matställen tilldelas ölrättigheter.

Med hänsyn till *försäljningen* af maldrycker hafva nykterhetsvännerna sökt göra gällande sin andra hufvudfordran på detta område eller att handeln med maldrycker skall skiljas från annan handel.

Lika obetingadt som Eders Kongl. Maj:ts befallningshafvande ansluter sig till deras fordran om en alkoholgräns mellan starkare och svagare maldrycker, lika bestämdt vill Eders Kongl. Maj:ts befallningshafvande motsätta sig förslaget om ölhandels skiljande från annan handel. Genom att framställa en sådan fordran vill det synas, som om nykterhetsvännerna motarbetade sig sjelfva, ty det kan icke lida något tvifvel, att den handlande, som icke får sälja annat än maldrycker, med alla till buds stående medel skall söka drifva upp afsättningen af denna vara, under det att för den handlande, som drifver sin affär äfven med andra artiklar, ölet sällan eller aldrig kommer att spela en så afgörande rol. Vigtigare än ett dylikt skiljande af ölhandeln från annan handel synes det Eders Kongl. Maj:ts befallningshafvande vara, att ölhandeln ställes under behörig kontroll eller med andra ord att handeln med öl varder en rättighet, som endast genom särskildt tillstånd kan förvärfvas men som äfven kan förloras, om handeln skötes på ett med hänsyn till allmän ordning eller i andra afseenden olämpligt sätt. Komitén har också visat sig biträda denna uppfattning, då komitén föreslagit, att tillstånd till försäljning af maldrycker i mindre kvantiteter än 20 liter skall hos behörig myndighet utverkas.

Hvad det nu föreliggande lagförslagets detaljbestämmelser beträffar, så måste naturligtvis åtskilliga förändringar vidtagas, om den af Eders Kongl. Maj:ts befallningshafvande förordade alkoholgränsen och förslaget om utskänkingsrättigheternas sammanfattande till en klass vinna statsmagternas gillande, men under alla förhållanden anser sig Eders Kongl. Maj:ts befallningshafvande böra göra följande erinringar i fråga om dessa bestämmelser.

I § 2 föreslås bland annat att den, som vill erhålla der nämnd rätt till utskänkning af vin och maldrycker, skall före utgången af april månad det år, då utskänkningen skall börja, ingifva ansökan derom till länsstyrelsen, som har att deröfver inhemta utlåtande af magistrat och stadsfullmäktige samt å landet af kommunalnämnd och kommunalstämma. Hvarje särskild sådan ansökning bör således enligt förslaget remitteras till de kommunala myndigheterna för utlåtande, och dessa skulle afgifva särskildt yttrande öfver hvarje ansökning. Dessa myndigheter skulle således icke blifva i tillfälle att på en gång pröfva samtliga under ansökningstiden inkomna ansökningar. Detta vore dock önskvärdt, på det att myndigheterna, derest det ansåges lämpligt hålla utskänkingsrättigheternas antal inom en viss gräns, skulle kunna, efter jämförelse mellan de särskilda ansökningarne, med hänsyn till utskänkingsställes belägenhet och utskänkingslokalernas beskaffenhet med

flera dylika omständigheter bedöma, huruvida ansökningarne borde till- eller afstyrkas. Dessutom måste enligt förslaget magistrat eller kommunalnämnd för hvarje särskild ansökning, som remitteras till dess utlåtande och blifver tillstyrkt, lemna uppgift å de personer, hvilka redan innehafva rättighet till rörelse af ifrågavarande slag, gällande för nästföljande försäljningsår, ehuru icke mer än en dylik uppgift för hvarje år synes vara erforderlig. Visserligen yttrar komitén i motiven till § 2, att ansökningarne samtidigt kunna en gång årligen remitteras till vederbörande myndigheter, men anses detta lämpligt, bör väl ock i lagen bestämd föreskrift lemnas derom. Likaledes torde det vara önskvärdt, att magistraten eller kommunalnämnden ålägges att äfven lemna stadsfullmäktige eller kommunalstämma en uppgift af ofvan berörda beskaftenhet, så att kommunalrepresentationen erhåller kännedom om, hvilka rättigheter redan beviljats.

I sammanhang härmed synes böra erinras, att enligt förslagets § 15 mom. 3 ombyte af försäljningsställe får ega rum med tillstånd af den myndighet, som beviljat utskänkingsrättigheten i fråga, utan att någon kommunalmyndighet i frågan höres. I de flesta fall torde de kommunala myndigheternas tillstyrkande af en ansökning om utskänkingsrätt till stor del, särskildt i stad, blifva beroende af försäljningsställets beskaftenhet och läge. Det lär då också vara på sin plats, att dessa myndigheter höras, äfven när det är fråga om försäljningsställets flyttning. Eljest skulle en rättighetsinnehafvare omedelbart efter ansökningens beviljande kunna göra framställning hos länsstyrelsen om rättighetens förflyttning till annan lokal eller annan plats och få denna sin framställning bifallen, oaktadt, derest den ursprungliga ansökningen afsett den nya lokalen eller platsen, de kommunala myndigheterna, om de ansett platsen olämplig, kunnat afstyrka ansökningen, hvilken då icke kunnat bifallas.

När ombyte af försäljningsställe medgifves, synes för öfrigt anmälan derom böra göras hos magistrat eller kommunalnämnd och länsman i orten, men föreskrift derom saknas i förslaget.

Den länsstyrelsen enligt nu gällande nådiga förordning i ämnet, § 7 mom. 2, tillkommande oinskränkta rätt att vid beviljande af rättighet till utskänkning å passagerareångfartyg föreskrifva de inskränkningar, som kunna finnas erforderliga, har uteslutits i förslagets motsvarande bestämmelse i § 6. Enligt den allmänna bestämmelsen i § 15 mom. 1 af förslaget skulle länsstyrelsen dock dervid kunna meddela de föreskrifter, som till god ordnings främjande kunde finnas nödiga. Den oinskränkta rätt, som länsstyrelse nu eger att bestämma i fråga om

utskänkningens utöfvande på passagerareångfartyg, synes Eders Kongl. Maj:ts befallningshafvande fortfarande böra bibehållas.

Angående de förändringar, som genom utskänkings- eller försäljningsinnehafvares frånfälle inträffa i fråga om rörelsens utöfvande, synes underrättelse böra meddelas magistrat eller kommunalnämnd och länsman. Föreskrift saknas emellertid derom i § 16, som innefattar bestämmelser angående sådana förändringar.

Bland de i § 24 föreslagna allmänna ordningsföreskrifter saknas bestämmelse om tiden, då utskänkning eller försäljning af vin och malt-drycker tidigast på dagen må begynna, och icke heller finnes i förslaget någon föreskrift om tiden, då utskänkning af kaffe, te med mera icke må bedrivas. Erfarenheten har visat, att föreskrifter i båda dessa hänseenden äro af behovet påkallade.

På det allmänheten må blifva i tillfälle att äfven i sin mån öfvervaka, att meddeladt tillstånd till utskänkning icke öferskrides, borde, enligt Eders Kongl. Maj:ts befallningshafvandes förmenande, bland de allmänna ordningsföreskrifterna intagas bestämmelse derom, att å hvarje utskänkingslokal skall för allmänheten vara att tillgå ett exemplar af maltdryckslagen och finnas anslag, utvisande rättighetens beskaffenhet och de tider, under hvilka utskänkingen må utöfvas.

Bland dessa allmänna ordningsföreskrifter synes ock stadgandet i gällande förordnings § 18 mom. 2 om anbringande af skylt, der utskänkning af vin eller maltdrycker idkas, lämpligen böra bibehållas.

Mot de föreslagna straffpåföljderna för lagens öfverträdande torde kunna anmärkas att, fastän de i viss mån äro strängare än motsvarande straff i gällande maltdrycksförordning, de dock i vissa fall borde vara ännu strängare, än förslaget blifvit, för att kunna blifva tillräckligt verksamma. Särskildt synes detta vara förhållandet med straffet för olaga utskänkning af vin och maltdrycker vid iteration fjerde resan eller oftare, derför straff i § 26 föreslagits till böter från 200 till och med 500 kronor.

Det belopp af 5 kronor, hvartill enligt samma paragraf böter under synnerligen förmildrande omständigheter skulle kunna nedsättas för dylik olaga utskänkning, äfven vid iterationsfallen, lär ock vara skäligen lågt. Enligt Eders Kongl. Maj:ts befallningshafvandes åsigt vore det ock önskvärdt, om i sjelfva lagen närmare anvisning lemnades, när detta lindriga bötesansvar bör komma till användning, på det enighet och konsekvens derutinnan må kunna göra sig gällande hos de olika domstolar, som hafva att tillämpa lagen.

I öfvergångsbestämmelserna, § 36, förekommer icke någon före-

skrift för ordnandet af försäljningen till afhemtning af vin och maldrycker vid den tid, då förordningen skall träda i kraft. Samma dag, detta inträffar, skulle således ingen ega idka dylik försäljning till mindre myckenhet än 20 liter, enär enligt förslaget särskildt tillstånd skulle erfordras därför. Det är följaktligen behöfligt, att i öfvergångsbestämmelserna intages föreskrift derom, att i fråga om försäljning till afhemtning af vin och maldrycker till mindre myckenhet än 20 liter förordningen icke träder i kraft förrän efter viss lämplig tid, exempelvis tre månader, efter det den skall tillämpas i öfriga delar.

Slutligen har Eders Kongl. Maj:ts befallningshafvande fäst sin uppmärksamhet dervid, att äfven nu föreliggande förslag till maldrycksförordning lemna rum endast för individuella personer att förvärfva sig rättighet till utskänkning eller försäljning af vin och maldrycker. Äfven om dylik utskänkingsrättighet af flere anledningar lämpligast bindes vid viss person, synes det dock kunna ifrågasättas, huruvida icke vederbörligen registrerade handelsfirmor och bolag borde sättas i tillfälle att vinna rättighet att sälja vin och maldrycker. I högsta grad opraktiskt måste det anses vara, att i en stad med en mångfald handelsfirmor och bolag, som ega drifva handel med specier och andra varor och i sin handel till stor fördel för kunderna skulle kunna föra äfven vin och maldrycker, dessa firmor och bolag icke kunna utverka sig tillstånd till försäljning af dylika drycker. Detta skulle blifva händelsen, om förslaget blifver lag och särskildt personligt tillstånd således blifver erforderligt för rätt att inom stads planlagda område afyttra vin och maldrycker i mindre kvantiteter än 20 liter. Icke skulle nykterheten blifva lidande deraf, att handelsfirmor och handelsbolag berättigades att förvärfva rätt till en maldrycksförsäljning, som i regel endast komme att tillgodose hushållsbrukningen, så mycket mindre som, derest detta icke medgifves, vederbörande firmas innehafvare eller bolags delegare icke lära underlåta att söka för sina personer förskaffa sig den rätt, som lagen förnekar deras firma eller bolag.

Göteborg i landskansliet den 12 februari 1901.

Underdånigst:

GUST. LAGERBRING.

V. Billmanson.

Kongl. Maj:ts befallningshafvande i Hallands län.

Till Konungen.

Sedan Eders Kongl. Maj:t enligt nådigt bref af den 7 oktober 1898 uppdragit åt en särskild komité att, efter utredning rörande de ändringar, som i syfte att ytterligare främja nykterheten kunde behöfva vidtagas i nådiga förordningen angående försäljning af vin, maltdrycker, kokadt kaffe och andra tillagade icke spirituösa drycker den 24 oktober 1885, afgifva förslag i ärendet samt denna komité derefter den 23 maj 1900 afgifvit underdånigt betänkande med förslag till förordning om försäljning af vin och maltdrycker samt utskänkning af tillagade icke spirituösa drycker äfvensom till ändrad lydelse dels af 8 och 28 §§ i nådiga stadgan angående skjutsväsendet den 31 maj 1878 och dels af 8 § i nådiga förordningen angående utvidgad näringsfrihet den 18 juni 1864, får Eders Kongl. Maj:ts befallningshafvande på nådig befallning i remiss af den 6 nästlidne juli härmed afgifva underdånigt utlåtande öfver berörda förslag.

Såsom af komiténs betänkande inhemtas, har antalet bestraffade fylleriförseelser i riket, från att år 1861 utgöra 3,32 per 1,000 invånare, sedermera så stigit, att detsamma år 1897 uppgick till 7,26 för hvarje tusental invånare; och då samtidigt, enligt hvad berörda betänkande utvisar, förbrukningen af bränvin och andra brända eller destillerade spirituösa drycker i vårt land nedgått från 10,18 liter per invånare år 1861 till 7,43 liter per invånare år 1897, men förbrukningen af maltdrycker, svagdricka deri ej inbegripet, ökats från 7,07 liter per invånare år 1861 till 29,57 liter per invånare år 1897, synes det antagande ingalunda oberättigadt, att den betydande stegring af dryckenskapen, hvarom antalet af de år 1897 bestraffade fylleriförseelser vittnar, är att i väsentlig mån tillskrifva den ökade förbrukningen af maltdrycker. Komitén har visserligen sökt förringa giltigheten af detta antagande, men, såsom det förefaller Eders Kongl. Maj:ts befallningshafvande, icke med framgång; och den enda motbevisning, som vitsord härutiinnan skulle kunna tillerkännas, eller en statistisk utredning, utmärkande att spritdryckerna i flertalet fall orsakat det rus, hvarför bötesfällandet år 1897 skett, har komitén gifvetvis icke kunnat åstadkomma. Nykterhetsvännernas önskan att i sina sträfvanden för nykterhetsarbetet under-

stödjas af en lagstiftning, som undanrödjer eller minskar de hinder, som ställa sig i vägen för detsamma, torde därför vara fullt befogad. Då man emellertid går att taga i öfvervägande, på hvad sätt understödet från lagstiftningen lämpligast borde lemnas, visar det sig, att härvidlag vida större svårigheter äro att öfvervinna än i fråga om bränvinslagstiftningen. Och detta af helt naturliga skäl, ty dels har numera blifvit ådagalagdt, att spritdryckerna utom i de få fall, då de användas i medicinens tjänst, sakna annan betydelse för menniskan än såsom njutningsmedel, under det deremot maltdryckerna, måttligt njutna, utgöra ett förträffligt näringsmedel, hvilket försvårar vidtagandet af restriktioner i fråga om lagstiftningen beträffande dessa senare drycker, dels måste härvid jemväl tagas i betraktande maltdryckernas ringa hållbarhet, hvilket manar till att framgå med försigtighet, så att icke genom lagstiftningens åtgöranden en verksamhet, som går ut på att tillverka och försälja ett godt näringsmedel, förqväfves och för de många, som förbruka maltdrycker på ett förnuftigt sätt, åtkomsten till desamma så godt som omöjliggöres. I viss mån hafva nykterhetsvännerna visat sig beakta detta, i det att de uppställt fordran på skilda lagbestämmelser i fråga om starkare (alkoholrikare) och svagare (alkoholfattigare) maltdrycker; och, enligt Eders Kongl. Maj:ts befallningshafvandes förmenande, vore, derest sådana bestämmelser kunde åstadkommas, mycket vunnet för nykterhetens och derigenom äfven för den allmänna ordningens sak, enär, såsom förhållandena nu äro, en länsstyrelse ofta måste ehuru motvilligt medgifva utskänkning af maltdrycker, blott därför att ett afslag skulle hafva till följd, att allmänheten derigenom beröfvades möjligheten att kunna erhålla en så oskadlig men läskande dryck som svagdricka. Kunde deremot en lagstadgad gräns uppdragas mellan starkare och svagare maltdrycker, så att svagdricka blefve hänförligt till sådana drycker, till hvilkas utskänkning rättighet kunde förvärfvas blott genom anmälan hos vederbörande magistrat eller länsman, så kunde otvifvelaktigt till fromma för nykterheten och ordningen bestämmelserna ej allenast i fråga om utskänkning af maltdrycker annorledes än vid måltider och framför allt vid marknader, auktioner m. fl. dylika tillfällen utan äfven beträffande försäljning af maltdrycker till afhemtning och kringföring betydligt skärpas. Hos den komité, öfver hvars förslag Eders Kongl. Maj:ts befallningshafvande nu har att yttra sig och som tillsatts för att söka utreda, hvilka ändringar i 1885 års förordning om *försäljning* af vin och maltdrycker m. m. kunde behöfva vidtagas i syfte att främja nykterheten, har naturligtvis också spörsmålet, om den af nykterhetsvännerna påyrkade åtskilnaden mellan starkare och svagare

maltdrycker kunde i en blifvande ny försäljningsförordning uppställas, utgjort föremål för öfverläggning. Att döma af komiténs motiv har berörda spørsmål icke hos komiténs flertal vunnit anslutning; och ehuru åtskilligt nog kunde vara att invända med afseende å hvad komitén anfört emot uppdragandet af en lagstadgad gräns emellan starkare och svagare maltdrycker, kan dock Eders Kongl. Maj:ts befallningshafvande icke bestrida riktigheten af den af komiténs flertal framställda formella anmärkningen, att uppdragandet af en dylik gräns bör ega rum i en förordning om *tillverkning* af maltdrycker och att affattningen af en sådan förordning legat utom det uppdrag, komitén af Eders Kongl. Maj:t erhållit. Med den åsigt, Eders Kongl. Maj:ts befallningshafvande emellertid hyser om lämpligheten af olika bestämmelser angående starkare och svagare maltdrycker, och då uppenbart är att, derest dylika bestämmelser skulle komma till stånd, desamma måste föranleda till genomgripande förändringar i komiténs förslag till ny försäljningsförordning, hemställer Eders Kongl. Maj:ts befallningshafvande underdånigst, huruvida icke med fattandet af beslut i anledning af nu föreliggande förslag borde anstå i afbidan på, att stadganden rörande maltdryckstillverkning varda utfärdade, helst dermed väl icke länge kan komma att dröja, då bland de inkomstkällor, som enligt Eders Kongl. Maj:ts nådiga proposition till innevarande års Riksdag för mötande af kostnaderna för stärkt försvar ansetts böra tagas i anspråk, äfven maltdrycksbeskattningen finnes omnämnd.

För de detaljanmärkingar, hvartill komiténs förslag synts Eders Kongl. Maj:ts befallningshafvande gifva anledning, får Eders Kongl. Maj:ts befallningshafvande här nedan underdånigst redogöra.

Förslaget

till

förordning om försäljning af vin och maltdrycker samt utskänkning af tillagade icke spirituösa drycker.

1 §.

4 momentet.

Enligt Eders Kongl. Maj:ts befallningshafvandes förmenande synes det kunna befaras, att ett stadgande, sådant som det uti förevarande moment föreslagna, skulle kunna komma att för dem, som vilja bruka

starkare maltdrycker till berusning, underlätta möjligheten till åtkomst af dylika drycker. Å orter, der ett större antal arbetare vore bosatta eller hade sin sysselsättning, skulle nemligen i följd af den anvisning, momentet lemnar, mången gång komma att inrättas lokaler, som af innehafvarne utgäfves för att vara sådana bespisningsställen, som i momentet afses, men i verkligheten icke vore annat än vanliga malt-drycksutskänkningsställen, och hvilkas rätta art för vederbörande polis-myndighet ofta blefve svår att uppvisa. Då således den olägenhet, komitén här velat förebygga, eller att personer, som lefva af inackordering, kunna blifva utsatta för åtal, för det de åt de inackorderade tillhandahålla maltdrycker vid måltiderna, kan hafva till följd en annan, men svårare olägenhet, nemligen ett underlättande af missbruket af rusgifvande maltdrycker, torde klokheten bjuda att låta ifrågavarande moment utgå. Vill den, som lefver af inackordering, trygga sig för åtal, kan han ju för öfrigt antingen förskaffa sig rätt till utskänkning af maltdrycker åt matgästerna eller ock anmoda dessa att sjelfve åt sig inköpa dessa drycker.

2 §.

1 och 2 momenten.

Då komitén i 1 momentet föreslagit, att tillstånd till utskänkning, hvarom der förmäles, må meddelas för ett eller flera, dock högst tre år, räknade i stad från den 1 oktober och på landet från den 1 november, föreställer sig Eders Kongl. Maj:ts befallningshafvande, att komitén med stadgandet af dessa tidsbestämningar icke afsett att förhindra, att t. ex. en person, som i stad icke kan få tillträda för dylik rörelse lämplig lokal förrän den 1 februari 1903, skulle kunna begära och erhålla tillstånd att bedrifva utskänkning från sistnämnde dag till och med den 30 september 1904 eller den 30 september 1905 samt följaktligen icke vara tvungen att i ansökningsbegäran tillstånd för tiden från den 1 oktober 1902, ehuru han vet, att han ej kan börja rörelsen förrän den 1 februari året derpå. Under antagande, att Eders Kongl. Maj:ts befallningshafvandes uppfattning härutinnan är riktig, kan den frågan uppkastas: är förslaget mening i 2 momentet, att denne person det oaktadt skall ingifva ansökningsbegäran till länsstyrelsen före utgången af april månad 1902? Enligt Eders Kongl. Maj:ts befallningshafvandes åsigt torde förslaget mening vara sådan, men Eders Kongl. Maj:ts befallningshafvande befarar, att de i moment 2 begagnade ordalagen »före utgången af april månad det år, *utskänksningen skall börja*» lätte-

ligen skola i ofvan framställda fall blifva missledande och kunna hafva till följd, att sökanden icke anser sig vara skyldig eller ens berättigad att ingifva ansökningen förrän i januari månad 1903, då ju sistnämnda år är det, hvarunder utskänkningsordningen skall börja. Med anledning häraf får Eders Kongl. Maj:ts befallningshafvande — under erinran hurusom med nu gällande lydelse af 6 § 1 momentet i 1885 års förordning angående försäljning af vin och maldrycker någon missuppfattning om tiden, då i fall, liknande det nyss omförmälta, ansökningen skall ingifvas, icke gerna bör kunna ega rum — underdånigst föreslå,

dels att i 1 momentet ordet »år» utbytes mot försäljningsår;

dels ock att i 2 momentet orden »det år, utskänkningsordningen» utbytas mot: näst före det försäljningsår, hvarunder rörelsen.

3 momentet.

Om ock länsstyrelserna väl i allmänhet icke komma att af detta moments affattning anse sig förhindrade att först *efter* utgången af april månad och med *en* skrifvelse för hvarje kommun till vederbörande remittera de ansökningar, som dessförinnan inkommit och den kommunen angå, är dock icke gifvet, att de myndigheter, hvilka det enligt momentet åligger att öfver ansökningarna afgifva utlåtanden, i allmänhet komma att inse, att rörande ansökningar, som afse *samma* kommun, kan afgifvas *ett* gemensamt utlåtande och att det således icke behöfves att för hvarje ansökning upprepa den i momentet omförmälta uppgiften å de personer, hvilka förut inom kommunen innehafva rättighet till rörelse af sådant slag, hvarom är fråga. På grund häraf och då det för öfrigt ur synpunkten af kommunens bästa måste anses fördelaktigast, att de ansökningar, som afse *samma* kommun, *samtidigt* blifva föremål för de utlåtanden, som i momentet stadgas, hemställer Eders Kongl. Maj:ts befallningshafvande underdånigst om momentets omredigering i det af Eders Kongl. Maj:ts befallningshafvande nu angifna syfte; och torde det vara synnerligen lämpligt, om vid denna omredigering efter ordet »försäljningsår» insköttes orden: och å de byggnader i stad samt hemman eller lägenheter å landet, der dessa personer bedriva sin rörelse.

3 §.

2 momentet.

Det tillmötesgående, som komitén enligt sidan 88 i motiven ansett sig böra visa nykterhetsvännerna å landet genom att i moment 2 stadga, att jemväl kommunalstämma skall höras öfver ansökning

om rättighet till utskänkning vid måltid å landet, synes Eders Kongl. Maj:ts befallningshafvande med lika mycket skäl hafva bort visas nykterhetsvännerna i stad, hvarför Eders Kongl. Maj:ts befallningshafvande underdånigst hemställer, att i förevarande moment efter orden »i stad af magistrat» måtte inskjutas: och stadsfullmäktige.

Enligt 1885 års förordning angående försäljning af vin och malt-drycker torde det icke stå en hvar välfrejdad samt för redbarhet och ordentlighet känd person öppet att få idka sådan utskänkning, som i nu förevarande moment afses, hvarhelst han önskar, utan måste enligt Eders Kongl. Maj:ts befallningshafvandes uppfattning berörda förordning anses göra frågan, huruvida rättighet till dylik utskänkning må beviljas eller ej, beroende af sådana omständigheter, bland andra, som till exempel, om behof af så beskaffad utskänkning kan anses förefinnas inom socknen eller staden eller inom den trakt af socknen eller staden, der utskänkningen är afsedd att utföras; om lokalen för rörelsen icke är olämpligt belägen, såsom till exempel i stad utom dess planlagda område, der polisbevakning ej finnes o. s. v. Vid sådant förhållande har Eders Kongl. Maj:ts befallningshafvande trott sig böra vid pröfningen af ansökningar om utskänkingsrätt af ifrågavarande slag böra tillse, att utskänkingslokalerna, såsom ju afsedda för allmänhetens betjenande, något så när jemnt fördelas ej mindre på socknens eller stadens olika trakter än äfven å de i hvarje trakt belägna byggnader och således icke hopas eller företrädesvis förläggas i viss trakt. Då enligt Eders Kongl. Maj:ts befallningshafvandes uppfattning nu föreliggande förslags mening icke kan vara, att härutinnan bör ske ändring, men det i Hallands län vid flera tillfällen visat sig, att de myndigheter, hvilkas yttranden Eders Kongl. Maj:ts befallningshafvande infortrat öfver ansökningar om rättighet till utskänkning af vin eller maltdrycker åt spisande gäster, icke i sina yttranden upplyst, att en eller flera rättigheter af enahanda slag förut finnes i närheten af det ställe, der ny rättighet ifrågasatts, hemställer Eders Kongl. Maj:ts befallningshafvande underdånigst, att i förevarande moment efter orden »utskänkningen och» inskjutas orden: rörande belägenheten af de lokaler, der utskänkning enligt denna paragraf eller 2 § förut bedrifves, äfvensom.

4 §.

moment 2.

Tillstånd till utskänkning af vin eller maltdrycker inom område för station vid enskild, till persontrafik upplåten jernväg skulle enligt

detta moment få af länsstyrelse meddelas *när som helst*, derest området vore beläget på landet, men icke så, om området låge i stad. Någon giltig anledning till denna olikhet synes Eders Kongl. Maj:ts befallningshafvande icke förefinnas. Då uppenbart är, att äfven vid en inom stads område belägen enskild jernvägsstation behof af utskänkning af vin eller maltdrycker för de resandes skull stundom kan vara erforderlig, synnerligast om stationen icke är en slutpunkt för banan och något af stadens utskänkingsställen icke ligger alldeles invid stationen, skulle den nu anmärkta olikheten hafva till följd att, om en nyanlagd enskild jernväg öppnades för trafik t. ex. den 1 september 1903, tillfälle till sådan utskänkning af vin eller maltdrycker, som i förslaget 2 § afses, icke skulle kunna vid station i stad beredas, om ej jernvägsbolagets styrelse varit nog förtänksam att redan *år 1902 före slutet af april månad* hos länsstyrelsen göra framställning om meddelande åt lämplig person af tillstånd till dylik utskänkning. Eders Kongl. Maj:ts befallningshafvande hemställer med anledning häraf underdånigst, huruvida icke i förevarande moment orden »på landet belägen» må utgå, i hvilket fall efter orden »efter det» torde böra inskjutas: i stad magistrat och stadsfullmäktige samt å landet.

I samma moment föreslås äfven, att tillstånd till utskänkning af vin eller maltdrycker å enskild jernvägs tåg må meddelas af länsstyrelsen i det län, hvarest jernvägsbolagets styrelse har sitt säte. Då komitén sålunda icke velat medgifva dylik utskänkning utan en föregående pröfning af offentlig myndighet, synes kunna ifrågasättas, huruvida, för den händelse att jernvägsbolagets styrelse, såsom fallet är med styrelsen för Halmstad—Nässjö jernvägsaktiebolag och möjligen med åtskilliga andra jernvägsbolag i riket, icke har sitt säte inom något af de län, jernvägen genomlöper, det må vara lämpligt, att en sådan pröfning eger rum hos en länsstyrelse, som saknar all närmare kännedom om förhållandena i de orter, hvarinom jernvägen är belägen. Om man nu ock icke vill i fråga om beviljande af tillstånd till utskänkning å en uti två eller flera län belägen jernvägs tåg med tillämpning af 56 § i nådiga instruktionen för landshöfdingarne m. fl. den 10 november 1855 öfverlemna åt länsstyrelserna i dessa län att i ämnet gemensamt besluta, så torde man derfor icke behöfva slå öfver till en motsatt ytterlighet och stadga en bestämmelse, som, då styrelsen för Halmstad—Nässjö jernvägsaktiebolag har sitt säte i Stockholm, skulle medföra, att det tillkomme öfverståthållareembetet att besluta, huruvida vin eller maltdrycker finge utskänkas å bantåg, som genomlöpa endast Hallands och Jönköpings län! För den händelse att frågan om utskänkning af

vin eller maltdrycker å enskild jernvägs tåg således icke anses böra, då jernvägen genomlöper två eller flera län, pröfvas af länsstyrelserna i dessa län gemensamt, torde denna pröfning lämpligast böra tillhöra länsstyrelsen i det län, hvarinom största delen af jernvägen är belägen.

5 §.

Under åberopande af hvad Eders Kongl. Maj:ts befallningshafvande anfört vid 3 § 2 momentet får Eders Kongl. Maj:ts befallningshafvande underdånigst föreslå, att i förevarande paragraf efter ordet »magistrat» inskjutas orden: och stadsfullmäktige.

6 och 7 §§.

I 2 momentet af 7 § i 1885 års förordning, sådant detta moment lyder jemlikt nådiga kungörelsen den 2 juni 1893, förekommer beträffande utskänkning af vin och maltdrycker å passagerarefartyg ett stadgande, som medgifver länsstyrelse rätt att i fråga om dylik utskänkning föreskrifva »de inskränknningar, som kunna finnas erforderliga», samt således är af ganska omfattande natur. För borttagande af detta stadgande, hvilket uppenbarligen lemna länsstyrelse tillfälle att kunna meddela åtskilliga särdeles lämpliga föreskrifter i ordningens och nykterhetens intresse, synes det Eders Kongl. Maj:ts befallningshafvande, att komitén icke förmått gifva giltiga skäl. Och Eders Kongl. Maj:ts befallningshafvande vill i detta afseende gå ännu längre och uttala den önskan, att den praxis, som hos flera länsstyrelser eger rum derutinnan, att jemväl vid meddelandet af annan tillfällig utskänkning enligt 7 och 9 §§ i 1885 års förordning än å passagerarefartyg tillståndet beviljas med af länsstyrelsen föreskrifna inskränknningar, måtte i lagstiftningsväg uttryckligen godkännas. Eders Kongl. Maj:ts befallningshafvande hemställer därför underdånigst, *dels* att till första stycket i paragraf 6 i förslaget måtte fogas ett tillägg af följande lydelse: egande Konungens befallningshafvande att jemväl i öfrigt beträffande utskänkning, som i denna paragraf afses, föreskrifva de inskränknningar, som kunna finnas erforderliga; *dels ock* att i slutet af 7 § i förslaget måtte tilläggas: samt att dervid beträffande utskänknigen föreskrifva de inskränknningar, som kunna finnas erforderliga.

8 §.

1 momentet.

I likhet med komitén anser Eders Kongl. Maj:ts befallningshafvande det icke böra förmenas en handlande att jemväl hålla utskänkingsrörelse, om blott denna bedrifves på sådant afstånd från handelsboden, att utskänkingsrörelsen icke kan tjena allenast till en uppmuntran af handeln. Den affattning, komitén för detta ändamål gifvit förevarande moment, synes dock Eders Kongl. Maj:ts befallningshafvande mindre tillfredsställande, då man betänker, å ena sidan, att socknar finnas af så stort omfång, att en utskänkingsrörelse, bedrifven i ena kanten af socknen af en person, som har handel i andra kanten, icke gerna kan tjena till uppmuntran af handeln, samt, å andra sidan, att momentets affattning icke lägger hinder i vägen för den, som idkar handel i öppen bod inom en socken alldeles invid gränsen till en annan socken, att kunna i den senare socknen tätt invid berörda gräns förvärfva rättighet till utskänkning. Bättre skulle då, enligt Eders Kongl. Maj:ts befallningshafvandes förmenande, vara att i förevarande moment utbyta orden »den kommun» mot t. ex.: ett afstånd af en mil från det ställe.

11 §.

2 momentet.

I detta moment synes af samma skäl, som vid 3 § 2 momentet anförts, ordet »yttrande» böra utbytas mot: och stadsfullmäktiges yttranden.

13 §.

Af motiven inhemtas, att komiténs mening icke varit, att sådan förteckning, som i denna paragraf omtalas, skulle medföras, då försändningen af de sålda varorna sker medelst jernväg eller fartyg och varorna åtföljas af konnossement eller fraktsedel. Vid sådant förhållande kan emot det i paragrafen begagnade uttrycket »den som forslar» anmärkas, att detsamma affattats i alltför allmänna ordalag, hvarför till paragrafen synes böra fogas ett tillägg, angifvande de fall, då, enligt hvad ofvan nämnts, förteckning icke behöfves, eller, kanske rättare, att i dessa fall konnossementet eller fraktsedeln anses lika med förteckning.

14 §.

1 momentet.

Af skäl, som vid 3 § 2 momentet anförts, synes i förevarande moment efter ordet »magistratens» böra inskjutas orden: och stadsfullmäktiges.

2 momentet.

Om tillverkare af vin eller maldrycker, hvilken vunnit tillstånd att på landet för försäljning kringföra af honom tillverkade drycker, skulle drabbas af en oförskyld olyckshändelse, som omöjliggör för honom att fylla sina kunders behof, synes rättighet att förse kunderna med andra varor af enahanda slag böra kunna honom meddelas af länsstyrelsen för den tid, som prövas erforderlig.

15 §.

1 momentet.

Derest hvad Eders Kongl. Maj:ts befallningshafvande anført vid 6 och 7 §§ skulle vinna nådigt afseende, torde slutet af förevarande moment tarfva omredigering.

2 momentet.

Första stycket i detta moment torde böra lyda: Om — — — underrättelse, i stad till magistraten och å landet till kommunalnämnden samt kronofogden och länsmannen i orten.

Föreskrift torde böra finnas, att länsstyrelse jämväl om tillstånd, som af jernvägsstyrelsen meddelats, skall underrätta, i stad magistraten och å landet vederbörande kommunalnämnd, kronofogde och länsman.

3 momentet.

Då för myndigheterna, de kommunala såväl som andra, frågan om hvarest en utskänknings- eller försäljningsrättighet bedrifves ofta är af så stor betydelse redan vid pröfningen af, huruvida ansökningen

må tillstyrkas eller beviljas eller ej, att det till och med kan hända, att en ansökning afstyrkes eller afslås endast af den orsak, att platsen, der sökanden begärt att få idka utskänkingen eller försäljningen, af myndigheterna anses därför olämplig, torde det kunna ifrågasättas, om icke den hänsyn till de kommunala myndigheternas önskingar, som komitén vid affattningen af sitt förslag eljest i så många afseenden visat sig hysa, jemväl borde utsträckas derhän, att i förevarande moment finnes bestämmelse derom, att, innan ansökning om ombyte af försäljningsställe bifalles, tillfälle att i ärendet sig yttra skall lemnas samma myndigheter, som höras öfver ansökning om tillstånd till utskänking eller försäljning.

16 §.

För det fall att någon, som har tillstånd att tillsvidare utöfva utskänking eller annan försäljning af vin eller maltdrycker, aflider, synes begränsningen af den tid, hvarunder sterbhusdelegarne enligt komiténs förslag skulle ega fortsätta rörelsen eller »till dess en månad förflutit från den dag bouppteckningen efter den döde slutades», icke vara väl funnen. För polismyndigheterna, som det åligger att städse öfvervaka, det oloffig utskänking eller försäljning icke eger rum, skulle derigenom kännedomen om, huruvida rättigheten existerar eller ej, icke obetydligt försvåras, enär de nödgades anställa särskilda, säkerligen ofta med svårighet förbundna undersökningar angående tiden, då bouppteckningen vore bestämd att avslutas. Och icke så sällan torde kunskap om, att bouppteckning avslutats, vinnas först senare, vid hvilket förhållande kan befaras, att en rättighet kommer att olagligen utöfvas en tid efter det den upphört att gälla. Bättre skulle, enligt Eders Kongl. Maj:ts befallningshafvandes förmenande, då vara att begränsa rättigheten till utskänking eller försäljning i det fall, hvarom här är fråga, till en viss tidpunkt efter dödsfallet, oberoende af bouppteckningsförhållandena, t. ex. till dess tre eller fyra månader förflutit från dödsfallet.

17 §.

7 momentet.

Af den, som icke eger tillgång till motiven, kan detta moment uppfattas så, att utskänking, som i förevarande paragraf afses, icke får å område för statens jernvägar ega rum utan jernvägsstyrelsens

medgifvande, men att den, som erhållit sådant medgifvande, därför dock icke är fritagen från att, innan rörelsen börjas, om densamma enligt 2 momentet göra anmälan hos vederbörande magistrat eller kronolänsman. Enligt Eders Kongl. Maj:ts befallningshafvandes åsigt skulle momentet bättre återgifva hvad komitén åsyftat, om det erhöle ungefär följande lydelse:

Hvad i 2, 3, 4 och 5 momenten stadgats afser icke utskänkning inom område för station vid statens jernvägar, utan gälle derom hvad Kongl. jernvägsstyrelsen kan finna skäligen förordna.

18 §.

1 momentet.

Med afseende å de olägenheter, försäljningen genom kringföring flerstädes på landet visat sig medföra, har Eders Kongl. Maj:ts befallningshafvande ansett sig icke böra rigta någon anmärkning mot komiténs förslag i 14 § 2 momentet, att ansökning om tillstånd till sådan försäljning icke må af länsstyrelse bifallas, derest ansökningen afstyrkts både af kommunalnämnd och kommunalstämma. Mot hvad komitén i nu förevarande moment föreslagit eller att länsstyrelse — och, derest fråga är om område för statens jernvägsstation, jernvägsstyrelsen — skulle vara skyldig att återkalla tillsvidade meddeladt tillstånd till utskänkning eller annan försäljning af vin eller maltdrycker på landet, så snart sådant påyrkas af både kommunalstämma och kommunalnämnd i den kommun, tillståndet afser, synes deremot befogad anmärkning kunna göras. För en hvar, som handlagt kommunala ärenden på landet eller haft att å tienstens vägnar taga befattning med dylika ärenden, är det nog samt bekant, hurusom icke så sällan kommunalstämmor äfven i de mest viktiga ärenden kunna vara fåtaligt besökta, beroende till en del möjligen af ringa kommunalt intresse, men ofta äfven af sådana omständigheter som brådska med skördens inbergande, för resa ogynnsam väderlek o. s. v. Vid detta förhållande och då medlemmarne af en sådan korporation som en kommunalstämma icke äro underkastade personligt ansvar för sina beslut synes det Eders Kongl. Maj:ts befallningshafvande betänkligen att göra en, kanske stundom endast af missriktad nykterhetsifver framkallad, fråga om att fråntaga en tillverkare af vin eller maltdrycker det honom meddelade tillstånd till försäljning genom kringföring beroende af en obetydlig och tillfällig majoritets beslut vid en ringa besökt stämma. På grund här af och under åberopande

i öfrigt af hvad en af komiténs ledamöter, landssekreteraren m. m. M. Falk i sin reservation anmärkt mot förevarande moment hemställer Eders Kongl. Maj:ts befallningshafvande underdånigst, att i samma moment måtte utslutas orden: »och skall — — det påyrka».

19 §.

Den erinran, som enligt denna paragraf måste hafva skett, innan förbud må meddelas, bör på landet ega giltighet, äfven om den meddelats af vederbörande kronofogde.

21 §.

2 momentet.

Derest hvad Eders Kongl. Maj:ts befallningshafvande anført vid 1 § 4 momentet skulle vinna nådigt gillande, skulle nu förevarande moment blifva obehöfligt.

24 §.

Såsom 1 momentet är affattadt, skulle åt en resande, som å sönd eller helgdag ankommer till skjutsanstalt å landet och der har på förhand bestald skjuts sig till mötes för fortsättande af en resa, som kanske ej tål längre uppskof, än som nått och jemnt erfordras för intagande af en mindre måltid, icke kunna, om ankomsten infaller strax efter det den allmänna gudstjensten i församlingens kyrka börjats, serveras ett glas öl till maten, utan att gästgifvaren eller skjutsstationsföreståndaren derigenom gjorde sig skyldig till lagbrott. Ett sådant stadgande synes Eders Kongl. Maj:ts befallningshafvande orimligt; och hemställer därför Eders Kongl. Maj:ts befallningshafvande underdånigst, dels att 3:e stycket af förevarande moment måtte omredigeras derhän, att stadgandena i 1:a och 2:a styckena förklaras icke hafva afseende å den utskänkning, som af gästgifvare eller skjutsstationsföreståndare enligt 1 § 3 momentet bedrifves, dels ock att 4:e stycket i nu förevarande moment måtte utgå.

Någon giltig anledning synes Eders Kongl. Maj:ts befallningshafvande icke föreligga att beträffande utskänkning, som idkas enligt 2 och 3 §§ samt enligt 6 § annorledes än å passagerarefartyg, uti nu förevarande paragraf utsluta den i 18 § 2 momentet af 1885 års för-

ordning befintliga och enligt kronobetjeningens uppgift nyttiga bestämmelsen, att, der utskänkning idkas, skall vara anbragt skylt eller tydligt anslag, som rörelsen utvisar.

26 §.

4 momentet.

Så lämplig beslagsrätten än kan vara i fråga om en del förbrytelser, synnerligast när ändamålet dermed är att förhindra det omedelbara fortsättandet af förbrytelsen, förefinnes dock, enligt Eders Kongl. Maj:ts befallningshafvandes förmenande, hvad beträffar beslag å maltdrycker en betänklighet, som jemväl vid riksdagarne 1892 och 1894 påpekats och som komitén icke förmått skingra. Med afseende derå, att maltdrycker icke såsom spirituosa och en hel del andra varor, i fråga om hvilka lag och författningar medgifva beslagsrätt, kunna hållas förvarade någon längre tid i afbidan på, att anställdt åtal varder afgjort, måste, såsom äfven komitén i 4 momentet af förevarande paragraf föreslagit, om maltdrycker skulle få tagas i beslag, dessa, så snart ske kan, af åklagaren afyttras. Vid denna afyttring måste det emellertid, då ändamålet med den af komitén föreslagna beslagsrätten är ej allenast det ofvan omförmälta utan äfven att vinna säkerhet för de böter och ersättningar, hvartill den brottslige kan blifva fäld, vara en tjenstepligt för åklagaren att se till, att det beslagtagna förrådet icke »slumpas bort», enär derigenom en rättskränkning skulle tillfogas den brottslige med hänsyn såväl till att dennes öfriga egendom måste tillgripas för böternas och ersättningens gäldande, i den mån försäljningssumman för det beslagtagna förrådet dertill icke förslår, som ock till att han, om öfverskott deremot skulle uppstå vid försäljningen, har eganderätt till det-samma. Har nu beslaget skett å landet, torde det för åklagaren ofta blifva omöjligt att kunna till vare sig en eller flere personer i orten under hand försälja det beslagtagna förrådet utan mot underpris, en åtgärd, hvarmed en samvetsgrann åklagare antagligen icke skulle anse sig kunna stå till svars och som för öfrigt skulle af skäl, som ofvan nämnts, möjligen kunna föranleda till ansvars- och ersättningstalan från den brottslige. Någon annan utväg för afyttringen af de beslagtagna maltdryckerna skulle således på landet i de flesta fall icke stå åklagaren öppen än att försälja dem å offentlig auktion. Men häremot har vid riksdagarne med rätta anmärkts, att sådant vore en betänkelig sak, då den, som på billigt sätt ville skaffa sig ett rus, genom en dylik anordning alltför lätt kunde få sitt begär tillfredsstäldt. Eders Kongl. Maj:ts

befallningshafvande anser sig därför på grund af hvad sålunda blifvit anfördt icke kunna tillstyrka bifall till komiténs förslag i 4 momentet af förevarande paragraf, såvidt detta moment afser beslag å maltdrycker.

I likhet med komitéén anser Eders Kongl. Maj:ts befallningshafvande krafvet på skärpta straffbestämmelser för olaga vin- och malt-drycksförsäljning vara befogadt; och Eders Kongl. Maj:ts befallningshafvande har därför intet att erinra mot den af komitéén föreslagna förhöjning af nu stadgade bötesstraff. Erfarenheten utvisar dock, såsom äfven komitéén i motiveringen (sidorna 160 och 161) närmare utvecklat, att fall finnas, der bötesstraffen uppenbarligen icke förmå att stäfja den olagliga försäljningen; och Eders Kongl. Maj:ts befallningshafvande kan vid sådant förhållande icke dela komitééns motvilja mot att låta fängelsestraff komma till användning gentemot den, hvars lagtrots visat sig icke kunna förhindras genom böter eller deremot svarande förvandlingsstraff, synnerligast som flera gånger upprepad olaga försäljning af vin eller maltdrycker med afseende å de förderfliga följder, hvartill sådan försäljning kan leda, i straffbarhet icke torde stå efter åtskilliga andra brott, för hvilka fängelsestraff omedelbart kan ådömas, såsom t. ex. de förbrytelser, hvilka omnämnas i 18 kapitlet 13 § och 24 kapitlet 12 § strafflagen, i 12 § 3 momentet i förordningen angående kontroll å tillverkningen af margarin m. m. den 1 juli 1898, i 138 § tullstadgan o. s. v. Eders Kongl. Maj:ts befallningshafvande tvekar därför icke att för sin del föreslå den förändring i 1 momentet af förevarande paragraf, att straffet för förbrytelse, som der afses, må, om den sker fjerde gången eller oftare, kunna bestämmas till fängelse i högst sex månader.

32 §.

Huruvida i det fall, att Eders Kongl. Maj:t funnit godt medgifva, att i viss stad meddelandet af sådant tillstånd, hvarom i 11 § 1 momentet förmäles, må tillkomma magistraten, äfven bestyret härutinnan skulle tillhöra de åligganden, som enligt 32 § tillkomma poliskammare i stad, der sådan finnes, framgår icke klarligen af förslaget. Antagligen komme tvekan i detta afseende att förspörjas, enär i Eders Kongl. Maj:ts nådiga beslut sannolikt viss magistrat uttryckligen komme att nämnas såsom den der erhållit medgifvandet och beslutet således möjligen skulle kunna tolkas såsom en undantagsbestämmelse. Eders Kongl. Maj:ts befallningshafvande hemställer därför underdånigst, att i förevarande paragraf efter ordet »förordning» måtte inskjutas: eller i särskild ordning jemlikt 11 § 1 momentet meddelad bestämmelse.

33 §.

I öfverensstämmelse med hvad Eders Kongl. Maj:ts befallningshafvande anfört vid 1 § 4 momentet hemställer Eders Kongl. Maj:ts befallningshafvande underdånigst, att i nu förevarande paragraf måtte utgå orden »eller öfver förbud enligt 21 § 2 mom».

36 §.

I lagskipningen är det visserligen en allmänt erkänd och gällande grundsats, att en ny civillag icke eger tillämpning på rättsförhållanden, som uppkommit, innan lagen trädt i kraft, samt att särskildt stadgande derom i lagen icke erfordras. Hvad deremot beträffar den ekonomiska lagstiftningen, torde riktigheten af samma grundsats icke stå så höjd öfver alla tvifvel, att icke lämpligheten bjuder att i en författning, sådan som den nu föreslagna, bestämdt utsäga, såväl att försäljningsrättigheter, som, innan densamma trädt i kraft, blifvit för viss tid beviljade, fortfarande gälla, sådana de beviljats, till försäljningstidens utgång, som ock att med förordningen icke afses att upphäfva de före 1874 års utgång i laga ordning förvärfvade rättigheter att till förtäring på stället försälja icke spirituösa drycker. Såsom stöd för hvad nu anförts synes det Eders Kongl. Maj:ts befallningshafvande tillräckligt att endast erinra om de olika åsigter, som härutinnan försports hos landets domarekår, äfvensom att af öfverståhållarembetet, efter det 1885 års förordning utfärdats, hos Eders Kongl. Maj:t i underdånighet framställd förfrågan om rätta tolkningen af sagda förordning i afseende å de före 1874 års utgång beviljade utskänkingsrättigheterna ansetts böra föranleda till särskildt uttalande af Eders Kongl. Maj:t i nådigt bref till nämnda myndighet den 2 april 1886.

Förslaget

till

ändrad lydelse af 8 § i Kongl. Maj:ts nådiga förordning angående utvidgad näringsfrihet den 18 juni 1864.

Då i 9 § af förslaget till förordning om försäljning af vin och maldrycker m. m. föreskrifves, att den, som vill i större omfattning

eller som yrke drifva försäljning af vin eller maldrycker i myckenhet af minst tjugu liter, skall ställa sig till efterrättelse hvad om handel i allmänhet är eller varder stadgadt, så gäller tydligen om sådan näringsidkare 1 § i förordningen angående utvidgad näringsfrihet den 18 juni 1864. Härmed synes emellertid komiténs förslag till ny lydelse af 8 § i sistnämnda förordning icke stå väl tillsammans. Uti sistberörda förslag säges nemligen, att hvad genom 1 § är stadgadt om rättighet att idka handel eller annat näringsfång eger icke tillämpning å »handel med vin och maldrycker». I fråga om partihandeln med vin och maldrycker, hvarmed Eders Kongl. Maj:ts befallningshafvande då afser den, hvarvid endast minst tjugu liter få försäljas, skulle således två mot hvarandra stridande stadganden komma att finnas, ett, hvaraf framgår, att 1 § i näringsfrihetsförordningen eger tillämpning å denna handel, och ett, som säger, att berörda paragraf *icke* har tillämpning i sådant afseende. Eders Kongl. Maj:ts befallningshafvande kan därför ej finna annat, än att i förslaget till ny lydelse af 8 § i sistnämnda förordning efter ordet »maldrycker» böra inskjutas orden: i mindre myckenhet än tjugu liter.

Halmstads slott i landskansliet den 4 mars 1901.

Underdånigst:

Landshöfdingeembetet

GUSTAF LINDGREN.

CARL HAFSTRÖM.

Kongl. Maj:ts befallningshafvande i Kopparbergs län.

Till Konungen.

Med öfverlemnande af maldryckskomiténs den 23 maj 1900 afgifna underdåniga betänkande med förslag till förordning om försäljning af vin och maldrycker samt utskänkning af tillagade icke spirituösa drycker med mera jemte dertill hörande bilagor har Eders Kongl.

Maj:t den 6 derpåföljande juli i nåder anbefalt Eders Kongl. Maj:ts befallningshafvande att afgifva underdånigt utlåtande öfver berörda förslag; och får till följd häraf Eders Kongl. Maj:ts befallningshafvande underdånigst anföra följande.

Den fråga, som gifvetvis torde vara den viktigaste vid ordnande af försäljningen af vin och maldrycker, är spørsmålet om möjligheten att uppdraga en bestämd laga gräns emellan starkare och svagare maldrycker eller bestämma en laga skilnad mellan »öl» och »svagdricka». Betydelsen af en sålunda uppdragen skilnad torde ligga i öppen dag. Genom ett strängt regelbindande af handeln med öl och andra alkoholstarka drycker skulle man gifvetvis kunna bringa en bättre ordning i denna rörelse; och genom svagdrickats frigifvande till allmän försäljning skulle uppenbarligen motverkas det öfverdrifna användandet af öl. Hela vårt lands nykterhetsvänner hafva jemväl rigtat sin sträfvan på uppnåendet af detta mål, och Riksdagen har likaledes visat sig ega varma sympatier för uppdragande af en sådan alkoholgräns. Komitén har emellertid ej ansett sig kunna tillmötesgå dessa uppfattningar. Komiténs utredning går derpå ut, att en lagstadgad alkoholgräns emellan olika slag af maldrycker att gälla vid *handeln* med dessa drycker skulle vara förbunden med synnerligen stora svårigheter. Den anses af komitén kräfva en effektiv kontroll, som ej kan utöfvas, fordra strängt handhafvande, så att öfverträdelser ej få blifva strafflösa, och ofta tvinga till straffets läggande på en oskyldig person. Alla dessa omständigheter hafva föranledt komitén att afstyrka införande i lag af en sådan gräns.

Hvad angår frågan om möjligheten och lämpligheten att till grund för en åtskilnad mellan mera och mindre alkoholstarka maldrycker lägga, icke den till förbrukning färdiga dryckens alkoholhalt, utan stamvörtens extrakthalt, ställer sig komitén häremot icke så afvisande. Beträffande detta spørsmål säger komitén, att det lider intet tvifvel, att en gräns emellan olika slag af maldrycker kan bestämmas, åtminstone i fall man åtnöjer sig med en extraktgräns, om blott gränsen uppdrages vid *sjelfva tillverkningen*, och tillverkaren finge förpligtelse att, då han utsläppte sin vara i marknaden, sanningsenligt angifva, till hvilket slag densamma vore att hänföra, samt handlanden sedan gjordes ansvarig för varans beskaffenhet allenast i det fall, att han icke behörigen rättat sig efter tillverkarens etikettering. På så sätt synes det komiterade, som skulle äfven en ren alkoholgräns kunna bestämmas. Komiterade hafva emellertid, beklagligt nog, icke ansett sig böra till närmare utredning upptaga frågan om tillverkningsgräns af ena eller

andra slaget. Hufvudgrunden för detta komiténs åskådningssätt synes hafva varit den, att det komitén lemnade uppdrag, strängt taget, omfattade allenast *handeln* med här afsedda drycker, icke sjelfva *dryckes-tillverkningen*, för hvilken skulle gälla de allmänna bestämmelserna i näringsfrihetsförordningen. Komitén har vidare anfört att då, enligt komiténs uppfattningssätt, tillverkare alltid skulle ega att utan inskränkning få försälja sin tillverkning från tillverkningsstället, alkoholgränsen sålunda skulle komma att beröra allenast återförsäljare samt tillverkare, för så vidt han drefve försäljning på annat sätt än nyss är sagdt.

Eders Kongl. Maj:ts befallningshafvande kan ej annat än beklaga, att icke komitén sökt öfvervinna sina betänkligheter och åstadkommit den vidsträcktare undersökning, som så allmänt i vårt land påfordrats, och framställt de förslag, som en sålunda utvidgad undersökning och utredning kunnat gifva vid handen.

Eders Kongl. Maj:ts befallningshafvande hemställer till Eders Kongl. Maj:ts nådiga bedömande, huruvida icke, innan komiténs förslag till någon framställning till Riksdagen föranleder, ytterligare utredning i nu angifna syfte kan anses böra åvägbringas.

Ehuru Eders Kongl. Maj:ts befallningshafvande således i den otvifvelaktigt viktigaste fråga, som varit föremål för komiténs behandling, intager en från komiténs uppfattning afvikande ståndpunkt, hvilken icke kan undgå att göra sig gällande med afseende på komiténs förslag i dess helhet, vill Eders Kongl. Maj:ts befallningshafvande dock jemväl framställa några erinringar, som vid förslaget granskning företett sig emot en del af förslaget specialstadganden.

1 § 4. synes Eders Kongl. Maj:ts befallningshafvande vara bättre affattadt enligt komitéledamoten Falks reservation, som följaktligen i den delen af Eders Kongl. Maj:ts befallningshafvande tillstyrkes.

I § 5 föreslås, att vid fabrik eller annan industriell anläggning länsstyrelse skulle ega, på ansökning af arbetsgifvaren samt sedan magistrat eller kommunalnämnd och kommunalstämma blifvit hörda, meddela arbetsgifvaren tillstånd att tillsvidare inom anläggningens område utskänka maldrycker till derstädes i hans arbete sysselsatta personer. En sådan rätt synes Eders Kongl. Maj:ts befallningshafvande lätt kunna föranleda missbruk och synes jemväl i andra afseenden betänklig. Vederbörande arbetsgifvare kan lätt komma i en skef ställning till arbetarne. Eders Kongl. Maj:ts befallningshafvande afstyrker af sådan anledning förslaget i denna del.

Något behof af den utaf komitén i § 8 föreslagna utsträckning

af handlandes rätt att erhålla tillstånd till försäljning af vin och malt-drycker synes Eders Kongl. Maj:ts befallningshafvande ej förefinnas.

De i § 16 föreslagna bestämmelserna om sterbhusdelegares försäljningsrätt synas jemväl Eders Kongl. Maj:ts befallningshafvande öfverflödiga. Rättigheter af ifrågavarande slag måste väl alltid betraktas såsom rent personliga och böra följaktligen upphöra med innehafvarens död. Frågan huruvida rättigheten derefter må utöfvas af någon bland sterbhusdelegarne eller upplätas till annan person eller alldeles indragas bör, enligt Eders Kongl. Maj:ts befallningshafvandes mening, blifva föremål för särskild pröfning i hvarje förekommande fall.

Beträffande 18 § instämmer Eders Kongl. Maj:ts befallningshafvande fullständigt i hvad komitéledamoten Falk i sin reservation i denna del anför. Bestämmelsen synes Eders Kongl. Maj:ts befallningshafvande både oformlig och i sig sjelf oegentlig. Eders Kongl. Maj:ts befallningshafvande skulle genom kommunalbeslut *tvingas* till en embetsåtgärd, som kan vara både orättvis och obillig.

En omständighet, som enligt nu gällande stadganden kan föranleda till förbud för försäljning af maltdrycker till afhemtning är den, att genom försäljningen främjas oloffig utskänkning. Denna anledning till förbud i nämnda afseende är enligt förslaget borttagen. Såsom skäl anföres af komitén, att den ej hade sig bekant, att denna omständighet någonsin åberopats såsom anledning till sådant förbud. Detta måste emellertid, enligt Eders Kongl. Maj:ts befallningshafvandes åsigt, ofta hafva varit fallet, och Eders Kongl. Maj:ts befallningshafvande anser därför tillräckliga skäl ej tala för bestämmelsens borttagande.

Att, på sätt i § 31 föreslås, på förseelse af här ifrågavarande art tillämpa allmänna strafflagens stadgande i 4 kapitlet 1 § samma lag anser Eders Kongl. Maj:ts befallningshafvande vara en ny grundsats, hvares införande ej synes Eders Kongl. Maj:ts befallningshafvande tillräddlig redan af det skäl, att densamma följdriktigt skulle föranleda tillämpning af än flera af de inom straffrättens i allmänhet tillämpade grunder för sammanträffande af här ifrågavarande förseelser samt om förening eller förändring af straff därför. Att stadga, att den föreslagna bestämmelsen skulle tillämpas, derest brotten skulle vara begångna inom *samma* kommun, men deremot icke om de vore föröfvade inom *olika* kommuner, anser Eders Kongl. Maj:ts befallningshafvande jemväl synnerligen oegentligt, hvadan Eders Kongl. Maj:ts befallningshafvande afstyrker det framlagda förslaget i denna del.

Det vill jemväl synas Eders Kongl. Maj:ts befallningshafvande som de föreslagna straffen för oloffig handel med vin och maltdrycker

skulle vara skäligen låga. Något missbruk vid förhöjda straffs tillämpning torde icke vara att befara.

Falun i landskansliet den 23 April 1901.

Underdånigst:
F. HOLMQUIST.

Kristian Wik.

Kongl. Maj:ts befallningshafvande i Upsala län.

Till Konungen.

Till fullgörande af den genom remiss af den 6 Juli 1900 meddelade nådiga befallning får Eders Kongl. Maj:ts befallningshafvande härmed afgifva underdånigt utlåtande öfver komiterades betänkande med förslag till förordning om försäljning af vin och maltdrycker samt utskänkning af tillagade icke spirituösa drycker med mera.

Den principfråga, hvarom en stor del af komiterades betänkande rör sig, gäller möjligheten och lämpligheten af uppdragande af en gräns mellan alkoholstarka och mindre alkoholstarka maltdrycker. Komiterade hafva ej ansett skäligt att föreslå någon sådan gräns.

Eders Kongl. Maj:ts befallningshafvande ansluter sig i denna fråga till de åsigter, som uttalats af reservanten herr Falk. Äfven inom Upsala län har meddelats tillstånd till utskänkande af allenast vissa slag af maltdrycker. Någon olägenhet af dessa utskänkingsrättigheter har icke förspotts, och ej heller någon tvekan om hvad slags drycker, som afsetts med det meddelade tillståndet. Komiterade hafva i sina motiv (sid. 63) medgifvit, att en gräns emellan olika slag af maltdrycker kan bestämmas. De hafva jemväl i fråga om kringförande af maltdrycker (sid. 71 och 130) sjelfva anvisat den väg, hvarpå *tillräcklig* kontroll kan vinnas, samma väg, som herr Falk anvisat i fråga om utskänkning. Det finnes knappast anledning att antaga, att indragningmakten, tillämpad af Konungens befallningshafvande ensam, skulle i detta syfte

blifva mindre effektiv, än der den påkallades af vederbörande kommunalmyndigheter.

Eders Kongl. Maj:ts befallningshafvande, som sålunda anser en blifvande lagstiftning i alla de delar, der sådant påkallas för förverkligande af Eders Kongl. Maj:ts befallningshafvandes åsigt i denna vigtiga principfråga, böra affattas i enlighet med hvad herr Falk föreslagit, öfvergår härefter till granskning af förslaget i detalj och följer dervid den ordning, hvaruti de olika frågorna förekomma i komiterades förslag.

1 § 4 mom., der orden »hem», »slutet bord» och »vecka» kunna gifva anledning till olika tydningar, anser Eders Kongl. Maj:ts befallningshafvande kunna helt och hållet utgå. Sjelfva förhållandet regleras bättre såsom hittills genom en förständig lagtolkning än genom ett lagbud, som knappast kan affattas så, att det ej ger anledning till olika tolkningar och sålunda uppmuntrar till missbruk.

Det i 3, 4, 5 och 6 §§ af Kongl. förordningen den 24 oktober 1885 stadgade förfarande för meddelande af rätt till utskänkning har tydligen tillkommit för att undandraga de kommunala myndigheterna pröfningen af vederbörande sökandes personliga kompetens. Det har troligen befarats, att en dylik pröfning skulle lemna spelrum för personliga intressen och inflytanden, hvilka inom kommunala korporationer lätt göra sig gällande. Eders Kongl. Maj:ts befallningshafvande anser önskvärdt, att denna princip fortfarande bibehålles. Den förenkling i förfarandet, som komiterade med fullt skäl eftersträfvat, borde det oaktadt kunna åtminstone i någon mån vinnas. Eders Kongl. Maj:ts befallningshafvande vill i detta afseende särskildt påpeka det oegentliga uti att då, såsom flera gånger inträffat, i en socken på landet utskänkingsrätt sökes för en viss bestämd person, t. ex. en innehafvare af ett hotell, och sålunda någon annan person ej kan komma i fråga, likväl hela den i förordningen föreskrifna vidlyftiga apparat måste sättas i gång.

Komiterade hafva i 3 § föreslagit, att jemväl ansökningar att vid måltider till spisande gäster utskänka maldrycker skulle ingifvas till Konungens befallningshafvande. Något annat skäl för denna nyhet än konsekvens med stadgandena i 2 § hafva ej af komiterade anförts. Det kan ifrågasättas, huruvida denna konsekvens är värd den fullkomligt onödiga omgång med remiss från Konungens befallningshafvande till kommunalmyndighet eller magistrat, som deraf blefve en följd.

Stadgandet i 5 § om arbetsgifvares rätt att utskänka maldrycker till sina arbetare anser Eders Kongl. Maj:ts befallningshafvande synnerligen olämpligt, särdeles om denna utskänkingsrätt, på sätt komiterade föreslagit, måste meddelas att omfatta alla slag af maldrycker. Eders

Kongl. Maj:ts befallningshafvande delar ej komiterades åsigt, att det icke kan befaras, att en sådan utskänkningsrätt komme att missbrukas.

I likhet med herr Falk anser Eders Kongl. Maj:ts befallningshafvande, att den i förslaget § 6 omnämnda tillfälliga utskänkningsrätt borde kunna beviljas tills vidare samt att Konungens befallningshafvande borde erhålla rätt att, beträffande alla tillfälliga rättigheter, föreskrifva de inskränkningar i utskänkningsrätten, som kunde anses nödiga på grund af föreliggande omständigheter.

I fråga om rätten att i stad försälja maldrycker till afhemtning ansluter sig Eders Kongl. Maj:ts befallningshafvande till hvad herr Meyer i sin reservation yttrat. Anses emellertid särskildt tillstånd i detta afseende böra fordras, torde meddelandet af detta tillstånd böra i hvarje fall öfverlemnas till magistraten.

För vinnande af rätt till dylik handel på landet skulle enligt förslaget förfarandet vara detsamma, som för vinnande af utskänkningsrätt finnes stadgadt i 2 § 2, 3, 4 mom. Det synes dock knappast nödigt att, hvad dessa rättigheter angår, fasthålla vid stadgandet i 2 § 2 mom. om viss tid, inom hvilken ansökningarne skola ingifvas.

Genom stadgandena i 10 § punkt a) och 14 § mom. 3 skulle åstadkommas ett slags monopol för tillverkare på försäljning inom det i 14 § anvisade område.

De nu så vanliga nederlagen och öltappningsaffärerna blefve så godt som omöjliga. Då emellertid dessa genom konkurrensen i högst väsentlig mån bidragit till höjande af maldryckernas godhet, samt ett dylikt monopol torde stå mindre väl tillsammans med de i vår näringslagstiftning gällande principer, anser Eders Kongl. Maj:ts befallningshafvande, som instämmer i hvad herr Klason i sin reservation anfört i samma syftning, förslaget i denna del vara mindre välbetänkt.

Då Konungens befallningshafvandes i 2:dra punkten af 16 § omnämnda beslut icke i hvarje fall kan komma vederbörande tillhanda samma dag det meddelas, bör uttrycket: »beslut i frågan meddelas» utbytas mot: »beslut i frågan bevisligen delgifvits».

På sätt redan anförts, anser Eders Kongl. Maj:ts befallningshafvande jemväl den i 6 § omnämnda utskänkningsrätt böra beviljas tills vidare och sålunda falla under den i 18 § Konungens befallningshafvande tillagda återkallelserätt.

Hvad angår den i sistnämnda § kommunalnämnd och kommunalstämma tillagda befogenhet att fordra återkallelse af meddeladt tillstånd till kringförning, ansluter sig Eders Kongl. Maj:ts befallningshafvande till den af herr Falk i hans reservation uttalade åsigt. Sedan tillståndet

en gång beviljats, bör dess bestånd ej göras beroende af en måhända helt tillfällig kommunal pluralitets vilja.

Enligt komiterades motiv (sid. 145) skulle 19 § 2 mom. ej vara tillämplig å försäljning, som idkas jemlikt 4 §. Detta torde dock i så fall böra utsättas, ty det framgår icke af §:s nuvarande lydelse.

Den i 26 § 4 mom. föreslagna beslagsrätt anser sig Eders Kongl. Maj:ts befallningshafvande icke kunna tillstyrka, åtminstone ej i den af komiterade lemnade formulering. Eders Kongl. Maj:ts befallningshafvande vill till en början anmärka att, under det ordet »försäljning» i öfrigt användts såsom betecknande något annat än utskänkning, »försäljning» här skulle innefatta jemväl utskänkning. Detta kan vålla tvekan och osäkerhet. Ännu större torde denna tvekan och osäkerhet blifva i afseende på sjelfva beslagsrätten. Beslaget skall ske »till säkerhet för blifvande böter och kostnader samt för att förhindra försäljningens fortsättande vid tillfället». Det är sålunda tydligt, att detsamma, till vinnande af sistnämnda ändamål, alltid måste omfatta hela det lager, som af den brottslige vid tillfället innehafves. Men om nu detta i värde öfverstiger det belopp, hvartill böter och kostnader sedermera visa sig stiga, hvem skall då hafva rätt till öfverskottet? Om detta tillkommer egaren af varan, på hvad sätt skall vederbörande tjänsteman till denne redovisa detsamma? Om den beslagtagna varan förstöres, innan den kan realiseras, skall då tjänstemannen vara ansvarig därför såväl inför Kongl. Maj:t och kronan som för egaren? Alla dessa frågor lemna förslaget obesvarade. Uttrycket »hos den brottslige finnes» skulle komma att gifva anledning till olika tolkningar. Den brottslige torde väl äfven i de flesta fall kunna laga så, att blott obetydligt af den till försäljning utbudna varan finnes »hos» honom.

Då ordet »tillstånd» i förslaget i allmänhet användes för att beteckna tillstånd, lemnadt af offentlig myndighet, torde för tydlighets skull slutet af 29 § böra erhålla följande förändrade lydelse: »till hvärs utfölvande han enligt denna förordning erhållit tillstånd eller eljest är berättigad.»

Mot förslaget i öfrigt har Eders Kongl. Maj:ts befallningshafvande icke något att anmärka.

Upsala slott i landskansliet den 28 maj 1901.

Underdånigst:
BRÅKENHJELM.

P. H. Löfquist.

Kongl. Maj:ts befallningshafvande i Elfsborgs län.

Till Konungen.

Vid den granskning af maldryckskomiténs den 23 maj 1900 afgifna underdåniga förslag till förordning om försäljning af vin och maldrycker m. m., som Eders Kongl. Maj:ts befallningshafvande i följd af nådig remiss den 6 juli samma år företagit, har Eders Kongl. Maj:ts befallningshafvande funnit förslaget icke föranleda till annan erinran, än att Eders Kongl. Maj:ts befallningshafvande anser andra punkten i 1 mom. af 24 § i författningsförslaget utan nämnvärd olägenhet kunna till förekommande af missbruk gifvas sådan förändrad lydelse, att det i afseende på landet föreslagna förbud mot försäljning annorledes, än medels utskänkning, och mot försändning af vin och maldrycker å sön- och helgdag utsträcker jemväl till stad.

Venersborg, i landskansliet, den 28 juni 1901.

Underdånigst:

L. W. LOTHIGIUS.

Mats Zachrison.

Kongl. Maj:ts befallningshafvande i Stockholms län.

Till Konungen.

Genom nådig remiss den 6 juli 1900 har Eders Kongl. Maj:t, med öfverlemnande af maldryckskomiténs underdåniga betänkande med förslag till förordning om försäljning af vin och maldrycker samt

utskänkning af tillagade icke spirituösa drycker m. m. jemte dertill hörande bilagor, anbefallt länsstyrelsen att afgifva underdånigt utlåtande öfver berörda förslag, hvarjemte Eders Kongl. Maj:t den 30 januari innevarande år för underdånigt yttrande till länsstyrelsen öfverlemnad en af Eders Kongl. Maj:ts befällningshafvande i Skaraborgs län i sammanhang med utlåtande öfver maltdryckskomiténs berörda förslag gjord underdånig framställning rörande tillstånd till försäljning af vin och maltdrycker å områden hörande till kronans fästningar.

Till fullgörande af Eders Kongl. Maj:ts ofvanberörda nådiga befällningar får länsstyrelsen i underdånighet anföra följande.

Det under senare åren från skilda håll allt starkare framträdande yrkandet att, för befordrande af nykterheten, lagstiftningen om handel med maltdrycker borde göra åtskillnad mellan starkare maltdrycker och sådana med mindre alkoholhalt samt i öfrigt så ordnas, att sistnämnda slag af maltdrycker såsom oskadliga och för arbetsklassen oumbärliga gjordes beroende af mindre restriktiva bestämmelser och dermed också lättare tillgängliga än de mera alkoholstarka maltdryckerna, har otvifvelaktigt utgjort en af de förnämsta anledningarna till det åt komitén lemnade uppdrag att uppgöra förslag till ny lagstiftning i förevarande ämne. Komitén har ock egnat en dryg del af sitt arbete åt utredning och undersökning af nyssnämnda hufvudfråga, men dess flertal har funnit densamma böra besvaras nekande och därför inskränkt sig till att med bibehållande af nu gällande lagstiftnings hufvudgrunder föreslå några mindre förändringar och jemkningar i hithörande författningar.

Den åsigt, pluraliteten inom komitén beträffande ofvan omfördälda hufvudfråga omfattat, kan länsstyrelsen icke dela. Obestriddigt torde vara, att handeln med svagdricka och andra dermed jemförliga alkoholsvaga drycker, hvilka ur nykterhetssynpunkt äro oskadliga och derjemte närande och för en stor del af befolkningen snart sagdt oumbärliga, principiellt sedt borde, äfven om sådant ej direkt verkade till nykterhetens främjande, vara fritagen ifrån de stramande band, man i berörda syfte genom lagstiftningen ansett sig böra pålägga handeln med de alkoholstarkare maltdryckerna.

Det är alltså endast praktiska hänsyn, såsom svårigheten att genom lagbestämmelser lämpligen angifva åtskillnaden mellan de olika slagen af maltdrycker, faran för missbruk af försäljningsrätten med mera dylikt, som skulle kunna eller böra föranleda lagstiftaren att underkasta de alkoholsvaga maltdryckerna samma lagbestämmelser som de starkare och för nykterheten farliga.

Men sådana praktiska tvångsskäl föreligga enligt länsstyrelsens åsigt icke. Komitén har sjelf erkänt möjligheten att i lag bestämma en genom viss alkoholhalt angifven gräns mellan olika slag af malt-drycker, under förutsättning att gränsen uppdrages vid sjelfva tillverkningen och tillverkaren får sig ålagdt att vid varans utsläppande i marknaden medelst etikettering angifva densamma såsom hörande till ena eller andra slaget. Och hvad angår den kontroll, som i sådant fall möjligen skulle erfordras från det allmännas sida, så behöfver denna, om den ordnas praktiskt och lämpas efter ändamålet, ingalunda blifva vare sig svår eller afsevärdt betungande för tillverkarne. I öfrigt håller länsstyrelsen i olikhet med komitén före att, äfven om man bortser från tillverkaren och håller sig endast till försäljaren, uppställandet af en alkoholgräns till efterrättelse för denne icke skulle vara omöjligt. Åtminstone förefalla de skäl, komitén anfört emot en lagbestämmelse i sådant syfte, föga öfvertygande, grundade, som de synas vara, mera å teoretiska betänkligheter än å sakförhållandena, sådana dessa kunna antagas komma att te sig i verkligheten.

Anser man emellertid emot länsstyrelsens nu uttalade mening hinder möta att i lag fastställa en viss alkoholhalt såsom åtskillnad mellan de olika slagen af maldrycker, synes dock häraf icke med nödvändighet följa, att allt skiljande i lagstiftningen mellan dessa drycker är omöjligt. Språkbruket torde härutinnan gifva en ganska tillfredsställande ledning. De svagare maldryckerna gå i handeln under namn af svagdricka, svensköl, iskällardricka eller pilsnerdricka, och för den allmänna uppfattningen torde det stå klart hvad slags dryck dessa begrepp beteckna. Skulle också i något fall svårighet möta att afgöra, om en dryck bör hänföras till dessa eller till de med benämningarne bayerskt öl, pilsneröl eller porter betecknade starkare maldryckerna, lärer sådant kunna betraktas såsom ytterst sällsynta undantag, hvilkas förekomst icke böra utgöra hinder för att vid lagstiftning om handeln med maldrycker utgå ifrån att ofvan omförmälda olika benämningar beteckna för allmänheten och myndigheterna kända begrepp. Så har ock finska lagstiftningen gjort, i det densamma i sin maldrycksförordning, utan angifvande af alkoholgräns eller annan åtskillnad än den, som ligger i benämningarne, meddelat vissa strängare bestämmelser i fråga om handeln med öl eller porter, som icke gälla för andra slag af maldrycker, och länsstyrelsen har sjelf, med stöd af en kanske något evasiv tolkning af vår egen, nu gällande författning i ämnet, sedan flera år tillbaka vid meddelande af tillfälliga rättigheter till utskänkning af maldrycker i en mängd fall inskränkt dessa rättigheter till

försäljning af de svagare slagen af dylika drycker, iskällardricka, pilsnerdricka och svagdricka, utan att erfarenheten i något fall gifvit vid handen, att tvekan förefunnits om hvilka drycker de meddelade tillstånden åsyftat, och utan att missbruk vid försäljningsrätternas utöfvande i afsevärd mån förelupit.

Med en sådan erfarenhet för ögonen kan länsstyrelsen, som, på sätt förut erinrats, ur principiell synpunkt anser riktigt, att de alkoholsvaga maltdryckerna göras lättare tillgängliga för allmänheten än de starkare slagen af dessa drycker, och som icke heller anser det omöjligt eller orimligt, att en sådan anordning kan i viss mån verka främjande för nykterheten, icke annat än tillstyrka, att, äfven om någon viss alkoholgräns icke anses kunna i lagen fastställas, likväl handeln med de med benämningarne svagdricka, iskällardricka, pilsnerdricka och svensköl betecknade eller dermed jemförliga svagare maltdrycker göres beroende af särskilda bestämmelser, mindre restriktiva än de, som gälla för andra starkare maltdrycker.

Dessa bestämmelser borde enligt länsstyrelsens åsigt i hufvudsak lämpligen innehålla:

att tillstånd till sådana dryckers försäljning och utskänkning skulle meddelas af Eders Kongl. Maj:ts befallningshafvande utan skyldighet för denna myndighet att i frågan inhemta yttrande af de kommunala myndigheterna;

att tillstånd icke borde vägras i andra fall, än då anmärkning förekomme mot sökandens person eller särskilda skäl föreläge att befara missbruk;

att rättigheten meddelades att gälla tills vidare; samt

att densamma närsomhelst i händelse af missbruk skulle kunna återkallas.

Ville man inskränka undantagen från den allmänna lagstiftningen om maltdrycker till att gälla endast i fråga om *svagdricka*, skulle man till och med enligt länsstyrelsens åsigt kunna låta frågan om tillstånd erhållande bortfalla och nöja sig med att föreskrifva anmälningsskyldighet, såsom om kokadt kaffe m. m. är stadgadt.

Utom hvad länsstyrelsen nu anmärkt beträffande förslaget ståndpunkt med hänsyn till ofvan omhandlade hufvudfråga, tillåter sig länsstyrelsen framställa följande mera speciella erinringar:

4 §.

I likhet med Eders Kongl. Maj:ts befallningshafvande i Skaraborgs län anser länsstyrelsen särskilda bestämmelser nödiga rörande

försäljning af maltdrycker vid kronans fästningar åt der fast eller tillfälligtvis anstälde personer och deras familjer, i syfte att möjliggöra tillstånds meddelande för längre tid än en del af året oberoende af de kommunala ortsmyndigheterna. Dylika bestämmelser böra dock icke begränsas att gälla allenast inom den plats, som omslutes af fästningsverken, utan ega tillämplighet å hela det till fästningen hörande område. Under Vaxholm—Oscar-Fredriksborgs fästning lyder ett ganska vidsträckt område utanför själfva befästningarne, der talrika arbetare äro sysselsatte, och för dessa kunna marketenterierna icke förläggas inom själfva befästningarne.

Huruvida concessionsmyndigheten lämpligen bör uppdragas åt vederbörande militärchef eller, efter förslag af denne, åt länsstyrelserna, torde kunna sättas i fråga. För sin del håller länsstyrelsen före, att det sista alternativet bör väljas.

6 §.

Länsstyrelsen anser giltiga skäl ej vara anförda för borttagande af nu gällande bestämmelse om befogenhet för länsstyrelserna att vid meddelande af tillstånd till utskänkning af maltdrycker å passagerareångfartyg föreskrifva de inskränkningar, som kunna finnas erforderliga. Snarare synes det kunna ifrågasättas, huruvida icke, såsom en reservant ifrågasatt, en dylik befogenhet bör utsträckas att gälla äfven i fråga om öfriga tillfälliga eller tillsvidare beviljade rättigheter.

Anser man sig icke kunna, såsom länsstyrelsen ifrågasatt, göra handeln med de svagare maltdryckerna beroende af särskilda, mindre restriktiva bestämmelser, blifver en sådan utsträckning enligt länsstyrelsens mening nödvändig. Derförutan skulle länsstyrelsen nemligen icke kunna besvara en ansökan om rätt att sälja t. ex. svagdricka med ett enkelt bifall, utan måste, derest ansökningen icke ansåges böra afslås, utsträcka tillståndet till alla slag af maltdrycker, således utöfver hvad som begärts, ett förhållande, som visserligen komiténs flertal ansett sig kunna förorda, men som helt säkert icke skulle lända till främjande af nykterheten.

9 §.

Fastställandet af tjugulitersgränsen är egnadt att bjert framhålla olägenheterna af förslaget ståndpunkt till frågan om åtskillnad mellan starkare och svagare maltdrycker. Derigenom att förslaget ej med-

gifver en sådan åtskillnad tvingas kommunalmyndigheter, som anse tillstånd till försäljning till afhemtning af öl och porter icke böra medgifvas, att förbjuda jemväl försäljning af svagdricka i mindre partier än tjugu liter, ett förhållande, som på ett orimligt sätt skulle försvåra åtkomsten af nämnda oskadliga dryck och lemna ett flertal personer och familjer valet emellan att antingen afstå derifrån eller deraf inköpa större myckenhet än som hinner konsumeras, innan varan varder skänd.

I öfrigt föranleder innehållet af första stycket i denna § länsstyrelsen att hemställa till nådigt öfvervägande, huruvida icke den föreslagna inskränkningen i rättigheten till försäljning till afhemtning af vin och maldrycker i stad må anses för mycket inkräkta på näringsfriheten. Hvad särskildt försäljningen af vin beträffar, så erkänner komitén, att denna handel, som är af synnerligen stor ekonomisk vikt för en mängd detaljhandlande, icke varit föremål för några anmärkningar i fråga om det sätt, hvarpå den bedrifves, och något giltigt skäl att ändock kringskära rättigheten till sådan handel har ej blifvit anfördt.

Då genom det af komitén föreslagna tillägget till den allmänna näringsfrihetsförordningen handeln med maldrycker undantagits från nämnda förordnings tillämpningsområde, förefaller det oegentligt att, på sätt som skett i andra stycket af förevarande §, i fråga om vilkoren för rätt att bedriva vin- eller maldrycksförsäljning i större skala hänvisa till näringsfrihetsförordningen. Hänvisningen nämner för öfrigt ingenting om tillämpligheten af näringsfrihetsförordningens ansvarsbestämmelser, hvilket dock synes hafva varit nödigt.

11 §.

Orden »i bod eller å annat upplagsställe» synas böra utgå såsom öfverflödiga och vilseledande.

18 §.

Bestämmelsen i denna § att kommunalstämma och kommunalnämnd genom sammanstående beslut skola kunna tvinga den concessionerande myndigheten att återkalla meddeladt tillstånd att på landet genom kringföring försälja maldrycker anser länsstyrelsen ohållbar. Innan ansökning om sådant tillstånd pröfvas, hafva kommunalstämman och kommunalnämnden haft tillfälle att yttra sig öfver ansökningen, denna har blifvit förordad af åtminstone en af dessa myndigheter, och

samtliga på frågan inverkan omständigheter hafva tagits i öfvervägande af vederbörande länsstyrelse, innan denna lemnat det sökta tillståndet. Att det under sådana förhållanden bör ankomma på den concessionerande myndigheten och icke på de kommunala myndigheterna att afgöra, huruvida förändrade omständigheter böra föranleda återkallelse af det meddelade tillståndet, synes länsstyrelsen uppenbart, och åberopas i öfrigt hvad härutinnan anförts af en reservant inom komitén, landssekreteraren Falk.

19 §.

Länsstyrelsen hemställer, att emellan orden »kommunalnämnden» och »förbjuda» inskjutes »tillsvidare» och att orden »enligt 18 §» tilläggas i satsen: »derest tillståndet ej finnes böra återkallas». Göres ej sistnämnda tillägg, kan möjligen den i 33 § förekommande hänvisningen till 18 § 1 mom. missuppfattas.

Stadgandena i förevarande § äro enligt motiven ej afsedda att gälla i fråga om den i 4 § omnämnda försäljning å jernvägsstationer, och 4 § är ej heller uppräknad bland de i första stycket af 19 § upptagna författningsrum; men då i andra stycket talas om »annan försäljning af vin och maltdrycker, som bedrifves efter särskildt tillstånd», synes det kunna vara föremål för tvekan, huruvida texten här öfverensstämmer med motiven.

24 §.

I mom. 2 af denna § har komitén använt ordet »rusig» för att, enligt motiven, utmärka en mindre grad af druckenhet än den, som ordet »öfverlastad» skulle anses beteckna. En sådan gradskillnad kan dock icke anses vara med tillräcklig tydlighet angifven af dessa olika uttryck. Ordet öfverlastad får väl anses beteckna samma stadium, som beskrifves i 18 kap. 15 § strafflagen sålunda: »öfverlastar sig någon af starka drycker så, att af hans åtbörder eller orediga sinnesförfattning synbarligen märkas kan, det han drucken är — — —», och någon annan betydelse lära väl domstolarne knappast komma att inlägga i ordet »rusig», om det kommer att bibehållas.

26 §.

Mot komiténs förslag om införande af beslagsrätt har länsstyrelsen i princip intet att erinra; dock synes det betänkligt att i fråga sär-

skildt om personer, som idka större partihandel med vin eller malt-drycker, utsträcka beslagsrätten så långt som skett. En vinhandlare skulle enligt komiténs förslag kunna för lång tid blifva beröfvad dispositionsrätten öfver hela sitt vinlager, blott derföre att han en gång sålt under tjugu liter vin. Då en sådan, mången gång ekonomiskt ruinerande påföljd synes för sträng, hemställer länsstyrelsen, att nödig begränsning göres för dylika och andra dermed jemförliga fall.

Att låta beslagaren utan medgifvande af vederbörande egare eller tillstånd af högre myndighet afyttra beslagtagna maltdrycker annorledes än å offentlig auktion torde knappast vara tillrådligt, då en sådan anordning lätt kunde gifva anledning till misstankar om egennyttigt förfarande å beslagarens sida, hvilket lämpligen bör undvikas.

31 §.

Meningen med stadgandet i mom. 1 synes vara att, då någon på en gång lagföres för flera förseelser mot författningen, dessa skola bestraffas hvar för sig såsom särskilda brottsliga handlingar, om de begåtts i olika kommuner, men bedömas och straffas såsom en enda, flera förseelser innefattande handling, då förseelserna föröfvats inom en och samma kommun; detta synes dock böra uttryckas tydligare än som skett.

33 §.

Då beslut om återkallelse, som meddelas enligt bestämmelserna i 18 § 2 mom., får öfverklagas, synes till undvikande af missförstånd böra uttryckligen utsägas, att sådant beslut ändock skall genast träda i tillämpning.

Slutligen anser sig länsstyrelsen böra hemställa att, för beredande af en bättre uppställning af förslaget och ökad öfverskådlighet öfver dess skilda bestämmelser, förslaget måtte ur redaktionel synpunkt öfver ses, innan det varder lag.

Stockholm å landskansliet den 15 oktober 1901.

Underdånigst:

PAUL ISBERG.

N. Th. D. Westman.

Kongl. Maj:ts befallningshafvande i Kalmar län.

Till Konungen.

Jemlikt nådig remiss den 6 juli nästlidet år åligger det Eders Kongl. Maj:ts befallningshafvande att afgifva underdånigt utlåtande öfver komiténs för revision af gällande stadgar angående försäljning af vin och maltdrycker m. m. underdåniga betänkande; och får till åtlydnad häraf Eders Kongl. Maj:ts befallningshafvande anföra följande:

Såsom komiterade erinrat, bör lagstiftningen angående handel med maltdrycker uteslutande hafva till syftemål att förhindra åtkomsten deraf för en och hvar, som vill begagna dryckerna som berusningsmedel. Häraf blir då en första följd, att maltdrycker blott i den mån, de kunna till berusning användas, böra ifråga om försäljning blifva föremål för restriktiva lagbestämmelser.

Olika alkoholhalt har gifvit anledning till ett skiljande mellan dricka med för öfrigt olika benämningar samt öl och dermed likställda maltdrycker. Drickat, som innehåller synnerligen ringa alkohol, kan i och för sig ej användas som berusningsmedel, men har deremot ett ganska betydligt näringsvärde. Förbrukningen deraf är stor — inom detta län såsom annorstädes i ständigt tilltagande — och drickat ingår allt mera i befolkningens dagliga behof. Vid sådant förhållande måste det vara principiellt riktigt, att handeln med dricka frigöres från de restriktioner, som betunga den öfriga maltdryckshandeln. Yrkandet härom, som framstälts företrädesvis från nykterhetsvänligt håll, får alltså anses berättigadt. I det nu framlagda förslaget göres dock ingen åtskilnad emellan dricka och andra alkoholstarkare maltdrycker. Komiterade hafva nemligen funnit allt för stora svårigheter möta för bestämmandet af en viss alkoholgräns, att vid försäljning af dricka vara gällande. *Eders Kongl. Maj:ts befallningshafvande ser härutinnan en, låt vara af omständigheterna för närvarande betingad, brist hos förslaget, utan hvars afhjelpande ett fullt tillfredsställande ordnande af maltdryckshandeln icke torde kunna ega rum.* Äfven om emellertid af skäl, därför komiterade närmare redogjort, det får anses för närvarande omöjligt eller olämpligt att fastställa en viss alkoholgräns för dricka i ändamål att göra handeln

dermed väsentligen oberoende af de för försäljningen af öfriga malt-drycker gällande bestämmelser, så lärer dock en viss åtskilnad mellan dricka och andra maltdrycker vid dessa bestämmelsers praktiska tillämpning kunna på annat sätt befrämjas. För rättighet till handel med maltdrycker förutsätter nemligen förslaget, att Kongl. Maj:ts befallningshafvande efter ortsmyndigheternas hörande dertill lemnat tillstånd. Men uppenbart är, att ett sådant tillstånd med desto mindre betänkligheter förordas och meddelas, ju svagare och ofarligare den dryck är, om hvars försäljning det är fråga. Fördelaktigt hade ur denna synpunkt varit, att *förslaget åtminstone gifvits en sådan affattning, att tillstånd till utskänkning eller annan försäljning af maltdrycker kunnat begränsas att gälla endast visst eller vissa slag af sådana drycker.* Några vidare olägenheter af en sådan begränsning torde ej behöfva befaras. Att i förekommande fall bedöma, huruvida en saluhållen vara enligt gängse uppfattning är att rätteligen hänföra till det ena eller andra slaget af maltdrycker, bör ej i regel vara synnerligen svårt. Eders Kongl. Maj:ts befallningshafvande är sålunda i denna fråga af samma åsigt som reservanten inom komitén, landssekreteraren Falk, och tillåter sig åberopa hvad af honom härutinnan blifvit i den vid betänkandet fogade reservationen anfördt. Eders Kongl. Maj:ts befallningshafvande anser till och med, att en dylik begränsning bör kunna ega rum äfven i fråga om tillstånd till utskänkning under viss tid; men ett öfverskridande af tillståndet bör i detta fall hafva till påföljd, utom ansvar, att tillståndet kan återkallas, hvilket enligt förslaget eljest icke är händelsen med utskänkingsrätt för bestämd tid under annan förutsättning, än att utskänkningen föranledt oordningar eller å utskänkingsställe bedrifvits osedlighet.

Det märkligaste i det föreliggande betänkandet synes vara: en föreslagen höjning af gränsen för den fria handeln med vin och malt-drycker från 10 till 20 liter och införandet af en sådan gräns äfven för städerna, som hittills varit i saknad deraf, väsentliga inskränkningar i rättigheten att medelst kringföring afyttra maltdrycker, samt skärpta ansvarsbestämmelser för olagligt bedrifven försäljning deraf.

Såsom Eders Kongl. Maj:ts befallningshafvande uti sitt den 1 april 1899 till komitén afgifna yttrande anfördt, har inom detta län redan 10-liters-förordningen i allmänhet gjort slut på den af landthandlare idkade ölförsäljning. Detsamma torde gälla äfven den försäljning af maltdrycker till afhemtning, som å landsbygden egt rum från så kallade nederlag. Endast å platser med mera sammanträngd befolkning, der salning lätt kan ega rum, lärer det numera förekomma, att maltdrycker i afsevärd omfattning försäljas till afhemtning. Men salningen gifver

anledning till oordningar, och klagomål häröfver hafva tid efter annan blifvit hos Eders Kongl. Maj:ts befallningshafvande anförda. Höjes nu gränsen för den fria försäljningen af maldrycker från 10 till 20 liter, är det tydligt, att salning skall, om ej förhindras, dock högst betydligt försvåras, och att den försäljning till afhemtning, som ännu finnes på landsbygden qvar och utöfvas af landthandlare och från nederlag, skall i ännu mycket högre grad inskränkas. För hushållen å landsbygden lærer i allmänhet partihandeln med maldrycker, vare sig den begränsas till 10 eller 20 liter, vara af föga betydelse. För öfrigt erbjuder sig här äfven en annan synpunkt. Om bestämmelserna rörande kringföring af maldrycker skärpas och åtkomsten af maldrycker på detta sätt försvåras — och om nödvändigheten häraf torde alla vara ense — skall otvifvelaktigt göra sig gällande en sträfvan att annorledes tillgodose icke allenast behovet utan äfven begäret efter sådana drycker. Det skulle då kunna hända, att bodhandeln dermed ånyo begynte, förändrande till salning och oordningar såsom tillförne, derest icke genom ytterligare höjning af minimigränsen för den fria försäljningen sådan bodhandel öfver hufvud taget omöjliggjordes. Eders Kongl. Maj:ts befallningshafvande har derfor all anledning biträda komiterades förslag i denna del; och har emot förslaget om bestämmande af enahanda gräns för städerna, der för öfrigt all bodhandel med maldrycker synes skäligen öfverflödig, ingenting att erinra. Att vinhandeln derstädes måste underkastas enahanda begränsning, finner Eders Kongl. Maj:ts befallningshafvande uppenbart, men betviflar icke, att denna handel skall medelst särskilda tillstånd att sälja i mindre myckenheter än 20 liter kunna tillfredsställande regleras.

Angående kringföringen af maldrycker har i det ofvannämnda yttrandet Eders Kongl. Maj:ts befallningshafvande anført, bland annat, att kringföringen, som bedrefves dels från nederlag och dels från tillverkningsställena, inom detta län, såsom annorstädes, gifvit anledning till lika berättigade som ofta förekommande klagomål; att ölskjutsarna, som kringfore allestädes å landsbygden, inbjöde allmogen å vägar, i hemmen samt i arbetslokalerna och på arbetsfälten till förtäring af maldrycker; att det företrädesvis vore ifråga om kringföringen å landsbygden, som strängare lagstiftningsåtgärder syntes behöfliga; samt att Eders Kongl. Maj:ts befallningshafvande för egen del vore af den mening, att ölkörare borde få utbjuda och afyttra sin vara endast inom hus och å fartyg, äfvensom att straffbestämmelserna för oloflig försäljning under kringföring borde skärpas.

Med denna mening öfverensstämma också komiterades förslag.

Men komiterade hafva gått ännu längre, såsom ses af förslaget 14 §. I enlighet härmed må försäljning af vin och maldrycker genom kringföring bedrifvas endast af den, som dryckerna tillverkat, och blott der särskilda omständigheter dertill föranleda eger Eders Kongl. Maj:ts befallningshafvande att på ansökning lemna tillverkare tillstånd att i stad under viss kortare tid genom kringföring försälja af annan tillverkade drycker. Icke heller må kringföring ega rum annorledes än efter särskildt tillstånd utom å stads planlagda område, der kringföringen är fri, och tillstånd till kringföring å annan plats må hvad landsbygden angår ej meddelas, derest både kommunalnämnd och kommunalstämma afstyrka framställningen.

Bestämmelserna att maldrycker ej få kringföras af annan än tillverkare skall medföra den verkan, att alla tappnings- och nederlagsaffärer, som bedrifvits icke för tillverkarens utan för innehafvarens egen räkning och således utgjort mellanhand mellan tillverkare och konsument, försvinna. Detta är, såsom komiterade anmärkt, ur flera synpunkter fördelaktigt och skall äfven hafva det goda med sig, att man i hvart fall kan veta, mot hvilken ett försäljningsförbud, om sådant ifrågakommer, eller ett ansvarsyrkande för olaga försäljning rätteligen bör riktas. Man undgår derigenom den eventualitet, som hittills ofta inträffat, nemligen att nederlagsinnehafvare, som på ena eller andra sättet blifvit föremål för efterräkningar för ölförsäljning, befunnits vara allenast antagen föreståndare för tillverkarens nederlag, under det att vid ett annat tillfälle tillverkare, mot hvilken talan riktats för försäljning från ett nederlag, kunnat freda sig dermed, att han sålt det i fast räkning till nederlagets, ombänderhafvare, hvilken sålunda också vore dess verkliga egare. Inskränktes emellertid försäljningsrätten till tillverkare, måste häraf blifva en följd, att endast egna tillverkningar få af honom till försäljning utbjudas. Säljer han andras, gör han detta i egenskap af handlande, och det vore orätt, att han såsom sådan skulle intaga en gynnad ställning framför hvar och en annan till handels idkande i allmänhet berättigad. Billigheten fordrar dock, att under vissa förutsättningar, såsom att tillverkningen af en eller annan anledning måste för någon tid inställas och något förråd af egna maldrycker icke finnes att tillgå, tillverkare må kunna erhålla rättighet att kringföra annans tillverkningar, enär han eljest löper fara att förlora sina förvärfvade kunder. Förslaget innehåller ock ett stadgande i denna riktning, men det inskränker rättigheten att gälla endast i stad, och detta anser Eders Kongl. Maj:ts befallningshafvande otillräckligt. För tillverkare är det äfven af stort intresse att bibehålla sina kunder å lands-

bygden, och mot egare af småbryggerier å landet, hvilka i allmänhet torde derstädes hafva all sin afsättning, synes en orättvisa begås, ifall den nu åsyftade förmånen icke kunde komma äfven dem till godo. *Enligt Eders Kongl. Maj:ts befallningshafvandes åsigt bör därför medgifvandet för tillverkare att sälja af andra tillverkade drycker afse hela det område, der han, när tillståndet meddelas, redan eger laga rättighet att kringföra maldrycker af egen tillverkning.*

Det har sagts, att bryggerinäringsen skulle komma att sitta hårdt emellan, om komiterades förslag blefve lag. Detta skulle då företrädesvis bero på den magt och myndighet, som i fråga om kringföringen lagts i händerna på de kommunala myndigheterna på landsbygden. Förutses kan ju icke, i hvilken utsträckning de komma att begagna sig deraf, men nykterhetsrörelsen har inom detta län vunnit så stor terräng, och erfarenheterna af kringföringen äro på många orter så ledsamma, att säkerligen ett mycket stort antal kommuner skola låta sig angeläget vara att förhindra all kringföring af maldrycker, undantagandes dricka. Eders Kongl. Maj:ts befallningshafvande tror sålunda, att den från bryggeriegarnes sida mot förslaget gjorda anmärkning eger ett visst berättigande. Men å andra sidan är frågan om kringföring af maldrycker för kommunerna blifven en ordningsfråga af så stor vikt och betydighet, att det icke synes olämpligt eller oriktigt att åt kommunerna inrymmas befogenhet att, i den ordning förslaget anvisar, inverka afgörande på utgången af en derom väckt fråga, en befogenhet, som lagstiftningen redan förut tillerkänt kommunerna beträffande utskänkning och försäljning till afhemtning i mindre myckenhet än 10 liter. Eders Kongl. Maj:ts befallningshafvande ansluter sig således till förslaget i denna del. Deremot kan Eders Kongl. Maj:ts befallningshafvande icke gilla den i 18 § förekommande bestämmelsen, att ett tillstånd till kringföring af maldrycker ovilkorligen skall återkallas, ifall kommunalnämnden och kommunalstämman i den kommun, tillståndet afser, det påyrka. Yrkandet kan sakna hvarje spår af giltigt skäl, men en rättighet, som lagligen förvärfvats och som till äfventyrs föranledt vidtagandet af särskilda åtgärder från innehafvarens sida, bör icke frångas honom, med mindre han den förverkar. För öfrigt ligger det något allt för motbjudande deruti, att myndighet, som meddelat ett tillstånd, af hvad beskaffenhet det vara må, skulle, utan rätt att pröfva anförda skäl eller utan att ens några skäl blifvit åberopade, vara nödsakad att tillståndet återkalla, när ett yrkande derom framställes. *Eders Kongl. Maj:ts befallningshafvande hemställer därför, att ifrågakvarande bestämmelse ur förslaget uteslutes.*

De af komiterade föreslagna ansvarsbestämmelserna hafva icke gifvit anledning till anmärkning. Angående ansvarigheten stadgar emellertid 30 § i 1:a punkten, att för förseelse, begången vid kringföring eller annan forsling af vin eller maldrycker, skall ansvara äfven den, för hvars räkning forslingen sker, såsom vore förseelsen af honom sjelf begången, derest icke omständigheterna göra sannolikt, att förseelsen skett utan hans vetskap eller vilja, samt i 2:a punkten, att, om i öfrigt förseelse begås emot förordningen med husbondes vetskap af hans hustru, husfolk eller i hans arbete antagen person, jemväl husbonden skall ansvara såsom vore förseelsen af honom begången. I förra fallet synes bevisningsskyldigheten åligga den åtalade, i senare fallet åklagaren. Den, som låter kringföra maldrycker, intager sålunda uti ifrågavarande afseende en mycket sämre ställning än den, som utskänker dem eller försäljer dem till afhemtning. Det borde dock, från straffrättslig synpunkt sedt, snarare vara tvärtom, eftersom vid försäljning på sistnämnda båda sätt det för vederbörande är vida lättare än vid kringföring att öfvervaka använda bitrådets lagenliga handhafvande af försäljningen. *Lämpligast synes emellertid Eders Kongl. Maj:ts befallningshafvande vara, att ansvarigheten för husbonde blifver lika i fråga om all slags försäljning af maldrycker*, och Eders Kongl. Maj:ts befallningshafvande har ingenting emot, att ansvarigheten bestämes efter den princip, som fått sitt uttryck i första punkten af §:n.

I fråga om lagförslagets tillämplighet är att märka, det komiterade *dels* ur förslaget uteslutit den rättighet, som enligt gällande förordning förefinnes att utan särskildt tillstånd utskänka maldrycker utom hus i ringa omfattning, *dels* närmare reglerat den försäljningsrätt, som enligt skjutsstadgan tillkommer gästgifvare och skjutsstationsföreståndare, och *dels* slutligen i förslaget inrymt en bestämmelse, som berättigar den, hvilken i sitt hem emot betalning mottager gäster till bespisning vid slutet bord, att, derest aftal om bespisning träffats för en tid af minst en vecka, till gästerna vid deras måltider utskänka maldrycker.

De förra åtgärderna synas lämpliga och fördelaktiga. Om deremot det sistnämnda stadgandet, som återfinnes i 1 § 4 mom., jemföres med 21 § 2 mom., i enlighet hvarmed förbud må af Kongl. Maj:ts befallningshafvande meddelas mot fortsättning af sådan utskänkningsrörelse, då utskänknigen befinnes ske i större omfattning eller på annat sätt än i först omnämnda lagrummet afses, finner Eders Kongl. Maj:ts befallningshafvande den utskänkningsrätt, man velat medgifva, vara så

sväfvande och af godtycke beroende, att *Eders Kongl. Maj:ts befallningshafvande finner sig förhindrad att biträda förslaget i denna del.*

Till några vidare erinringar har ej det utarbetade förslaget till förordning om försäljning af vin och maldrycker samt utskänkning af tillagade icke spirituösa drycker gifvit anledning, och mot de i sammanhang dermed föreslagna förändringarna i skjutsstadgan och förordningen angående utvidgad näringsfrihet är från Eders Kongl. Maj:ts befallningshafvandes sida ingenting att anmärka.

Kalmar i landskansliet den 19 oktober 1901.

Underdånigst:

C. AD. FAGERLUND.

Karl Mossberg.

Kongl. Maj:ts befallningshafvande i Blekinge län.

Till Konungen.

Öfver den s. k. maldryckskomiténs förslag till förordning om försäljning af vin och maldrycker samt utskänkning af tillagade icke spirituösa drycker m. m. äfvensom öfver Eders Kongl. Maj:ts befallningshafvandes i Skaraborgs län förslag i afseende å försäljning af vin och maldrycker å kronans fästningar inom det område, som omslutes af fästningsverken, får Eders Kongl. Maj:ts befallningshafvande härmed afgifva infordradt underdånigt utlåtande.

Komitén, som erhållit i uppdrag att föreslå de ändringar i förordningen angående försäljning af vin, maldrycker, kokadt kaffe och andra tillagade icke spirituösa drycker den 24 oktober 1885, hvilka kunde blifva vidtagna i syfte att ytterligare främja nykterheten, har i fråga om maldrycker föreslagit bestämmelser, hvilka enligt Eders Kongl. Maj:ts befallningshafvandes förmenande icke skulle leda till åsyftade målet.

Af maltdrycker böra visserligen de alkoholstarkare anses som rusdrycker, hvilkas fria saluhållande kan medföra olägenheter, men de alkoholsvagare maltdryckerna, såsom vissa slag af dricka, kunna rätteligen icke betraktas annorlunda än som läskdrycker. Här af är en gifven följd, att de inskränkande bestämmelser rörande försäljningen af de starkare maltdryckerna, som må vara nödvändiga, icke gerna kunna beträffande de svagare anses vara af behovet påkallade. Kommer så härtill, att de svagare maltdryckerna allt mer och mer blifva nödvändighetsvaror för stora lager af befolkningen, både inom den jordbruks- och den industriidkande, blir det uppenbart, att de band, som läggas å dessa dryckers försäljning, äro ej blott onödiga utan äfven i hög grad olämpliga, verkande, såsom vid upprepade tillfällen blifvit anfördt och ådagalagdt, ökad förbrukning af de starkare maltdryckerna.

Emellertid har komitén, förmenande att dess uppdrag icke innefattade något bemyndigande att föreslå ändrade stadganden rörande *tillverkningen* af maltdrycker, icke heller velat föreslå någon gräns emellan olika slag af maltdrycker, afsedd att vinna tillämpning vid dessa dryckers *försäljning*. Komitén har härvidlag stödt sig dels på de svårigheter, som mötte för uppställande af kontroll öfver försäljningen af de olika slagen af maltdrycker, dels ock på vunnit öfvertygelse derom, att en alkoholgräns långt ifrån att gagna lätt skulle kunna motverka nykterhetens intresse.

I sistnämnda hänseendet har komitén anfördt, att på sina ställen befolkningen sannolikt icke skulle åtnöja sig med den alkoholsvaga drycken svagdricka utan öfvergå till att konsumera brännvin och svagdricka. Då redan nu mångenstädes brännvin blandas i öl, lærer blandning af brännvin och svagdricka icke uteblifva, om ölet göres svåråtkomligare eller dyrare. Men att brännvinskonsumtionen kommer att ökas, derest ölhandeln bundes vid vissa restriktioner, lærer icke med skäl kunna befaras, så framt, på sätt Eders Kongl. Maj:ts befallningshafvande tillåtit sig framhålla i utlåtande rörande kommunalskattkomiténs förslag till ändrad lydelse af § 10 i Kongl. förordningen angående vilkoren för tillverkning af brännvin den 13 juli 1887 m. m., brännvinstillverkningskatten blir höjd samtidigt med en af maltskatts införande eller annan dylik orsak vållad höjning af ölpriset. Vidare har komitén anfördt, att om en alkoholgräns vid maltdryckshandeln infördes, skulle å vissa orter å landet, der en afsevärd del af befolkningen vant sig vid öl, mindre bryggerier uppstå, hvilka icke blott tillverkade svagdricka och mellansorter af maltdrycker utan äfven öl, hvars försäljande från bryggerierna till den omgifvande befolkningen lagen icke kunde för-

hindra. Dertill torde lagen dock ingalunda sakna makt, dock under vilkor att den utginge från andra förutsättningar än de, som legat till grund för komiténs förslag.

Eders Kongl. Maj:ts Befallningshafvande afser härmed den ställning komitéen intagit till bryggerihandteringen, då komitéen ej mindre ansett sig förhindrad att föreslå ändrade stadganden rörande maltdryckstillverkningen, än äfven velat bibehålla bryggeriegares rätt att å tillverkningsställe utan särskildt tillstånd sälja maltdrycker i mindre myckenhet än den annars såsom minimikvantitet för dylik försäljning tillåtna.

Denna ställning må vara lätt förklarlig i det skick, hvori föreliggande fråga befann sig, då komitéen erhöll sitt uppdrag. Riksdagens begge kamrar hade visserligen uttalat, att det vore ändamålsvidrigt att beskatta alkoholen i den ena af de drycker, hvilkas omåttliga förbrukning hotade landets välfärd, men låta den i den andra af dessa vara skattefri, och första kammaren hade, då den ej velat biträda andra kammarens beslut om en skrifvelse till Eders Kongl. Maj:t rörande bestämmande af en alkoholgräns mellan olika slag af maltdrycker, förklarar, att en maltdrycksbeskattning helt säkert skulle vara ett kraftigt verkande medel till ölförbrukningens inskränkande, både direkt genom varans fördyrande och indirekt genom möjliggörandet af såväl ändamålsenlig kontroll som antagligen äfven andra anordningar i nykterhetens intresse, men hade första kammaren tillagt: frågan härom föreläge icke och komme kanske icke heller att föreligga, så länge för statens finanser icke behöfdes en ny skattekälla af den betydelse, som den ifrågavarande skulle blifva.

Numera torde dessa förhållanden få anses hafva undergått ändring. I anförande till statsrådsprotokollet den 21 december 1900 har herr statsrådet och chefen för finansdepartementet bland de skattekällor, som med anledning af väntade ökade statsutgifter borde ifrågakomma att anlitas, nämnt maltdrycksbeskattning. Den minskning af vissa statsinkomster, som egt rum under innevarande år och som antagligen torde komma att fortvara, ökar sannolikheten deraf, att riksdagen kommer att besluta en dylik skatt. Då man emellertid torde få anse för gifvet, att svagdrickstillverkningen kommer att åtnjuta skattefrihet, måste i sammanhang med en dylik beskattning en skillnad — antagligen och lämpligen en alkoholgräns — mellan de olika slagen af maltdrycker fastställas att vid tillverkningen tillämpas och vara föremål för kontroll. En dylik beskattning torde äfven medföra, att på grund af kostnaderna för kontroll, hvilka för de små bryggerierna blefve för betungande, tillverkningen af öl och andra alkoholstarkare maltdrycker komme att

koncentrera sig vid ett mindre antal större bryggerier, hvilka ingalunda vore i behof af den försäljning i mindre partier till närboende, som komitén velat förbehålla åt bryggerierna.

Eders Kongl. Maj:ts befallningshafvande, som på grund af hvad sålunda blifvit anfördt finner sig böra vidblifva sin i utlåtande den 29 april 1899 till maltdryckskomitén uttalade uppfattning rörande lämpligheten och nödvändigheten deraf, att en lagstadgad gräns blir satt mellan svagdricka och maltdrycker med starkare alkoholhalt, hemställer i underdånighet, att de af komitén framlagda förslag icke måtte läggas till grund för nådig proposition i ämnet till Riksdagen.

I afseende på detaljerna af komiténs förslag samt Eders Kongl. Maj:ts befallningshafvandes i Skaraborgs län ofvanberörda hemställan tillåter sig Eders Kongl. Maj:ts befallningshafvande att anföra:

Emot uteslutande af bestämmelsen att rättighet till utskänkning af vin jemväl medför rätt att utskänka maltdrycker har Eders Kongl. Maj:ts befallningshafvande ej något att erinra.

Ej heller har Eders Kongl. Maj:ts befallningshafvande något att invända mot komiténs förslag att i den allmänna förordningen om malt-dryckshandel intaga äfven den rätt till utskänkning af maltdrycker, som tillkommer gästgifvare och skjutsstationsföreståndare såsom sådana; dock synes vid detta tillfälle böra komma under öfvervägande, huruvida icke den skjutsstationsföreståndare tillkommande rätt att till vägfärande utskänka maltdrycker må kunna inskränkas till de fall, der ett verkligt behof utaf dylik utskänkning af vederbörande må anses förefinnas. Gästgifvare, hvilka hafva skyldighet att tillhandahålla resande mat och dryck, böra ju lämpligen hafva rätt till utskänkning af malt-drycker; skjutsstationsföreståndare deremot, hvilka icke hafva dylik skyldighet, synas endast undantagsvis böra tillerkännas samma rätt.

Eders Kongl. Maj:ts befallningshafvande, som i likhet med komitén anser, det rätten att utan särskildt tillstånd idka utskänkning af malt-drycker utom hus i ringa omfattning bör upphävas, delar icke komiténs uppfattning om det lämpliga i den föreslagna bestämmelsen om rätt för dem, som i sitt hem mottaga andra till inackordering, att till gästerna vid deras måltider utskänka maltdrycker. Drifves inackorderingen som rörelse i något så när stor omfattning, synes ansökning i hvarje fall böra göras och prövas; är fråga deremot om fall, då inackorderings-

gästerna äro få till antalet samt bo hos värdfolket och behandlas som medlemmar af familjen, torde något hinder icke böra läggas för att till gästerna utskänka såväl spirituösa drycker och vin som maldrycker.

Såsom komitén anför, har det förekommit, att länsstyrelser lemnat tillstånd till utskänkning, icke af maldrycker i allmänhet, utan visst slag deraf, såsom svagdricka, iskällardricka och dylikt. Sådant har sedan gammalt egt rum i Blekinge län, och finnas för närvarande, jemlikt 3 § af gällande förordning om försäljning af vin och maldrycker m. m., upplåtna två rättigheter att till förtäring på stället sälja hembrygdt öl och svagdricka. Så länge någon lagstadgad gräns mellan olika slag af maldrycker icke finnes, anser Eders Kongl. Maj:ts befallningshafvande det vara af synnerlig vigt att kunna meddela dylika rättigheter till utskänkning endast af vissa slag maldrycker. Under förutsättning att möjlighet härtill bibehålles — men endast under sådan förutsättning — anser sig Eders Kongl. Maj:ts befallningshafvande böra tillstyrka komiténs förslag derom, att vid fabrik eller annan industriel anläggning en arbetsgifvare må kunna erhålla tillstånd att inom anläggningens område utskänka maldrycker till derstädes i hans arbete sysselsatta personer.

I sammanhang med förenkling och förtydligande af bestämmelserna rörande förvärfvande af sådana utskänkingsrättigheter, som omförmälas i §§ 3—6 af gällande förordning om försäljning af vin- och maldrycker m. m., har komitén velat tillerkänna de kommunala myndigheterna vetorätt jemväl i fall, då kommun saknar förtroende till sökandes person eller af hvilken som helst annan anledning. En sådan utsträckning af den kommunala vetorätten synes Eders Kongl. Maj:ts befallningshafvande i viss mån betänklig såsom egnad att befordra de anlag till godtycke, hvilka må förefinnas hos ett herskande, törhända icke alltid för nykterhet nitälskande parti inom en eller annan kommun.

Med anledning af hvad Eders Kongl. Maj:ts befallningshafvande i Skaraborgs län föreslagit rörande försäljning af vin- och maldrycker inom fästningsområden vill Eders Kongl. Maj:ts befallningshafvande, som bifogar ett yttrande i ärendet af befälhafvande amiralen i Karlskrona, underdånigst hemställa, huruvida det icke må anses lämpligt, att ansökningar om utskänkning af vin- och maldrycker till befäl och gemenskap inom vissa fästningsområden och militära etablissement — hvilka af Eders Kongl. Maj:t må bestämmas — skola af Eders Kongl. Maj:ts befallningshafvande utan vederbörande kommuners hörande prövas.

Till sist, med afseende å utskänkningen, tillåter sig Eders Kongl. Maj:ts befallningshafvande hemställa, huruvida icke föreskrifterna rörande

försäljning till förtäring på stället af kokadt kaffe, te, chokolad och andra tillagade, icke spirituösa drycker må ur ifrågavarande förordning uteslutas. Med hänsyn till dessa drycker synes det Eders Kongl. Maj:ts befallningshafvande tillräckligt, om de, hvilka i större omfattning utskänka desamma, gjorde anmälan i enlighet med lagen om handelsregister, firma och prokura.

Beträffande derefter komiténs förslag i hvad det afser rätt till försäljning af vin och maltdrycker annorledes än genom utskänkning åberopar Eders Kongl. Maj:ts befallningshafvande i fråga om ölhandels förening med annan handel hvad Eders Kongl. Maj:ts befallningshafvande anfört i sitt den 29 april 1899 till maltdryckskomitén afgifna utlåtande. Vidare vill Eders Kongl. Maj:ts befallningshafvande, som ej finner den af komitén föreslagna ändringen af orden »idka försäljning» till »bedrifva försäljning» vara af behovet påkallad, ifrågasätta, huruvida det föreslagna höjandet från tio till tjugo liter af den nu för landsbygden stadgade myckenhetsgräns må anses vara välbetänkt. Tjugo liter motsvara ju sextio vanliga s. k. halfbuteljer, hvilket då skulle utgöra den minsta kvantitet, som å de flesta orter finge inköpas. Då man vet, hur fort maltdrycker surna under den varmare årstiden, är det lätt att inse, hvilka obehag för de mindre hushållen ett sådant höjande af myckenhetsgränsen lätteligen skulle vålla. Om den s. k. tiolitersförordningen verkat skadligt, så torde detta hufvudsakligen hafva berott derpå, att till följd af densamma kringföringen af maltdrycker blifvit allmännare. Genom de af komitén föreslagna restriktiva stadganden beträffande kringföringen af vin och maltdrycker, emot hvilka Eders Kongl. Maj:ts befallningshafvande ej har något att erinra, torde dock denna kringföring och deraf föranledda faror för nykterheten minskas, hvadan Eders Kongl. Maj:ts befallningshafvande hemställer, att, tillsvidare och intill dess ökad erfarenhet om verkningarna af nu gällande myckenhetsgräns vunnits, den s. k. tiolitersförordningen måtte lemnas orubbad. Eders Kongl. Maj:ts befallningshafvande, som i detta sammanhang ännu en gång vill betona att, enligt Eders Kongl. Maj:ts befallningshafvandes åsigt, enda möjligheten att på ett tillfredsställande sätt lösa dessa frågor ligger i uppställande af en lagstadgad åtskillnad mellan svagdricka och maltdrycker med starkare alkoholhalt, anser under nu rådande förhållanden tillräckliga skäl icke föreligga vare sig för att till städerna utsträcka giltigheten af en myckenhetsgräns af förberörda slag eller att göra idkande af handel med vin och maltdrycker annorledes än till förtäring på stället beroende på särskildt tillstånd.

Beträffande föreslagna bestämmelser om försäljningsrätts upphö-

rande har Eders Kongl. Maj:ts befallningshafvande ej annat att erinra än att, på skäl som anförts i fråga om utsträckt vetorätt för kommunerna, dessa ej synas böra tillerkännas rätt att bestämma om återkallelse af meddeladt tillstånd till försäljning af vin och maldrycker genom kringföring.

Vidkommande slutligen hvad komitén föreslagit beträffande ordningsregler vid försäljning af ifrågavarande drycker, ansvar för öfverträdelse af förordningen, beslagsrätt, förordningens tillämplighet samt ändringar i skjutsstadgan och näringsfrihetsförordningen har Eders Kongl. Maj:ts befallningshafvande vid dessa förslag ej något att erinra.

Karlskrona å landskansliet den 14 november 1901.

Underdånigst:

A. WACHTMEISTER.

Gustaf W. Roos.

Bilaga.

Till Kongl. Maj:ts Befallningshafvande i Blekinge län.

Sedan I genom remiss af den 2 innevarande månad anmodat mig att inkomma med yttrande öfver af Kongl. Maj:ts befallningshafvande i Skaraborgs län afgifvet underdånigt betänkande rörande af utsedde komiterade den 23 maj 1900 aflemnadt förslag till förordning om försäljning af vin och maldrycker m. m., får jag med hänsyn till inom Carlskrona fästning rådande förhållanden anföra följande.

Då jemlikt bestämmelserna i tjenstgöringsreglemente för armén det åligger kommandant att, der så anses erforderligt, utom de särskilda truppförbandens etablissement låta upprätta marketentier, och då samma åliggande, hvad beträffar anordnande af dylika lokaler inom etablissementen, äfven synes tillkomma respektive truppchefer, samt då slutligen de militära marketentiererna, i hvarje fall afsedda endast för militär personal samt underkastade noggran kontroll af särskildt befäl, ej lämpligen kunna likställas med vanliga för allmänheten afsedda utskänkningsställen, så anser jag, under framhållande af nödvändigheten dels att den rätt, som *betänkandet* vill tillerkänna kommandanten, jemväl tillerkännes vederbörande chef för truppförband i afseende på eget etablissement, samt dels att uttrycket »inom en fästning» (se sista sidan i

transsumtet) i en blifvande förordning måtte ändras derhän, att det blir likatydigt med »inom ett af fästningsverk inneslutet område», att det af Kongl. Maj:ts befallningshafvande i Skaraborgs län afgifna utlåtandet bör tillstyrkas.

Carlskrona den 16 februari 1901.

J. HÄGG.

A. von Schinkel.

Kongl. jernvägsstyrelsen.

Till Konungen.

Genom nådig remiss den 6 juli nästlidet år har Eders Kongl. Maj:t anbefalt jernvägsstyrelsen att afgifva underdånigt utlåtande öfver maltdryckskomiténs den 23 maj 1900 afgifna underdåniga betänkande med förslag till förordning om försäljning af vin- och maltdrycker samt utskänkning af tillagade icke spirituösa drycker m. m.

Till åttlydnad häraf får styrelsen, som ansett sig böra taga i betraktande endast de delar af komiténs ifrågavarande förslag, hvilka beröra frågorna om rätt till utskänkning vid statens jernvägsstationer och å statens bantåg, i underdånighet anföra följande:

Under det att för närvarande i § 22 af nådiga förordningen den 24 oktober 1885 angående försäljning af vin, maltdrycker, kokadt kaffe och andra tillagade, icke spirituösa drycker finnes stadgadt, att styrelsen för statens jernvägstrafik skall ega att, med ledning af förordningens grunder, meddela och tillämpa de närmare bestämmelser i afseende å utöfvandet af försäljning utaf de i förordningen omförmälda drycker inom jernvägens område vid statens jernvägsstationer, som kunna af styrelsen anses erforderliga, har komitén, som ansett önskvärdt, att en blifvande förordning i ämnet komme att innehålla, såvidt möjligt, alla gällande stadganden om vin och maltdrycker, i sjelfva förordningen infört bestämmelser om den utskänkingsrätt, som må utövas i sammanhang med statens jernvägars trafik; och har komitén tillika velat genom denna åtgärd afhjelpa den osäkerhet, som, enligt hvad komitén trott

sig finna, för närvarande vore rådande angående hvad som i förevarande afseende vore gällande lag.

Denna komiténs åtgärd finner styrelsen synnerligen ändamålsenlig, då styrelsen är i tillfälle vitsorda, att stor osäkerhet med nuvarande stadgande råder i det af komitén anmärkta afseende; och får styrelsen alltså i underdånighet förorda, att närmare bestämmelser om ifrågasvarande ntskänkningsrättigheter intagas i den nya förordningen.

Hvad derefter angår sjelfva innehållet i de bestämmelser, komitén i dylikt hänseende föreslagit, så har styrelsen, vid det förhållande att sagda bestämmelser i allt väsentligt öfverensstämma med de åsigter i förevarande ämne, som undertecknad Gyllensvärd, såsom särskild tillkallad, å styrelsens vägnar gjorde gällande vid komiténs sammanträde den 31 juli 1899, på sätt komiténs protokoll för samma dag utvisar, icke något att i princip erinra mot samma bestämmelser, utan får i underdånighet förorda, att komitéförslaget i denna del vinner nådigt godkännande. I formelt hänseende har styrelsen allenast velat framhålla, dels att medan i mom. 1 af § 24 uttryckligen stadgas, att den i samma mom. meddelade allmänna föreskriften, att utskänkning af vin och maltdrycker icke är tillåten å sön- eller helgdag under det allmän gudstjenst i församlingens kyrka hålles, icke afser utskänkningsrörelse, som eger rum å jernvägsområde, något motsvarande undantag icke finnes anmärkt i fråga om det i mom. 4 af samma paragraf meddelade stadgandet, att utskänkningsrummet alltid skall vara stängdt under det allmän gudstjenst i församlingens kyrka hålles, hvadan sistnämnda stadgande förty torde böra något omredigeras, dels ock att jemväl det i § 34 meddelade stadgandet angående förordningens tillämplighet i Stockholm måhända torde böra omredigeras, så att deraf tydligt framgår, att öfverståthållareembetet der omförmälda befogenhet icke afser området för jernvägsstationerna i Stockholm.

De nådigst remitterade handlingarna återgå härjemte.
Stockholm den 6 juni 1901.

Underdånigst:

Under generaldirektörens frånvaro

SVEN GYLLENSVÄRD.

HJALMAR WIKLAND.

Föredragande.

K. O. ZETHELIUS.

Ivar Tengstrand.